

Rolnummers 4003, 4010, 4012, 4015, 4016 en 4027
Arrest nr. 105/2007 van 19 juli 2007

A R R E S T

In zake : de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de wet van 27 december 2005 «houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de verbetering van de onderzoeksmethoden in de strijd tegen het terrorisme en de zware en georganiseerde criminaliteit », ingesteld door L.L. en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters A. Arts en M. Melchior, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke en J. Spreutels, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 20 juni 2006 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 22 juni 2006, heeft L.L. beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering, ingevoegd bij artikel 23 van de wet van 27 december 2005 « houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de verbetering van de onderzoeksmethoden in de strijd tegen het terrorisme en de zware en georganiseerde criminaliteit » (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 30 december 2005, tweede editie).

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 27 juni 2006 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 28 juni 2006, hebben de Orde van Vlaamse Balies, met zetel te 1000 Brussel, Koningsstraat 148, en Jo Stevens, wonende te 2018 Antwerpen, Van Schoonbekestraat 70, beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 6, 7, 9 tot 13, 2°, 14, 18, 22 tot 25 en 28 van voormelde wet van 27 december 2005.

c. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 28 juni 2006 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 30 juni 2006, hebben de « Ordre des barreaux francophones et germanophone », met zetel te 1050 Brussel, Washingtonstraat 40, en Denis Bosquet, wonende te 1180 Brussel, Oude Molenstraat 206, beroep tot vernietiging ingesteld van voormelde wet van 27 december 2005.

d. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 29 juni 2006 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 30 juni 2006, heeft P.V. beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering, ingevoegd bij artikel 23 van voormelde wet van 27 december 2005.

e. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 29 juni 2006 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 30 juni 2006, heeft J.G. beroep tot vernietiging ingesteld van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering, ingevoegd bij artikel 23 van voormelde wet van 27 december 2005.

f. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 30 juni 2006 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 3 juli 2006, hebben de vzw « Syndicat des avocats pour la démocratie », met maatschappelijke zetel te 1030 Brussel, Paleizenstraat 154, de vzw « Ligue des droits de l'homme », met maatschappelijke zetel te 1190 Brussel, Alsebergsesteenweg 303, en de vzw « Liga voor Mensenrechten », met maatschappelijke zetel te 9000 Gent, Van Stopenberghestraat 2, beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 2, 5, 6, 10, 12, 13, 2°, en 22 tot 25 van voormelde wet van 27 december 2005.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 4003, 4010, 4012, 4015, 4016 en 4027 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door de Ministerraad en, op grond van artikel 78 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, door :

- L.L.;

- F.C.;
- J. V.d.B., I.V., W. V.d.B., G.V. en G.V.

De verzoekende partijen hebben memories van antwoord ingediend.

Memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- J. V.d.B., I.V., W. V.d.B., G.V. en G.V.;
- F.C.;
- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 10 mei 2007 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. F. Moeykens, advocaat bij de balie te Brugge, voor L.L.;
 - . Mr. H. Geinger, advocaat bij het Hof van Cassatie, voor de Orde van Vlaamse Balies en Jo Stevens;
 - . Mr. A. Masset, advocaat bij de balie te Verviers, voor de « Ordre des barreaux francophones et germanophone »;
 - . Mr. B. Cambier, advocaat bij de balie te Brussel, voor Denis Bosquet;
 - . Mr. F. Moeykens *loco* Mr. D. Crabeels, advocaten bij de balie te Brugge, voor P.V.;
 - . Mr. F. Moeykens *loco* Mr. L. Martens, advocaten bij de balie te Brugge, voor J.G.;
 - . Mr. V. Letellier, advocaat bij de balie te Brussel, voor de vzw « Syndicat des avocats pour la démocratie », de vzw « Ligue des droits de l’homme » en de vzw « Liga voor Mensenrechten »;
 - . Mr. F. Moeykens *loco* Mr. H. Dekeyzer, advocaten bij de balie te Brugge, voor F.C.;
 - . Mr. H. Rieder, advocaat bij de balie te Gent, voor J. V.d.B., I.V., W. V.d.B., G.V. en G.V.;
 - . Mr. J. Bourtembourg en Mr. F. Belleflamme, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
 - hebben de rechters-verslaggevers E. De Groot en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;
 - zijn de voornoemde advocaten gehoord;
 - zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De bestreden bepalingen

« HOOFDSTUK I. - Algemene bepaling

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

HOOFDSTUK II. - Bepaling tot wijziging van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering.

Art. 2. In de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering wordt een hoofdstuk V ingevoegd, dat artikel 30 omvat, luidende :

‘ Hoofdstuk V. - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens provocatie

Art. 30. Provocatie van misdrijven is verboden.

Er is provocatie wanneer in hoofde van de dader het voornemen om een misdrijf te plegen rechtstreeks is ontstaan of versterkt, of is bevestigd terwijl hij dit wilde beëindigen, door de tussenkomst van een politieambtenaar of van een derde handelend op het uitdrukkelijk verzoek van deze ambtenaar.

In geval van provocatie is de strafvordering onontvankelijk wat deze feiten betreft. ’.

HOOFDSTUK III. - Bepalingen tot wijziging van het Wetboek van strafvordering

Art. 3. Artikel 28*septies* van het Wetboek van strafvordering, ingevoegd bij de wet van 12 maart 1998, gewijzigd bij de wetten van 8 april 2002 en 6 januari 2003, en gedeeltelijk vernietigd bij arrest nr. 202/2004 van het Arbitragehof van 21 december 2004, wordt vervangen als volgt :

‘ Art. 28*septies*. De procureur des Konings kan de onderzoeksrechter vorderen een onderzoekshandeling te verrichten waarvoor alleen de onderzoeksrechter bevoegd is, met uitzondering van het bevel tot aanhouding bedoeld in artikel 16 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, de volledig anonieme getuigenis zoals bedoeld in artikel 86*bis*, de bewakingsmaatregel bedoeld in artikel 90*ter*, de onderzoekshandelingen als bedoeld in de artikelen 56*bis*, tweede lid, en 89*ter* en de huiszoeking, zonder dat een gerechtelijk onderzoek wordt ingesteld. Na de uitvoering van de door de onderzoeksrechter verrichte onderzoekshandeling beslist deze of hij het dossier terugzendt aan de procureur des Konings die instaat voor de voortzetting van het opsporingsonderzoek, dan wel of hij het gehele onderzoek zelf voortzet, in welk geval er verder wordt gehandeld overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk VI van dit Boek. Tegen deze beslissing staat geen rechtsmiddel open ’.

Art. 4. Artikel 46*ter*, § 1, vierde lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003, wordt vervangen als volgt :

‘ Het begrip “ post ” in de zin van dit artikel dient te worden verstaan zoals het gedefinieerd is in artikel 131, 6°, 7° en 11°, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven ’.

Art. 5. Artikel 46*quater* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003, wordt vervangen als volgt :

‘ Art. 46*quater*. § 1. Bij het opsporen van de misdaden en de wanbedrijven kan de procureur des Konings, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de misdrijven een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kunnen hebben, de volgende inlichtingen vorderen :

a) de lijst van bankrekeningen, bankkluisen of financiële instrumenten zoals bedoeld in artikel 2, 1°, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, waarvan de verdachte titularis, gevolmachtigde of de uiteindelijk gerechtigde is, en, in voorkomend geval alle nadere gegevens hieromtrent;

b) de bankverrichtingen die in een bepaald tijdvak zijn uitgevoerd op één of meerdere van deze bankrekeningen of financiële instrumenten, met inbegrip van de bijzonderheden betreffende de rekening van herkomst of bestemming;

c) de gegevens met betrekking tot de titularissen of gevolmachtigden, die in een bepaald tijdvak toegang hebben of hadden tot deze bankkluisen.

§ 2. Ingeval de noodwendigheden van het opsporingsonderzoek dit vergen, kan de procureur des Konings bovendien vorderen dat :

a) gedurende een vernieuwbare periode van maximum twee maanden de bankverrichtingen met betrekking tot een of meerdere van deze bankrekeningen, bankkluisen of financiële instrumenten van de verdachte onder toezicht worden geplaatst;

b) de bank of de kredietinstelling de tegoeden en verbintenissen die verbonden zijn met deze bankrekeningen, bankkluisen of financiële instrumenten, niet meer uit handen mag geven voor een termijn die hij bepaalt, maar die niet langer kan zijn dan de termijn die loopt van het ogenblik waarop de bank of de kredietinstelling kennis neemt van zijn vordering tot drie werkdagen na de kennisgeving van de hier bedoelde gegevens door deze instelling. Deze maatregel kan slechts gevorderd worden wanneer ernstige en uitzonderlijke omstandigheden dit verantwoorden en enkel in geval de opsporing betrekking heeft op misdaden of wanbedrijven als bedoeld in artikel 90ter, §§ 2 tot 4, van het Wetboek van strafvordering.

§ 3. De procureur des Konings kan, bij een schriftelijke en met redenen omklede beslissing de medewerking van de bank of de kredietinstelling vorderen teneinde de maatregelen bedoeld in de §§ 1 en 2 mogelijk te maken. De bank of de kredietinstelling is gehouden haar medewerking onverwijld te verlenen. In de beslissing bepaalt de procureur des Konings de vorm waarin de in § 1 vermelde gegevens hem worden meegedeeld.

Iedere persoon die uit hoofde van zijn bediening kennis krijgt van de maatregel of daaraan zijn medewerking verleent, is tot geheimhouding verplicht. Iedere schending van het geheim wordt gestraft overeenkomstig artikel 458 van het Strafwetboek.

Iedere persoon die zijn medewerking weigert aan de vorderingen bedoeld in dit artikel wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met geldboete van zesentwintig euro tot tienduizend euro of met een van die straffen alleen '.

Art. 6. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 46quinquies ingevoegd, luidende :

‘ Art. 46quinquies. § 1. Onverminderd artikel 89ter, kan de procureur des Konings bij een schriftelijke en met redenen omklede beslissing de politiediensten machtigen om te allen tijde, buiten medeweten van de eigenaar of van zijn rechthebbende, of zonder hun toestemming, een private plaats te betreden, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een misdrijf uitmaken of zouden uitmaken als bedoeld in artikel 90ter, §§ 2 tot 4, of gepleegd worden of zouden worden in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324bis van het Strafwetboek, en de overige middelen van onderzoek niet lijken te volstaan om de waarheid aan de dag te brengen.

Een private plaats in de zin van dit artikel is de plaats die kennelijk :

- geen woning is;
- geen door een woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek is;
- geen lokaal aangewend voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts is als bedoeld in artikel 56bis, derde lid.

In spoedeisende gevallen kan de in het eerste lid bedoelde beslissing mondeling worden meegedeeld. De beslissing moet in dat geval zo spoedig mogelijk schriftelijk met redenen omkleed en bevestigd worden.

Ingeval de in het eerste lid bedoelde beslissing genomen wordt in het kader van de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden zoals bedoeld in de artikelen *47ter* tot *47decies*, worden de beslissing en alle ermee verband houdende processen-verbaal uiterlijk na het beëindigen van de bijzondere opsporingsmethode bij het strafdossier gevoegd.

§ 2. Het betreden van de private plaats zoals bedoeld in § 1 kan enkel geschieden teneinde :

1° die plaats op te nemen en zich te vergewissen van de eventuele aanwezigheid van zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, die gediend hebben of bestemd zijn tot het plegen ervan of die uit een misdrijf voortkomen, van de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen, van de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld of van de inkomsten uit de belegde voordelen;

2° de bewijzen te verzamelen van de aanwezigheid van de zaken bedoeld in 1°;

3° in het kader van een observatie een technisch hulpmiddel als bedoeld in artikel *47sexies*, § 1, derde lid, te plaatsen.

§ 3. Een inijkoperatie kan door de procureur des Konings enkel worden beslist ten aanzien van plaatsen waarvan men op basis van precieze aanwijzingen vermoedt dat de zaken bedoeld in § 2, 1°, er zich bevinden, dat er bewijzen van kunnen verzameld worden, of dat ze gebruikt worden door personen op wie een verdenking rust.

§ 4. Het aanwenden van technische hulpmiddelen met het in § 2 beoogde doel, wordt gelijkgesteld met het betreden van een private plaats zoals bepaald in § 1 '.

Art. 7. Artikel *47ter*, § 1, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003, wordt vervangen als volgt :

‘ § 1. De bijzondere opsporingsmethoden zijn de observatie, de infiltratie en de informantenwerking.

Deze methoden worden door de door de minister van Justitie aangewezen politiediensten aangewend in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, onder de controle van het openbaar ministerie en onverminderd de artikelen *28bis*, §§ 1 en 2, *55* en *56*, § 1, en *56bis*, met als doel het vervolgen van daders van misdrijven, het opsporen, verzamelen, registreren en verwerken van gegevens en inlichtingen op grond van ernstige aanwijzingen van te plegen of reeds gepleegde, al dan niet aan het licht gebrachte strafbare feiten.

Deze methoden kunnen onder dezelfde voorwaarden als die welke gelden voor de observatie, de infiltratie en de informantenwerking ook worden aangewend in het kader van de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen, wanneer de persoon zich heeft onttrokken aan de uitvoering daarvan '.

Art. 8. In artikel *47quinquies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° § 2, derde lid, wordt vervangen als volgt :

‘ Het eerste en het tweede lid zijn eveneens van toepassing op de personen die aan de uitvoering van deze opdracht noodzakelijke en rechtstreekse hulp of bijstand hebben verleend en op de personen, bedoeld in artikel *47octies*, § 1, tweede lid. ’;

2° In § 2, vierde lid, worden de woorden ‘ en aan de personen bedoeld in het derde lid ’ ingevoegd tussen de woorden ‘ een politieambtenaar ’ en de woorden ‘ tot het plegen van misdrijven ’;

3° § 3 wordt vervangen als volgt :

‘ § 3. De politieambtenaren melden schriftelijk en vóór de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethoden aan de procureur des Konings, de misdrijven als bedoeld in § 2, die zij of de personen bedoeld in § 2, derde lid, voornemens zijn te plegen.

Indien deze voorafgaande kennisgeving niet kon gebeuren, stellen de politieambtenaren de procureur des Konings onverwijld in kennis van de misdrijven die zij of de personen bedoeld in § 2, derde lid, hebben gepleegd en bevestigen dit nadien schriftelijk. ’.

Art. 9. In artikel 47*sexies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003 en gedeeltelijk vernietigd bij arrest nr. 202/2004 van het Arbitragehof van 21 december 2004, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° § 1, wordt aangevuld met het volgende lid :

‘ Een toestel gebruikt voor het nemen van foto's wordt uitsluitend beschouwd als een technisch hulpmiddel in de zin van dit Wetboek in het geval bedoeld in artikel 56*bis*, tweede lid. ’;

2° § 4 wordt vervangen als volgt :

‘ § 4. De procureur des Konings vermeldt op dat ogenblik in een afzonderlijke en schriftelijke beslissing de misdrijven die door de politiediensten en de personen bedoeld in artikel 47*quinquies*, § 2, derde lid, in het kader van de observatie kunnen worden gepleegd.

Deze beslissing wordt in het dossier bedoeld in artikel 47*septies*, § 1, tweede lid, bewaard. ’;

3° § 7, tweede lid, wordt vervangen als volgt :

‘ De procureur des Konings vermeldt op dat ogenblik in een afzonderlijke en schriftelijke beslissing de misdrijven die door de politiediensten en de personen bedoeld in artikel 47*quinquies*, § 2, derde lid, in het kader van de door de onderzoeksrechter bevolen observatie kunnen worden gepleegd. Deze beslissing wordt in het dossier bedoeld in artikel 47*septies*, § 1, tweede lid, bewaard. ’.

Art. 10. Artikel 47*septies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003 en gedeeltelijk vernietigd bij arrest nr. 202/2004 van het Arbitragehof van 21 december 2004, wordt vervangen als volgt :

‘ Art. 47*septies*. § 1. De officier van gerechtelijke politie bedoeld in artikel 47*sexies*, § 3, 6°, brengt de procureur des Konings nauwgezet, volledig en waarheidsgetrouw schriftelijk verslag uit over elke fase in de uitvoering van de observaties waarover hij de leiding heeft.

Deze vertrouwelijke verslagen worden rechtstreeks aan de procureur des Konings overgezonden, die ze in een afzonderlijk en vertrouwelijk dossier bewaart. Hij heeft als enige toegang tot dit dossier, onverminderd het in artikel 56*bis* respectievelijk de artikelen 235*ter*, § 3, en 235*quater*, § 3, bedoelde inzagerecht van de onderzoeksrechter en van de kamer van inbeschuldigingstelling. De inhoud van dit dossier valt onder het beroepsgeheim.

§ 2. De machtiging tot observatie en de beslissingen tot wijziging, aanvulling of verlenging worden bij het vertrouwelijk dossier gevoegd.

De officier van gerechtelijke politie, bedoeld in artikel 47*sexies*, § 3, 6°, stelt proces-verbaal op van de verschillende fasen van de uitvoering van de observatie, doch vermeldt hierin geen elementen die de afscherming van de gebruikte technische hulpmiddelen en de positionele onderzoekstechnieken of de vrijwaring van de veiligheid en de afscherming van de identiteit van de informant en van de politieambtenaren die belast zijn met de uitvoering van de observatie in het gedrang kunnen brengen. Deze elementen worden enkel opgenomen in het schriftelijk verslag bedoeld in § 1, eerste lid.

In een proces-verbaal wordt verwezen naar de machtiging tot observatie en worden de vermeldingen bedoeld in artikel 47*sexies*, § 3, 1°, 2°, 3° en 5°, opgenomen. De procureur des Konings bevestigt bij schriftelijke beslissing het bestaan van de door hem verleende machtiging tot observatie.

De opgestelde processen-verbaal en de in het derde lid bedoelde beslissing worden uiterlijk na het beëindigen van de observatie bij het strafdossier gevoegd. ’.

Art. 11. In artikel 47*octies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003 en gedeeltelijk vernietigd bij arrest nr. 202/2004 van het Arbitragehof van 21 december 2004, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° § 4 wordt vervangen als volgt :

‘ § 4. De procureur des Konings vermeldt op dat ogenblik in een afzonderlijke en schriftelijke beslissing de misdrijven die door de politiediensten en de personen bedoeld in artikel 47*quinquies*, § 2, derde lid, in het kader van de infiltratie kunnen worden gepleegd. Deze beslissing wordt in het dossier bedoeld in artikel 47*novies*, § 1, tweede lid, bewaard. ’;

2° § 7, tweede lid, wordt vervangen als volgt :

‘ De procureur des Konings vermeldt op dat ogenblik in een afzonderlijke en schriftelijke beslissing de misdrijven die door de politiediensten en de personen bedoeld in artikel 47*quinquies*, § 2, derde lid, in het kader van de door de onderzoeksrechter bevolen infiltratie kunnen worden gepleegd. Deze beslissing wordt in het dossier bedoeld in artikel 47*novies*, § 1, tweede lid, bewaard. ’.

Art. 12. Artikel 47*novies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003 en gedeeltelijk vernietigd bij arrest nr. 202/2004 van het Arbitragehof van 21 december 2004, wordt vervangen als volgt :

‘ Art. 47*novies*. § 1. De officier van gerechtelijke politie bedoeld in artikel 47*octies*, § 3, 6°, brengt de procureur des Konings nauwgezet, volledig en waarheidsgetrouw schriftelijk verslag uit over elke fase in de uitvoering van de infiltraties waarover hij de leiding heeft.

Deze vertrouwelijke verslagen worden rechtstreeks aan de procureur des Konings overgezonden, die ze in een afzonderlijk en vertrouwelijk dossier bewaart. Hij heeft als enige toegang tot dit dossier, onverminderd het in artikel 56*bis* respectievelijk de artikelen 235*ter*, § 3, en 235*quater*, § 3, bedoelde inzagerecht van de onderzoeksrechter en van de kamer van inbeschuldigingstelling. De inhoud van dit dossier valt onder het beroepsgeheim.

§ 2. De machtiging tot infiltratie en de beslissingen tot wijziging, aanvulling of verlenging worden bij het vertrouwelijk dossier gevoegd.

De officier van gerechtelijke politie, bedoeld in artikel 47*octies*, § 3, 6°, stelt proces-verbaal op van de verschillende fasen van de uitvoering van de infiltratie, doch vermeldt hierin geen elementen die de afscherming van de gebruikte technische hulpmiddelen en de politionele onderzoekstechnieken of de vrijwaring van de veiligheid en de afscherming van de identiteit van de informant, de politieambtenaren, belast met de uitvoering van de infiltratie, en de in artikel 47*octies*, § 1, tweede lid, bedoelde burger, in het gedrang kunnen brengen. Deze elementen worden enkel opgenomen in het schriftelijk verslag bedoeld in § 1, eerste lid.

In een proces-verbaal wordt verwezen naar de machtiging tot infiltratie en worden de vermeldingen bedoeld in artikel 47*octies*, § 3, 1°, 2°, 3° en 5°, opgenomen. De procureur des Konings bevestigt bij schriftelijke beslissing het bestaan van de door hem verleende machtiging tot infiltratie.

De opgestelde processen-verbaal en de in het derde lid bedoelde beslissing worden uiterlijk na het beëindigen van de infiltratie bij het strafdossier gevoegd. ’.

Art. 13. In artikel 47*decies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° In de Franse tekst van § 3, vierde lid, wordt het woord ‘ informateurs ’ vervangen door het woord ‘ indicateurs ’;

2° Het artikel wordt aangevuld met de volgende paragraaf :

‘ § 7. Wanneer een informant nauwe banden heeft met één of meerdere personen, waarvan er ernstige aanwijzingen zijn dat ze strafbare feiten plegen of zouden plegen die een misdrijf uitmaken of zouden uitmaken zoals bedoeld in de artikelen 137 tot 141, zoals bedoeld in de artikelen 324*bis* en 324*ter* of zoals bedoeld in artikelen 136*bis*, 136*ter*, 136*quater*, 136*sexies*, 136*septies* van het Strafwetboek of zoals bedoeld in artikel 90*ter*, § 2, 4°, 7°, 7°*bis*, 7°*ter*, 8°, 11°, 14°, 16° en 17°, op voorwaarde dat deze laatste misdrijven bedoeld in artikel 90*ter*, § 2, gepleegd zijn of zouden gepleegd worden in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324*bis* van het Strafwetboek, kan de procureur des Konings deze informant toelaten misdrijven te plegen die strikt noodzakelijk zijn om zijn informatiepositie te behouden.

Die misdrijven moeten noodzakelijkerwijze evenredig zijn met het belang om de informatiepositie van de informant te behouden en mogen in geen geval rechtstreekse en ernstige schendingen van de fysieke integriteit van personen inhouden.

De lokale informantenbeheerder, bedoeld in § 3, eerste lid, brengt de strafbare feiten die de informant voornemens is te plegen schriftelijk en voorafgaandelijk ter kennis van de procureur des Konings. De procureur des Konings vermeldt in een afzonderlijke en schriftelijke beslissing de misdrijven die door de informant kunnen worden gepleegd, en die niet zwaarder mogen zijn dan die welke hij voornemens was te plegen. Deze beslissing wordt in het dossier bedoeld in § 6, derde lid, bewaard.

De magistraat die met inachtneming van dit artikel een informant toelating verleent misdrijven te plegen, blijft vrij van straf. ’

Art. 14. Artikel 47*undecies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003, en vernietigd bij arrest nr. 202/2004 van het Arbitragehof van 21 december 2004, wordt vervangen als volgt :

‘ Art. 47*undecies*. Ten minste om de drie maanden zendt de procureur des Konings alle dossiers, waarin hij toepassing heeft gemaakt van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie en waarin hij besloten heeft niet tot vervolging over te gaan, over aan de procureur-generaal teneinde deze in staat te stellen een controle uit te voeren op de wettigheid van de gebruikte methoden.

De procureur-generaal maakt verslag op van deze controle. Dit verslag handelt tevens over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen in zijn rechtsgebied. Het verslag wordt overgezonden aan het college van procureurs-generaal, dat de globale evaluatie en de statistische gegevens met betrekking tot deze verslagen opneemt in zijn jaarverslag, bedoeld in artikel 143*bis*, § 7, van het Gerechtelijk Wetboek.

De federale procureur maakt in zijn jaarverslag, bedoeld in artikel 346, § 2, 2°, van hetzelfde Wetboek, de globale evaluatie en de statistische gegevens bekend van de dossiers waarin hij toepassing heeft gemaakt van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie en waarin hij besloten heeft niet tot vervolging over te gaan. Dit verslag handelt tevens over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen voor federale strafdossiers.

Het college van procureurs-generaal voert een controle uit over alle dossiers waarin de informantenwerking overeenkomstig artikel 47*decies*, § 7, werd toegepast. Daartoe wordt door de procureur des Koning via de territoriale bevoegde procureur-generaal, of rechtstreeks door de federale procureur een omstandig verslag aan de voorzitter van het college van procureurs-generaal overgezonden. Dit verslag wordt overgezonden zodra de toepassing van deze bijzondere opsporingsmethode werd beëindigd. Het college van procureurs-generaal maakt verslag op van deze controle en neemt de globale evaluatie en de statistische gegevens daaromtrent op in zijn jaarverslag, bedoeld in artikel 143*bis*, § 7, van het Gerechtelijk Wetboek. ’

Art. 15. Artikel 47*duodecies* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 21 juni 2001 en vernummerd bij de wet van 6 januari 2003, wordt aangevuld met de volgende paragraaf :

‘ § 3. Wanneer hij de bij artikel 144*ter*, § 1, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalde bevoegdheid uitoefent, maakt de federale procureur deze zaak uitsluitend aanhangig bij de deken van de onderzoeksrechters gespecialiseerd om kennis te nemen van de misdrijven bedoeld in de artikelen 137 tot 141 van het Strafwetboek, die het dossier toewijst aan één van deze onderzoeksrechters.

Deze deken kan op elk ogenblik verscheidene onderzoeksrechters gespecialiseerd om kennis te nemen van de in de artikelen 137 tot 141 van het Strafwetboek bedoelde misdrijven, aanstellen voor éénzelfde zaak. ’

Art. 16. Artikel 56*bis*, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003 en gedeeltelijk vernietigd bij arrest nr. 202/2004 van het Arbitragehof van 21 december 2004, wordt vervangen als volgt :

‘ Alleen de onderzoeksrechter kan bovendien een observatie machtigen, zoals bedoeld in artikel 47*sexies*, met gebruik van technische hulpmiddelen om zicht te verwerven in een woning, of in de door deze woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek, of in een lokaal

dat aangewend wordt voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts zoals bedoeld in het derde lid, wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een misdrijf uitmaken of zouden uitmaken zoals bedoeld in artikel 90ter, §§ 2 tot 4, of gepleegd worden of zouden worden in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324bis van het Strafwetboek. '.

Art. 17. Artikel 62bis van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 27 maart 1969 en gewijzigd bij de wetten van 12 maart 1998, 4 mei 1999 en 10 april 2003, wordt aangevuld met het volgende lid :

‘ De onderzoeksrechters gespecialiseerd om kennis te nemen van de misdrijven bedoeld in de artikelen 137 tot 141 van het Strafwetboek, zijn bevoegd om kennis te nemen van de feiten die bij hen aanhangig zijn gemaakt door de deken van deze onderzoeksrechters, wanneer de federale procureur overeenkomstig artikel 47duodecies, § 3, een dossier heeft overgezonden, ongeacht de plaats van het misdrijf, de plaats waar de verdachte verblijft of van de plaats waar deze kan worden gevonden.

Ze oefenen in dit geval hun bevoegdheden uit over het hele grondgebied van het Rijk.

In geval van wettelijke verhindering kunnen ze worden vervangen door de onderzoeksrechters van de rechtbank van eerste aanleg waartoe ze behoren. '.

Art. 18. Artikel 89ter van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003 en gedeeltelijk vernietigd bij arrest nr. 202/2004 van het Arbitragehof van 21 december 2004, wordt vervangen als volgt :

‘ Art. 89ter. In het kader van de uitvoering van de in artikel 46quinquies bepaalde maatregel, en onder de voorwaarden daar vermeld, kan alleen de onderzoeksrechter de politiediensten machtigen om buiten medeweten van de eigenaar of van zijn rechthebbende, of van de bewoner, of zonder hun toestemming, te allen tijde een andere private plaats dan die welke bedoeld is artikel 46quinquies, § 1, te betreden.

Ingeval de in het eerste lid bedoelde machtiging wordt verleend in het kader van de toepassing van bijzondere opsporingsmethoden overeenkomstig de artikelen 47ter tot 47decies of artikel 56bis, worden de machtiging en alle ermee verband houdende processen-verbaal uiterlijk na het beëindigen van de bijzondere opsporingsmethode bij het strafdossier gevoegd.

Hij deelt een kopie van dit bevel aan de procureur des Konings mee. '.

Art. 19. In artikel 90ter, § 1, tweede lid, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 6 januari 2003, worden de woorden ‘ te allen tijde ’ ingevoegd tussen de woorden ‘ de onderzoeksrechter bevelen om ’ en de woorden ‘ ook buiten medeweten ’.

Art. 20. In het Eerste Boek van hetzelfde Wetboek wordt een hoofdstuk XI ingevoegd, dat een artikel 136quater omvat, luidende :

‘ Hoofdstuk XI. - Bevoegdheid van de onderzoeksgerechten in terrorismezaken

Art. 136quater. Wanneer bij de raadkamer of bij de kamer van inbeschuldigingstelling een gerechtelijk onderzoek aanhangig gemaakt wordt, dat gevoerd wordt op vordering van de federale procureur overeenkomstig artikel 47duodecies, § 3, zijn zij bevoegd ervan kennis te nemen, ongeacht de plaats van het misdrijf, de plaats waar de verdachte verblijft of van de plaats waar deze kan worden gevonden. '.

Art. 21. Artikel 139 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 4 mei 1999, wordt aangevuld met het volgende lid :

‘ Wanneer bij de rechtbank een feit aanhangig wordt gemaakt dat aanleiding heeft gegeven tot een gerechtelijk onderzoek, dat gevoerd wordt op vordering van de federale procureur overeenkomstig artikel 47duodecies, § 3, is deze bevoegd daarvan kennis te nemen, ongeacht de plaats van het misdrijf, de plaats waar de verdachte verblijft of van de plaats waar deze kan worden gevonden. '.

Art. 22. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 189ter ingevoegd, luidende :

‘ Art. 189ter. De rechtbank kan, op basis van concrete gegevens, die pas aan het licht zijn gekomen na de controle van de kamer van inbeschuldigingstelling krachtens artikel 235ter, hetzij ambtshalve, hetzij op

vordering van het openbaar ministerie, hetzij op verzoek van de beklaagde, de burgerlijke partij of hun advocaten, de kamer van inbeschuldigingstelling gelasten de controle over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie uit te oefenen met toepassing van artikel 235ter.

Deze vordering of dit verzoek dient, op straffe van verval, voor ieder ander rechtsmiddel te worden opgeworpen, behalve indien het middel betrekking heeft op nieuwe en concrete elementen die tijdens de terechtzitting aan het licht zijn gekomen.

De rechtbank zendt het dossier aan het openbaar ministerie over, teneinde de zaak daartoe bij de kamer van inbeschuldigingstelling aan te brengen. '.

Art. 23. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 235ter ingevoegd, luidende :

‘ Art. 235ter. § 1. De kamer van inbeschuldigingstelling is belast met de controle over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie.

De kamer van inbeschuldigingstelling onderzoekt, op vordering van het openbaar ministerie, de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie bij het afsluiten van het opsporingsonderzoek waarin deze methoden werden toegepast en alvorens het openbaar ministerie tot rechtstreekse dagvaarding overgaat.

De kamer van inbeschuldigingstelling onderzoekt op het ogenblik dat de onderzoeksrechter zijn dossier aan de procureur des Konings verzendt krachtens artikel 127, § 1, eerste lid, op vordering van het openbaar ministerie, de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie die werden toegepast in het kader van het gerechtelijk onderzoek of in het daaraan voorafgaande opsporingsonderzoek.

§ 2. De kamer van inbeschuldigingstelling doet uitspraak binnen dertig dagen na ontvangst van de vordering van het openbaar ministerie. Deze termijn wordt teruggebracht tot acht dagen indien één van de in verdenking gestelden zich in voorlopige hechtenis bevindt.

De kamer van inbeschuldigingstelling hoort, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal.

Zij hoort, op dezelfde wijze, de burgerlijke partij en de in verdenking gestelde, na kennisgeving die hen door de griffier ten laatste achtenveertig uur vóór de zitting per faxpost of bij een ter post aangetekende brief wordt gedaan. De griffier stelt hen in dezelfde post eveneens ter kennis dat het strafdossier tijdens deze periode op de griffie in origineel of in kopie ter inzage ligt.

Zij kan, met betrekking tot de toegepaste bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie, de onderzoeksrechter en de in de artikelen 47sexies, § 3, 6° en 47octies, § 3, 6° bedoelde officier van gerechtelijke politie afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen horen.

De kamer van inbeschuldigingstelling kan de onderzoeksrechter gelasten de politieambtenaren die belast zijn met de uitvoering van de observatie en infiltratie en de in artikel 47octies, § 1, tweede lid, bedoelde burger te horen met toepassing van de artikelen 86bis en 86ter. Zij kan beslissen bij het verhoor door de onderzoeksrechter aanwezig te zijn of één van haar leden daartoe af te vaardigen.

§ 3. Het openbaar ministerie legt aan de voorzitter van de kamer van inbeschuldigingstelling het vertrouwelijk dossier voor bedoeld in de artikelen 47septies, § 1, tweede lid, of 47novies, § 1, tweede lid, dat betrekking heeft op het opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek bedoeld in § 1. Enkel de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling hebben het recht dit vertrouwelijk dossier in te zien.

De voorzitter van de kamer van inbeschuldigingstelling neemt de nodige maatregelen ter beveiliging van het vertrouwelijk dossier. Hij bezorgt het vertrouwelijk dossier, na kennisname ervan, onmiddellijk aan het openbaar ministerie terug.

§ 4. In het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling mag geen gewag worden gemaakt van de inhoud van het vertrouwelijk dossier, noch van enig element dat de afscherming van de gebruikte technische hulpmiddelen en de politionele onderzoekstechnieken of de vrijwaring van de veiligheid en de afscherming van de identiteit van de informant, de politieambtenaren die belast zijn met de uitvoering van de observatie of infiltratie en de in artikel 47*octies*, § 1, tweede lid, bedoelde burger in het gedrang kan brengen.

§ 5. Er wordt verder gehandeld overeenkomstig artikel 235bis, §§ 5 en 6.

§ 6. Tegen de controle van het vertrouwelijk dossier door de kamer van inbeschuldigingstelling staat geen rechtsmiddel open. '.

Art. 24. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 235*quater* ingevoegd, luidende :

‘ Art. 235*quater*. § 1. Onverminderd de uitoefening van de controle bedoeld in artikel 235*ter*, kan de kamer van inbeschuldigingstelling voorlopig, ambtshalve, op verzoek van de onderzoeksrechter of op vordering van het openbaar ministerie, tijdens het gerechtelijk onderzoek, de regelmatigheid onderzoeken van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie die werden toegepast in het kader van dit gerechtelijk onderzoek of in het daaraan voorafgaande opsporingsonderzoek.

Opdat de kamer van inbeschuldigingstelling haar controle ambtshalve zou kunnen uitoefenen, informeren de procureurs des Konings van haar rechtsgebied systematisch en onmiddellijk de voorzitter van de kamer van inbeschuldigingstelling over de dossiers waarvoor tot observaties en infiltraties werd beslist door het openbaar ministerie of door de onderzoeksrechter.

§ 2. De kamer van inbeschuldigingstelling hoort, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal.

Zij kan, met betrekking tot de toegepaste bijzondere opsporingsmethoden observatie of infiltratie, de onderzoeksrechter en de in de artikelen 47*sexies*, § 3, 6°, en 47*octies*, § 3, 6°, bedoelde officier van gerechtelijke politie afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen horen.

§ 3. Het openbaar ministerie legt aan de voorzitter van de kamer van inbeschuldigingstelling het vertrouwelijk dossier voor bedoeld in de artikelen 47*septies*, § 1, tweede lid, of 47*novies*, § 1, tweede lid, dat betrekking heeft op het gerechtelijk onderzoek bedoeld in § 1. Enkel de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling hebben het recht dit vertrouwelijk dossier in te zien.

De voorzitter van de kamer van inbeschuldigingstelling neemt de nodige maatregelen ter beveiliging van het vertrouwelijk dossier. Hij bezorgt het vertrouwelijk dossier, na kennisname ervan, onmiddellijk aan het openbaar ministerie terug.

§ 4. In het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling mag geen gewag worden gemaakt van de inhoud van het vertrouwelijk dossier, noch van enig element dat de afscherming van de gebruikte technische hulpmiddelen en de politionele onderzoekstechnieken of de vrijwaring van de veiligheid en de afscherming van de identiteit van de informant, de politieambtenaren die belast zijn met de uitvoering van de observatie of infiltratie en de in artikel 47*octies*, § 1, tweede lid, bedoelde burger in het gedrang kan brengen. '.

Art. 25. In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 335*bis* ingevoegd, luidende :

‘ Art. 335*bis*. De voorzitter kan, op basis van concrete gegevens, die aan het licht zijn gekomen na de controle van de kamer van inbeschuldigingstelling krachtens artikel 235*ter*, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, hetzij op verzoek van de beklaagde, de burgerlijke partij of hun advocaten, de kamer van inbeschuldigingstelling gelasten de controle over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden observatie of infiltratie uit te oefenen met toepassing van artikel 235*ter*.

Deze vordering of dit verzoek dient, op straffe van verval, voor ieder ander rechtsmiddel te worden opgeworpen, behalve indien het middel betrekking heeft op nieuwe en concrete elementen die tijdens de terechtzitting aan het licht zijn gekomen.

De voorzitter zendt het dossier aan het openbaar ministerie over, teneinde de zaak daartoe bij de kamer van inbeschuldigingstelling aan te brengen. '.

HOOFDSTUK IV. - Bepalingen tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek

Art. 26. In artikel 79 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wetten van 18 juli 1991, 21 januari 1997 en 22 december 1998, worden tussen het eerste en het tweede lid de volgende leden ingevoegd :

‘ In het rechtsgebied van elk hof van beroep wijst de eerste voorzitter, op advies van de federale procureur, onder de onderzoeksrechters één of meerdere onderzoeksrechters aan wier contingent zal worden vastgesteld door de Koning. Deze onderzoeksrechters dienen over een nuttige ervaring te beschikken voor het onderzoek van de bij de artikelen 137 tot 141 van het Strafwetboek bepaalde misdrijven. Deze aanwijzing heeft geen enkel gevolg voor hun statuut noch voor hun affectatie. Krachtens deze aanwijzing, behandelen zij bij voorrang de dossiers die bij hen aanhangig zijn gemaakt overeenkomstig artikel 47*duodecies*, § 3, van het Wetboek van strafvordering.

De onderzoeksrechter met de meeste dienstjaren die aangewezen is door de Eerste Voorzitter van het hof van beroep te Brussel zorgt, als deken, voor de verdeling van de dossiers die door de federale procureur bij hem aanhangig zijn gemaakt krachtens artikel 47*duodecies*, § 3, van het Wetboek van strafvordering.

In geval van wettelijke verhindering van de deken, wijst deze in het rechtsgebied van het hof van beroep van Brussel een andere onderzoeksrechter aan gespecialiseerd om kennis te nemen van de in de artikelen 137 tot 141 van het Strafwetboek bedoelde misdrijven, die hem vervangt. ’

Art. 27. Artikel 102, § 1, van hetzelfde Wetboek, hersteld bij de wet van 9 juli 1997, wordt aangevuld met het volgende lid :

‘ Zij kunnen echter geen zitting nemen in de kamer van inbeschuldigingstelling wanneer deze uitspraak doet met toepassing van de artikelen 235*ter* en 235*quater* van het Wetboek van strafvordering. ’

HOOFDSTUK V. - Slotbepaling

Art. 28. Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt, met uitzondering van de artikelen 15, 17, 20, 21 en 26, die in werking treden op de door de Koning te bepalen datum ».

III. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

A.1.1. De verzoeker in de zaak nr. 4003, L.L., is betrokken in een geding waarbij door het openbaar ministerie de toepassing werd gevorderd van artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering en waarbij door de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent bij arrest van 25 april 2006 een reeks prejudiciële vragen aan het Hof werd gesteld. De verzoeker is evenwel van mening dat die vragen te beperkt zijn. Hij wijst erop dat hij door de bestreden wet rechtstreeks en ongunstig in zijn situatie kan worden geraakt.

A.1.2. De eerste verzoekende partij in de zaak nr. 4010, de Orde van Vlaamse Balies, verwijst ter staving van haar belang naar de wettelijke omschrijving van haar opdracht, zoals bepaald in artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek, dat onder meer voorschrijft dat zij de initiatieven en maatregelen dient te nemen die nuttig zijn voor de behartiging van de belangen van de advocaat en de rechtzoekende. Als rechtspersoon kan zij overeenkomstig artikel 5 van het Strafwetboek zelf het voorwerp uitmaken van een strafonderzoek zodat zij als potentiële verdachte of in verdenking gestelde bijkomend een eigen belang heeft om de vernietiging van de bestreden wet te vorderen. Zij is van oordeel dat de fundamentele rechten van de rechtzoekenden, waartoe zij zelf behoort, op een discriminatoire en niet redelijk te verantwoorden wijze door de bestreden wet worden miskend.

De tweede verzoeker in de zaak nr. 4010, J. Stevens, meent dat de bestreden wet afbreuk doet aan de rechten van de verdediging in het strafproces en zijn beroepsuitoefening als advocaat in het gedrang brengt. Hij is tevens van oordeel dat zijn fundamentele rechten als rechtsonderhorige door de bestreden wet worden gekrenkt.

A.1.3. De eerste verzoekende partij in de zaak nr. 4012, de « Ordre des barreaux francophones et germanophone », beroept zich ter staving van haar belang op artikel 495 van het Gerechtelijk Wetboek, dat haar onder meer toestaat initiatieven te nemen ter behartiging van de belangen van de advocaten en de rechtzoekenden. Zij meent dat de bestreden bepalingen van de wet van 27 december 2005 houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de verbetering van de onderzoeksmethoden in de strijd tegen het terrorisme en de zware en georganiseerde criminaliteit (hierna wet van 27 december 2005) bepalingen bevat die betrekking hebben op de rechtsbedeling en die afbreuk doen aan de rechten van verdediging en de wapengelijkheid in het strafproces. Tevens wordt geraakt aan de voorwaarden van uitoefening van de activiteiten van advocaten van verdachten, in verdenking gestelden, beklaagden en burgerlijke partijen.

De tweede verzoekende partij in de zaak nr. 4012, D. Bosquet, stelt dat de bestreden wet een aantal bepalingen bevat die rechtstreeks afbreuk doen aan de uitoefening van zijn beroep.

A.1.4. De eerste verzoekende partij in de zaak nr. 4027, de vzw « Syndicat des avocats pour la démocratie », is van mening dat de wet van 27 december 2005 de rechten van de verdediging alsook de grondrechten en fundamentele vrijheden van de persoon kan schenden en aldus rechtstreeks afbreuk doet aan de maatschappelijke doelstellingen van de verzoekende partij.

De tweede verzoekende partij in de zaak nr. 4027, de vzw « Ligue des droits de l'homme », stelt dat de bestreden wet een mechanisme van ernstige indringing van de overheid in het privéleven van bepaalde burgers invoert, alsmede specifieke strafprocedures die het recht op een eerlijk proces kunnen schenden. De aangevochten wet is dan ook klaarblijkelijk in strijd met het maatschappelijk doel van de tweede verzoekende partij. Hetzelfde geldt voor de derde verzoekende partij, de « Liga voor Mensenrechten ».

De verzoekende partijen wijzen erop dat hun belang om in rechte op te treden door het Hof in het arrest nr. 202/2004 van 21 december 2004 werd erkend.

A.1.5. De verzoekster in de zaak nr. 4015, P.V., is betrokken in een geding waarbij door het openbaar ministerie de toepassing werd gevorderd van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering. Bij arrest van 25 april 2006 oordeelde de kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent dat de gebruikte bijzondere opsporingsmethode, *in casu* de observatie, regelmatig werd toegepast zodat de procedure wettelijk was. Er werd niet ingegaan op de vraag van de verzoekster tot het stellen van prejudiciële vragen aan het Hof. De verzoekster is evenwel van mening dat, door de toepassing van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering, de procesvoering nadelig zal verlopen en zij in haar rechten van verdediging en haar recht op een eerlijk proces zal worden geschaad. Bijgevolg wordt zij rechtstreeks en ongunstig in haar situatie geraakt.

A.1.6. Het belang van de verzoekende partij in de zaak nr. 4016, J.G., wordt op een identieke wijze als in de zaak nr. 4015 gestaafd.

A.1.7. Met toepassing van artikel 78 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, werden door J. V.d.B., I.V., W. V.d.B., G.V. en G.V., enerzijds, en door F.C., anderzijds, een memorie en een memorie van antwoord ingediend.

Ten gronde

Artikel 2 van de wet van 27 december 2005 : provocatie

A.2.1. In het eerste middel, eerste onderdeel, voeren de verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 aan dat artikel 2 van de wet van 27 december 2005 een schending inhoudt van de artikelen 10, 11, 12 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6, 7 en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met de artikelen 14, 15 en 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met artikel 142 van de Grondwet, met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, met het beginsel van rechtszekerheid en met de algemene beginselen van gezag van gewijsde en die welke van toepassing zijn in strafzaken, doordat de strafvordering ten aanzien van de feiten gepleegd door een persoon die

een maatregel van provocatie heeft ondergaan in de zin van het nieuwe artikel 30 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering enkel onontvankelijk zal worden verklaard ten aanzien van de geprovoceerde feiten. Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, 15 juni 1992, *Lüdi* t. Zwitserland; EHRM, 9 juni 1998, *Teixeira de Castro* t. Portugal; EHRM, 22 juli 2003, *Edwards en Lewis* t. Verenigd Koninkrijk) leiden zij af dat de hele strafvordering onontvankelijk moet worden verklaard, aangezien de vastgestelde onregelmatigheid het hele proces raakt, dat daardoor niet langer eerlijk is. Aangezien het bovendien onmogelijk is een onderscheid te maken tussen de rechtstreeks geprovoceerde feiten, de feiten die daarmee verwant zijn en de niet geprovoceerde feiten, worden de in strafzaken toepasbare beginselen van voorspelbaarheid en wettigheid geschonden. De bepaling is volgens de verzoekende partijen des te meer onevenredig daar zij wordt ingevoegd in de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering en bijgevolg van toepassing is op elk misdrijf en niet alleen op de zwaarste misdrijven, waardoor het gezag van gewijsde van het arrest nr. 202/2004 wordt geschonden.

In een tweede onderdeel stellen zij dat artikel 2 de artikelen 10, 11, 12 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met de artikelen 14 en 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en met de in strafzaken van toepassing zijnde algemene beginselen, schendt, doordat het niet dezelfde waarborgen biedt aan een persoon die een provocatie heeft ondergaan in de zin van het nieuwe artikel 30 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering en ten aanzien van wie de inachtneming van het vertrouwelijk karakter van de bijzondere opsporingsmethoden wordt aangevoerd en elke andere persoon die wordt vervolgd buiten het raam van de bijzondere opsporingsmethoden en die de mogelijkheid heeft zich te verdedigen met inachtneming van zijn recht op een debat op tegenspraak en de wapengelijkheid. Ze verwijzen hierbij naar het advies van de Raad van State dienaangaande.

A.2.2. In de zaak nr. 4027 stellen de verzoekende partijen in hun vijfde middel dat het nieuwe artikel 30, derde lid, van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet schendt, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Zij menen dat overeenkomstig de vaste rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens provocatie de onontvankelijkheid van de hele strafvordering tot gevolg moet hebben.

A.2.3. De Ministerraad meent dat de bestreden bepaling geenszins de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, 7 september 2004, *Eurofinacom* t. Frankrijk; EHRM, 21 maart 2002, *Calabro* t. Duitsland en Italië) miskent. Doordat in geval van provocatie, de strafvordering onontvankelijk is « wat deze feiten betreft », is het duidelijk dat de strijd tegen criminaliteit niet kan rechtvaardigen dat elementen worden gebruikt die zijn verkregen naar aanleiding van uitlokking door de politie. De Ministerraad is het niet eens met de stelling dat de onontvankelijkheid van de strafvordering zou moeten worden uitgebreid tot feiten die losstaan van de provocatie. De Ministerraad benadrukt dat de bestreden bepaling geenszins het bewijs van misdrijven betreft maar enkel poneert dat de strafvordering onontvankelijk is voor wat betreft de feiten die werden uitgelokt. De omstandigheid dat het aan de rechter toekomt om die feiten te bepalen, maakt deel uit van het ambt van strafrechter zodat niet kan worden ingezien op welke manier de vereiste van voorzienbaarheid in strafzaken of het arrest nr. 202/2004 zou worden miskend. De Ministerraad begrijpt evenmin het verwijt van de verzoekende partijen dat de bestreden bepaling van toepassing is op elk misdrijf : de in het middel aangehaalde principes vereisen net dat de onontvankelijkheid verbonden met het verbod van provocatie betrekking heeft op elk misdrijf. Ten slotte beklemtoont de Ministerraad dat het bewijs van provocatie zal te vinden zijn in het vertrouwelijk dossier.

A.2.4.1. In hun memorie van antwoord voeren de verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 dezelfde argumenten aan als in hun verzoekschrift. Naast het feit dat volgens hen de ganse strafvordering onontvankelijk dient te worden verklaard, beklemtonen zij de schending van de beginselen van voorzienbaarheid en wettigheid. Het feit dat het begrip « provocatie » in artikel 30 van het Wetboek van strafvordering ruimer wordt gedefinieerd, verhindert niet dat de door hen aangeklaagde onderscheiden behandeling blijft bestaan : gelet op het vertrouwelijk dossier, beschikt een verdachte, een in verdenkinggestelde of een beklagde over geen enkel middel om na te gaan of de feiten waarvoor hij wordt vervolgd, niet zijn geprovoceerd.

A.2.4.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 menen in hun memorie van antwoord dat het arrest *Calabro* t. Duitsland en Italië van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens niet ter zake is. De stelling van de Ministerraad doet hen vrezen dat de macht van de rechter wordt beperkt, vermits het hem niet wordt toegestaan na te gaan of de strafprocedure in haar geheel al dan niet de principes van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens schendt.

A.2.5. De Ministerraad antwoordt dat de verzoekende partijen de vragen van ontvankelijkheid van de strafvordering en van de wettigheid van het bewijs met elkaar verwarren. Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van Mens (EHRM, 9 juni 1998, *Teixeira de Castro* t. Portugal; EHRM, 15 december 2005, *Vanyan* t. Rusland) en van het Hof van Cassatie (Cass., 2 maart 2005, *J.T.*, 2005, p. 211) leidt de Ministerraad af dat de strafvordering betreffende een geprovoceerd misdrijf onontvankelijk is, terwijl de strafvordering betreffende misdrijven door de persoon gepleegd in volle vrijheid en zonder het optreden van de politie ontvankelijk is, ongeacht of het proces betrekking heeft zowel op een geprovoceerd als op een niet geprovoceerd misdrijf. De Ministerraad herhaalt dat bewijselementen betreffende een niet geprovoceerd misdrijf niet in de debatten mogen worden toegelaten wanneer zij door provocatie zijn verkregen.

Ten aanzien van de onderzoeksmethoden, andere dan de bijzondere opsporingsmethoden

Artikel 5 van de wet van 27 december 2005 : het inwinnen van gegevens over bankrekeningen en banktransacties en de voorlopige bevrozing van rekeningen

A.3.1. In het vierde middel, derde onderdeel, voeren de verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 aan dat het nieuwe artikel 46*quater* van het Wetboek van strafvordering een schending inhoudt van de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en met het gezag van gewijsde. Volgens de verzoekende partijen worden de in het middel aangehaalde bepalingen geschonden in zoverre de bestreden bepaling aan een individu niet dezelfde waarborgen biedt als die welke gelden in het kader van de artikelen 88*bis* van het Wetboek van strafvordering inzake het opsporen van telecommunicatie en artikel 90*ter* van hetzelfde Wetboek inzake het afluisteren en opnemen van privécommunicatie en -telecommunicatie, terwijl die bepalingen vergelijkbaar zijn, wat de schending van het recht op het privéleven betreft, met het nieuwe artikel 46*quater* van het Wetboek van strafvordering, dat de overheid eveneens toegang geeft tot een bepaalde « inhoud » van de ingewonnen gegevens. Terwijl artikel 88*bis* en 90*ter* van het Wetboek van strafvordering de voorafgaande toestemming van de onderzoeksrechter vereisen en artikel 90*ter* de toepassing van het minionderzoek uitsluit, kan het bestreden artikel 5 van de wet van 27 december 2005 worden toegepast op eenvoudige vordering van het parket. In tegenstelling tot de artikelen 88*bis* en 90*ter* van het Wetboek van strafvordering, die strikte voorwaarden stellen, kan het parket alle bankgegevens in verband met het verleden inwinnen op de enige voorwaarde dat het vermoede misdrijf aanleiding kan geven tot een gevangenisstraf van één jaar. Wat het inwinnen van gegevens voor de toekomst betreft en in geval van bevrozing van rekeningen wordt enkel een « subsidiariteitsbeginsel » opgelegd. De bevrozing van rekeningen kan worden toegepast zonder dat is vereist dat het vermoede misdrijf een zekere ernstgraad vertoont én betrekking heeft op terrorisme of zware of georganiseerde criminaliteit.

A.3.2. In hun eerste middel stellen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 dat het nieuwe artikel 46*quater* van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt. Zij wijzen erop dat het arrest nr. 202/2004 geen uitsluitel heeft gegeven over de kwestie van de aanvaardbaarheid van de maatregel in het licht van de bevoegdheid van de procureur des Konings. Zij vergelijken de bestreden bepaling met de maatregelen bedoeld in de artikelen 46*ter* en 88*sexies* van het Wetboek van strafvordering en in artikel 90*ter* van hetzelfde Wetboek. Zij vragen dat het nieuwe artikel 46*quater* van het Wetboek van strafvordering wordt vernietigd aangezien het niet dezelfde waarborgen biedt, namelijk hetzij het optreden van een onderzoeksrechter, hetzij, in geval van ontdekking op heterdaad, de vereiste dat de maatregel wordt voorbehouden voor de zwaarste strafbare feiten bedoeld in artikel 90*ter*, §§ 2, 3 en 4, van het Wetboek van strafvordering.

A.3.3. De Ministerraad stelt dat de verzoekers gebruik maken van het feit dat de wetgever de gehele bestreden maatregel herhaalt om hiertegen in zijn geheel een nieuw middel aan te voeren, terwijl bepaalde verzoekers reeds partij waren bij het beroep tot vernietiging dat heeft geleid tot het arrest nr. 202/2004. In dat arrest heeft het Hof hun kritiek verworpen en er moet worden aangenomen dat, zelfs al gebeurde dat niet uitdrukkelijk, het Hof, in het kader van het evenredigheidsonderzoek, de overheid in beschouwing heeft genomen die de bestreden maatregel kan opleggen.

De Ministerraad is van mening dat de vergelijking tussen het inwinnen van bankgegevens, enerzijds, en het afluisteren of opnemen van telefoongesprekken of het onderscheppen van post, anderzijds, niet in aanmerking kan worden genomen. De « inhouden » die worden bedoeld door beide soorten van maatregelen, zijn geenszins vergelijkbaar; de schending van de intimiteit van een persoon is veel verregaander wanneer het gaat om zijn briefwisseling of zijn gesprekken dan om het bedrag op zijn bankrekening. De bijzondere bescherming van het

briefgeheim in artikel 29 van de Grondwet wijst eveneens op een objectief verschil tussen de twee types van maatregelen. De inbreuk op het privéleven is *in casu* beperkt en is noodzakelijk in onze samenleving.

A.3.4.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 antwoorden dat het Hof wel degelijk bevoegd is om artikel 5 van de wet van 27 december 2005 te toetsen, ook al neemt de wetgever het oude artikel 13 van de wet van 6 januari 2003 over. Niet alleen geeft de wetgever aldus te kennen opnieuw wetgevend te willen optreden, tevens wijzigt de bestreden bepaling de draagwijdte van het voormelde artikel 13 aanzienlijk en verhoogt ze de inbreuken op het recht op het privéleven. De verzoekende partijen menen dat de bestreden maatregel wel degelijk vergelijkbaar is met de maatregelen bedoeld in de artikelen 88*bis* en 90*ter* van het Wetboek van strafvordering. Voormeld artikel 88*bis* laat toe eenzelfde soort van gegevens te verkrijgen als die welke zijn bedoeld in artikel 5, dat zelfs verder gaat en ook toegang verleent tot de inhoud van die gegevens en op dat punt vergelijkbaar is met artikel 90*ter* van het Wetboek van strafvordering. Niets rechtvaardigt dat de wetgever afwijkt van de principes van gemeen recht en dat hij dienaangaande het optreden van de onderzoeksrechter weigert. Artikel 56, § 1, van het Wetboek van strafvordering behoudt immers aan de onderzoeksrechter het recht voor om inbreuk te maken op de individuele rechten en vrijheden.

A.3.4.2. Ook de verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 stellen in hun memorie van antwoord dat de exceptie van onontvankelijkheid van de Ministerraad moet worden verworpen : de bestreden bepaling neemt het oude artikel 46*quater* van het Wetboek van strafvordering over en vult het aan; in het arrest nr. 202/2004 heeft het Hof geen uitspraak gedaan over de bevoegde instantie. Zij zijn verder van mening dat de bestreden maatregel wel degelijk vergelijkbaar is met de maatregelen bedoeld in de artikelen 46*ter*, 88*bis* en 90*ter* van het Wetboek van strafvordering.

A.3.5. De Ministerraad stelt in zijn memorie van wederantwoord geen exceptie te hebben opgeworpen maar enkel te willen refereren aan het arrest nr. 202/2004, waarin het principe van de bestreden opsporingsmethode al aan de orde is geweest en de middelen van de partijen daaromtrent zijn verworpen. In zoverre de verzoekende partijen het principe opnieuw betwisten, is de Ministerraad van mening dat het antwoord van het Hof identiek moet zijn. De Ministerraad ziet niet in hoe de uitbreiding van het toepassingsgebied van de bestreden maatregel tot alle bankproducten en het feit dat een voorlopige bevrozing van de rekeningen mogelijk is, een grotere aantasting van het privéleven teweeg zou brengen dan voorheen.

Wat de door de verzoekende partijen opgeworpen vergelijking betreft, wijst de Ministerraad erop dat de artikelen 88*bis* en 90*ter* van het Wetboek van strafvordering uitzonderingen vormen op het algemeen verbod van af luisteren, kennismaken en opnemen van privécommunicatie en privételecommunicatie neergelegd in de wet van 30 juni 1994. Bankgegevens houden niet eenzelfde aantasting van het privéleven in en bezitten ook een openbare component. De bankier is niet gehouden tot het beroepsgeheim in de zin van artikel 458 van het Strafwetboek.

Artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens vereist niet dat in het kader van vooronderzoeken de bewijzen enkel door rechters zouden kunnen worden verzameld. Opdat het proces eerlijk verloopt, is het voldoende dat die bewijzen kenbaar worden gemaakt en dat zij door de beklaagde kunnen worden besproken.

De artikelen 6 en 18 van de wet van 27 december 2005 : de inijkoperatie

A.4.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 voeren in hun eerste middel aan dat de nieuwe artikelen 46*quinquies* en 89*ter* van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10, 11, 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schenden, nu die bepalingen toelaten dat politiediensten private plaatsen betreden, zonder dat ze dienaangaande zijn gemachtigd door de onderzoeksrechter, waardoor een niet te rechtvaardigen onderscheid ontstaat tussen die onderzoeksmethode en andere, soortgelijke onderzoeksmethoden die wel het optreden van de onderzoeksrechter vereisen, inzonderheid de huiszoeking en het af luisteren van privécommunicatie. De verzoekende partijen stellen dat de bestreden bepalingen een onderscheid doorvoeren tussen de machtiging tot het betreden van een private plaats die niet kan worden beschouwd als een woning, een aanhorigheid ervan of een beroepslokaal van een advocaat of een arts (artikel 46*quinquies* van het Wetboek van strafvordering), enerzijds, en de machtiging tot het betreden van een andere private plaats (artikel 89*ter* van hetzelfde Wetboek), anderzijds : terwijl de eerstgenoemde machtiging wordt verleend door de procureur des Konings, wordt de tweede machtiging verleend door de onderzoeksrechter. Een dergelijk onderscheid is niet redelijk verantwoord, gelet op de ingrijpende aard van de inijkoperatie als onderzoeksmethode, die te allen tijde, dus ook 's nachts,

kan plaatsvinden, alsook kan worden bevolen in het kader van de zogenaamde « proactieve recherche ». Een inijkoperatie, ook in private plaatsen bedoeld in artikel 46*quinquies*, § 1, van het Wetboek van strafvordering, kan in het licht van de in het middel aangehaalde bepalingen slechts worden verantwoord, in zoverre ze wordt omgeven met dezelfde waarborgen als bij een huiszoeking en het afluisteren van privécommunicatie en derhalve wordt bevolen door de onderzoeksrechter. Zij bekritisieren verder de definitie van « private plaats » in artikel 46*quinquies*, § 1, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering vermits die zou toelaten dat een inijkoperatie wordt bevolen op plaatsen die worden beschermd door artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens zonder dat in dat verband een machtiging wordt verleend door de onderzoeksrechter. Immers, overeenkomstig de ruime rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dienen ook lokalen die worden aangewend voor beroepsdoeleinden of commerciële doeleinden, de bescherming van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens te genieten (EHRM, 16 december 1992, *Niemietz* t. Duitsland). Evenmin kan uit de huidige rechtspraak van het Hof van Cassatie (Cass., 19 februari 2002, P00.1100.N) worden afgeleid dat artikel 46*quinquies*, § 1, van het Wetboek van strafvordering aldus moet worden geïnterpreteerd dat beroepslokalen - andere dan die van een advocaat of arts, die in artikel 46*quinquies* uitdrukkelijk worden uitgesloten - per definitie moeten worden gekwalificeerd als « woning ». De verzoekende partijen voegen daaraan toe dat het niet denkbeeldig is dat pas door de uitvoering van de inijkoperatie zelf zal blijken of een plaats als een woning dient te worden beschouwd.

A.4.2. In de zaak nr. 4012 voeren de verzoekende partijen in het tweede onderdeel van het vierde middel aan dat artikel 6 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt doordat het aan een persoon die het voorwerp is van een inijkoperatie, niet dezelfde bescherming biedt als aan diegenen bij wie een huiszoeking wordt uitgevoerd of telefoongesprekken worden afgeluisterd. Aldus is de machtiging van de onderzoeksrechter enkel noodzakelijk voor een inijkoperatie in de private plaatsen die op restrictieve wijze worden gedefinieerd in artikel 46*quinquies*, § 1, van het Wetboek van strafvordering. De inijkoperatie is evenmin onderworpen aan enige beperking *ratione temporis*. De verzoekende partijen bekritisieren de definitie van het begrip « private plaats » : ze is dubbelzinnig en beperkt de draagwijdte van het begrip « woning » door lokalen voor beroepsdoeleinden, andere dan van artsen of advocaten, uit te sluiten. De in aanmerking genomen definities van « de woning » in de parlementaire voorbereiding en in de wet zijn volgens de verzoekende partijen restrictiever dan de ruime rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens inzake het begrip « woning » (EHRM, 16 december 1992, *Niemietz* t. Duitsland; EHRM, 16 april 2002, *Colas Est* t. Frankrijk; EHRM, 9 december 2004, *Van Rossem* t. België), zodat niet elke « woning » is beschermd tegen een inijkoperatie. De schending van de in het middel aangehaalde bepalingen is volgens de verzoekende partijen des te flagranter daar artikel 6 van de bestreden wet niet alleen betrekking heeft op de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit maar tevens op andere fenomenen van delinquentie, zodat de toepassings sfeer van de inijkoperatie aanzienlijk wordt uitgebreid. Volgens de verzoekende partijen zijn eveneens de artikelen 10, 11, en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met het algemeen beginsel van het gezag van gewijsde, geschonden vermits de bestreden bepaling strijdig is met het arrest nr. 202/2004, waarin het Hof heeft geoordeeld dat de technieken van de inijkoperatie, de huiszoeking en het afluisteren van telefoongesprekken vergelijkbaar zijn en met dezelfde waarborgen moeten worden omgeven.

A.4.3. In een tweede middel voeren de verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 aan dat de artikelen 6 en 18 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10, 11, 12, 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schenden.

In een eerste onderdeel stellen de verzoekende partijen dat zowel het evenredigheidsbeginsel als het wettigheidsbeginsel vereisen dat de wetgever een precieze definitie geeft van de private plaatsen die het voorwerp kunnen zijn van een inijkoperatie waarbij slechts de machtiging van de procureur des Konings is vereist. De wetgever moet in de wet de plaatsen definiëren waarvoor de maatregel wordt aangenomen. De definitie van de private plaatsen in het bestreden artikel 6 is te ruim ten opzichte van het doel van de wetgever, die enkel loodsen en garageboxen viseerde, en schendt bijgevolg het evenredigheidsbeginsel. De « negatieve » omschrijving van die private plaatsen ten opzichte van het begrip « woning » is volgens de verzoekende partijen problematisch in het licht van het wettigheidsbeginsel. De verzoekende partijen bekritisieren de wijze van definiëren van « private plaatsen » verder nog vanwege het gelijktijdige gebruik van de termen « woning » en « woonplaats » en vanwege het feit dat alleen de lokalen voor beroepsdoeleinden van de advocaten en artsen zijn uitgesloten van de bevoegdheid van de procureur des Konings, waaruit noodzakelijkerwijze volgt dat andere beroepscategorieën die drager zijn van een beroepsgeheim wel onder die bevoegdheid ressorteren. Volgens de verzoekende partijen kan het arrest van het Hof van Cassatie van 19 februari 2002 dienaangaande geen soelaas bieden gelet op de uiterst restrictieve draagwijdte ervan. Zij verwijten de wetgever niet voldoende oog te hebben gehad voor het recht op eerbiediging van het privéleven, bedoeld in artikel 22 van de Grondwet en in artikel 8

van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens : overeenkomstig de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, met name de arresten *Niemietz t. Duitsland* van 16 december 1992, *Colas Est t. Frankrijk* van 16 april 2002 en *Van Rossem t. België* van 9 december 2004, moeten lokalen voor beroepsdoeleinden worden beschermd doordat zij de « woning » van een rechtspersoon vormen, enerzijds, en doordat zij een belangrijk deel van het privéleven herbergen van de personen die van die lokalen gebruik maken, anderzijds.

In een tweede onderdeel stellen de verzoekende partijen dat de uitsluiting van het optreden van een onderzoeksrechter onaanvaardbaar is. Zij menen dat de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, 26 september 1996, *Mialhe t. Frankrijk*) op dit punt strikter is dan de rechtspraak van het Hof. Zij bekritisieren vooral het feit dat het criterium voor de uitsluiting van de waarborg van het optreden van de onderzoeksrechter niet berust op het voorwerp van een specifiek misdrijf en algemeen van aard is, waardoor afbreuk wordt gedaan aan de vereiste van evenredigheid.

In een derde onderdeel voeren de verzoekende partijen aan dat de wetgever geen enkele waarborg heeft gekoppeld aan de uitvoering van een inijkoperatie. Ook al wordt de opdracht daartoe gegeven door de onderzoeksrechter, hij voert zelf de inijkoperatie niet uit maar beperkt zich ertoe de politiediensten te machtigen terwijl hij in principe verplicht is om zelf over te gaan tot een huiszoeking. Evenmin kan, door het geheime karakter van de maatregel, worden gewaarborgd dat de grenzen die zijn aangegeven in de voorafgaande machtiging worden geëerbiedigd, hetgeen nochtans is vereist overeenkomstig de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, 9 december 2004, *Van Rossem t. België*) en van het Hof van Cassatie.

A.4.4. De verzoekende partijen bedoeld in A.1.7 vorderen in hun eerste middel de vernietiging van de artikelen 6 en 18 van de wet van 27 december 2005 wegens schending van de artikelen 10, 11, 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. De inijkoperatie is naar hun mening een bijzonder ingrijpende maatregel, die te vergelijken is met een huiszoeking en met het afluisteren van privécommunicatie. Zij voeren drie redenen aan voor de vernietiging. Ten eerste menen zij dat artikel 46*quinquies* van het Wetboek van strafvordering door de te beperkte interpretatie van « private plaats » de bescherming van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens niet respecteert. Ten tweede stellen zij vast dat de artikelen 46*quinquies* en 89*ter* van het Wetboek van strafvordering de mogelijkheid creëren dat personen die eenzelfde door artikel 22 van de Grondwet en door artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens beschermd recht genieten, op grond van een volstrekt arbitrair en niet redelijk verantwoord onderscheid tussen twee soorten private plaatsen, op discriminatoire wijze verschillend worden behandeld. Waar ten aanzien van de private plaatsen vermeld in artikel 46*quinquies*, § 1, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering geen rechterlijke controle plaatsvindt ten aanzien van de schending van het privéleven op die plaatsen, kan de inijkoperatie in de private plaatsen andere dan die welke zijn vermeld in de voormelde bepaling, alleen met machtiging van de onderzoeksrechter geschieden. Ten derde beweren zij dat het onderscheid tussen de verschillende soorten opsporingsmethoden, namelijk de inijkoperatie, enerzijds, en het afluisteren van privé(tele)communicatie bedoeld in artikel 90*ter* van het Wetboek van strafvordering, anderzijds, een schending van het gelijkheidsbeginsel inhoudt. Doordat in geval van een inijkoperatie niet dezelfde strikte voorwaarden dienen te worden nageleefd als in het geval van het afluisteren van privé(tele)communicatie, wordt aan de rechtsonderhorige een ongelijk beschermingsniveau geboden : een inijkoperatie kan worden toegestaan zonder enige controle door een onafhankelijke en onpartijdige instantie; de inijkoperatie overeenkomstig artikel 46*quinquies* van het Wetboek van strafvordering kan door de procureur des Konings mondeling worden toegestaan en zijn beslissing dient evenmin bepaalde gegevens te bevatten; in geval van een inijkoperatie overeenkomstig artikel 89*ter* van het Wetboek van strafvordering is de onderzoeksrechter niet gehouden tot een bijzondere motiveringsplicht en zijn machtiging dient evenmin bepaalde gegevens te bevatten.

A.4.5. De Ministerraad stelt dat de wetgever de private plaatsen waar een inijkoperatie kan plaatshebben in het kader van een eenvoudig opsporingsonderzoek heeft gedefinieerd aan de hand van een tegenstelling van begrippen, inzonderheid van het begrip « woning ». Hij wijst erop dat het Hof van Cassatie dat begrip in zijn rechtspraak heeft omschreven, dat de bekritiseerde bepaling verwijst naar de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek en dat het begrip « woning » in de rechtspraak van het Hof van Cassatie voortdurend evolueert en wordt uitgebreid om het aan te passen aan de evoluerende rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Door aldus te werk te gaan heeft de wetgever de private plaatsen bedoeld in artikel 46*quinquies*, § 1, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering op een zeer precieze wijze gedefinieerd gelet op het feit dat het begrip « woning » zelf een gedefinieerd begrip is, ook al heeft het een evoluerend karakter. De Ministerraad voegt eraan toe dat de rechters zich steeds kunnen beroepen op de voorbereidende werken die duidelijk aangeven

dat « schuren, loodsen en garageboxen » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, pp. 16 e.v.) worden geïmplementeerd.

De Ministerraad is het oneens met de interpretatie van de verzoekende partijen als zouden professionele ruimten en woonplaatsen van personen die noch arts noch advocaat zijn, het voorwerp kunnen uitmaken van een inblikoperatie in het kader van een eenvoudig opsporingsonderzoek. De wetgever heeft enkel de formulering van artikel 90octies van het Wetboek van strafvordering overgenomen en wil uitsluitend de nadruk leggen op de bijzondere bescherming toegekend aan een arts of een advocaat (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/005, p. 55). De hoven en rechtbanken zijn daarenboven verplicht om de interpretatie te volgen die het meest in overeenstemming is met de Grondwet en met het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

De Ministerraad stelt dat de bestreden bepaling artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens niet schendt. Ten eerste is het toepassingsveld van de bestreden maatregel zeer beperkt, gelet op de ruime interpretatie van het begrip « woning » door het Hof van Cassatie. In hoofdzaak worden gebouwen als boxen, containers of opslagruimten bedoeld waar het privéleven van de betrokken personen niet in het spel is en waar vennootschappen niet zulke belangrijke activiteiten als op hun maatschappelijke zetel hebben. Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, 16 december 1993, *Niemietz t. Duitsland*) leidt de Ministerraad af dat professionele ruimten slechts beschermd zijn door artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens in zoverre zij deel uitmaken van het privéleven van de betrokken personen. Ten tweede is de maatregel van de inblikoperatie, zelfs al wordt hij niet bevolen door een rechter, met belangrijke waarborgen omringd. Er kunnen geen andere doeleinden worden vooropgesteld dan die welke limitatief worden opgesomd. De maatregel is voorbehouden voor ernstige misdrijven, die in de bestreden bepaling worden aangegeven. De inblikoperatie wordt bevolen door een gerechtelijk magistraat, namelijk de procureur des Konings, die overeenkomstig artikel 28bis, § 3, van het Wetboek van strafvordering moet toezien op de wettigheid van de bewijsmiddelen en op de loyaliteit waarmee ze zijn verkregen. Naderhand is er controle door een rechter.

Er kan volgens de Ministerraad geen sprake zijn van enige schending van het Belgische interne recht. Vermits de woning is uitgesloten van de bestreden maatregel, is er geen inbreuk op de grondwettelijke bescherming van de woning en van het privéleven. Het gezag van gewijsde van het arrest nr. 202/2004 is niet geschonden vermits de gedeeltelijke vernietiging in dat arrest was gebaseerd op de bescherming van de woning, die niet in het gedrang komt in het kader van een inblikoperatie. Evenmin zijn de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden. Gelet op het beperkte karakter van de inblikoperatie, kan de bestreden bepaling niet worden vergeleken met de andere maatregelen die door de verzoekende partijen worden opgesomd. De Ministerraad herinnert eraan dat bepaalde maatregelen, die een daadwerkelijke schending van het privéleven inhouden, in bepaalde gevallen kunnen worden bevolen zonder het optreden van de onderzoeksrechter.

A.4.6.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 menen dat het verweer van de Ministerraad voorbijgaat aan het feit dat lokalen voor professionele en commerciële activiteiten volgens de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens onlosmakelijk zijn verbonden met de privésfeer, zodat de waarborg van een rechterlijk optreden noodzakelijk is.

A.4.6.2. In hun memorie van antwoord benadrukken de verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 dat de wetgever het toepassingsgebied van de inblikoperatie strikter en preciezer dient af te lijnen en conform het arrest nr. 202/2004 had moeten voorzien in waarborgen die soortgelijk zijn aan die inzake huiszoeking en telefoontap. Zij zijn niet overtuigd door het verweer van de Ministerraad inzake de definitie van « private plaats » en zij wijzen erop dat de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het Hof van Cassatie inzake het begrip « woning » niet volledig overeenstemmen en het Hof van Cassatie een zekere tijd nodig heeft om zijn rechtspraak af te stemmen op die van het Europees Hof. Door de negatieve en onduidelijke wijze van definiëring, door het door elkaar gebruiken van de termen « woning », « door een woning omsloten eigen aanhoorigheid » en « woonplaats » blijven zij ervan overtuigd dat artikel 46quinquies van het Wetboek van strafvordering de bescherming van de woning beperkt. Zo menen zij dat plaatsen waar erediensten plaatsvinden of plaatsen waar vrijzinnigen samenkomen, het voorwerp kunnen uitmaken van een inblikoperatie. Doordat de inblikoperatie niet wordt omringd met dezelfde waarborgen als de huiszoeking of de telefoontap, zoals vereist door het Hof in het arrest nr. 202/2004, is het middel gegrond.

A.4.6.3. In hun memorie van antwoord stellen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 dat het onevenredige karakter van de maatregel door hen voldoende is aangetoond en het middel bijgevolg is gegrond.

A.4.6.4. De verzoekende partijen bedoeld in A.1.7 menen dat de Ministerraad voorbijgaat aan het feit dat de private plaatsen, andere dan diegene die zijn opgesomd in artikel 46*quinquies*, § 1, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, ook plaatsen kunnen zijn die met toepassing van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens de bescherming genieten van de woning *sensu stricto*. Op grond daarvan alleen al is artikel 46*quinquies* van het Wetboek van strafvordering vernietigbaar. Zij houden vast aan de door hen aangeklaagde discriminaties.

A.4.6.5. De Ministerraad stelt in zijn memorie van wederantwoord dat de partijen, ofschoon zij de wijze van definiëren van « private plaats » bekritisieren, niet erin slagen een voorbeeld te geven van een private plaats, waar zich een belangrijk deel van het privéleven afspeelt en waar een inijkoperatie bevolen door de procureur des Konings mogelijk zou zijn. Wat de verwijzing naar de plaats van eredienst betreft, merkt de Ministerraad op dat steeds is aanvaard dat politieambtenaren voor het publiek toegankelijke plaatsen kunnen betreden. Het is evident dat in dergelijke plaatsen, die verband houden noch met de onschendbaarheid van de woning noch met de bescherming van het privéleven, een inijkoperatie kan worden bevolen door de procureur des Konings.

Inzake de stelling van sommige verzoekende partijen dat de bestreden maatregel zou moeten worden omringd met ruimere waarborgen, antwoordt de Ministerraad dat de leden van het parket magistraten zijn die, gelet op artikel 151 van de Grondwet, onafhankelijk zijn, dat de inijkoperatie enkel mogelijk is bij de meest ernstige misdrijven en dat de verzoekers niet aantonen op welke wijze het bezoek van boxen, containers of opslagplaatsen, buiten medeweten van de eigenaars, gedurende de nacht in plaats van gedurende de dag, een grotere schending zou inhouden van het privéleven van die eigenaars.

Wat de vergelijking met andere maatregelen betreft, stelt de Ministerraad dat juist omdat artikel 46*quinquies* van het Wetboek van strafvordering uitsluitend betrekking heeft op plaatsen die geen belang hebben voor het privéleven van individuen, de wettelijk voorgeschreven waarborgen minder sterk zijn en de procureur des Konings dienaangaande bevoegd is.

Wat de vrees van de verzoekende partijen betreft dat bewijzen die zijn verzameld in strijd met de bestreden bepaling toch zullen kunnen worden aangevoerd voor de hoven en rechtbanken, verwijst de Ministerraad naar de rechtspraak van het Hof van Cassatie dienaangaande, die strikter is dan die van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgens welke artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in het kader van een strafproces, zich niet verzet tegen het gebruik van een bewijs dat is verkregen in strijd met een andere verdragsbepaling, zelfs al zou blijken dat de uitgesproken veroordeling hoofdzakelijk op het betwiste bewijs berust.

Ten aanzien van de bijzondere opsporingsmethoden

De artikelen 7 en 14 van de wet van 27 december 2005 : bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de strafuitvoering

A.5.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 stellen in hun tweede middel dat de nieuwe artikelen 47*ter*, § 1, en 47*undecies* van het Wetboek van strafvordering de artikelen 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schenden, vermits het derde lid van het voormelde artikel 47*ter*, § 1, van het Wetboek van strafvordering toelaat alle bijzondere opsporingsmethoden, met uitzondering van diegene die door de onderzoeksrechter moeten worden bevolen, zonder onderscheid aan te wenden met het oog op de strafuitvoering. Maatregelen van observatie, infiltratie en informantenwerking kunnen aldus worden toegepast met een andere finaliteit dan het opsporen van misdrijven, met name om de uitvoering van straffen te verzekeren, waarbij niet alleen vrijheidsberovende straffen maar de straffen in het algemeen worden bedoeld. Een dergelijke doelstelling is volgens de verzoekende partijen niet wettig, kan niet redelijk worden verantwoord en voldoet niet aan het subsidiariteitsbeginsel, nu de bijzondere opsporingsmethoden een ernstige inbreuk op de fundamentele rechten en vrijheden behelzen. Evenmin bestaat er enige controle op de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de strafuitvoering : er is enkel in een controle door de procureur-generaal voorzien en in een verslaggeving ten aanzien van het college van procureurs-generaal. De algemene mogelijkheid om alle bijzondere opsporingsmethoden zonder onderscheid in het kader van de strafuitvoering aan te wenden, kan niet redelijk worden verantwoord, mede gelet op het feit dat die opsporingsmethoden niet alleen diegenen zullen treffen die zich aan de straf onttrekken maar ook de personen uit hun omgeving.

A.5.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 vorderen in hun tweede middel, eerste onderdeel, tweede subonderdeel, de vernietiging van de artikelen 9, 2° en 3°, 10, 11, 12, 14, 22, 23, 24, 25 en « 25 » van de wet van 27 december 2005 wegens schending van de artikelen 10, 11, 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met de artikelen 14 en 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met artikel 142 van de Grondwet, met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en met het beginsel van het gezag van gewijsde. Zij beweren dat, nu de bijzondere opsporingsmethoden ook kunnen worden toegepast in het kader van de strafuitvoering, de individuele rechten van de voortvluchtige en van zijn naasten of andere derden ernstig kunnen worden geschonden. De voortvluchtige moet bijgevolg beschikken over enig daadwerkelijk beroep voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter om de regelmatigheid te laten controleren van de methoden die tegen hem worden aangewend, hetgeen niet het geval is. Zij menen dat het principe van het arrest nr. 202/2004, namelijk dat een controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter noodzakelijk is, ook *in casu* geldt.

A.5.3. De Ministerraad leidt uit de parlementaire voorbereiding van de bestreden bepaling af dat de wetgever hoofdzakelijk de gevangenisstraffen beoogt en dat in het kader van de uitvoering van straffen voornamelijk de observatie en de informantenwerking als bijzondere opsporingsmethodes zullen worden gebruikt en niet de infiltratie. In het kader van de uitvoering van straffen zou het bijgevolg niet zijn toegestaan bijzondere technieken waarvoor het optreden van een onderzoeksrechter is vereist, te benutten. Tevens moet zijn voldaan aan alle wettelijke voorwaarden, gesteld voor het gebruik van de bijzondere opsporingsmethoden tijdens het opsporings- of gerechtelijk onderzoek. Dit heeft als gevolg dat bepaalde methoden geen toepassing zullen kunnen vinden in het kader van de uitvoering van straffen.

Inzake het middel betreffende een wettigheidscontrole door een onafhankelijke en onpartijdige rechter, stelt de Ministerraad dat een voortvluchtige ten opzichte van wie bijzondere opsporingsmethoden zijn uitgevoerd, zich in die hoedanigheid niet kan beroepen op artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. De vereiste van het arrest nr. 202/2004 van een controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter houdt volgens de Ministerraad verband met het feit dat de uitvoering van de methodes, die het voorwerp uitmaken van een dergelijke controle, tot een strafrechtelijke beschuldiging in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens kunnen leiden. Vanaf het ogenblik dat het om de uitvoering van de straf gaat, is reeds een veroordeling uitgesproken en dient geen beslissing meer te worden genomen over de gegrondheid van eender welke strafrechtelijke beschuldiging gericht tegen een persoon. Het middel is bijgevolg ongegrond.

A.5.4.1. In hun memorie van antwoord benadrukken de verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 en in de zaak nr. 4012 de vereiste van een rechterlijke controle, te meer daar de toepassing van bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de strafuitvoering ook de personen uit de omgeving van de veroordeelde treft. De stelling van de Ministerraad dat voornamelijk de observatie in aanmerking komt, doet geen afbreuk aan de wettelijke mogelijkheid om ook andere opsporingsmethoden aan te wenden en dit niet alleen met het oog op de uitvoering van een gevangenisstraf maar ook met het oog op de uitvoering van patrimoniale sancties. Zij klagen aan dat personen die het voorwerp hebben uitgemaakt van bijzondere opsporingsmethoden, over geen enkel middel beschikken om na te gaan of inbreuk is gepleegd op hun rechten en of de procureur des Konings al dan niet zijn bevoegdheden heeft overschreden.

A.5.4.2. De Ministerraad wijst in zijn memorie van wederantwoord op de mogelijkheid om de Staat aansprakelijk te stellen voor fouten gepleegd door leden van het openbaar ministerie of door de politiediensten. Hetzelfde geldt voor de aansprakelijkheid van gemeenten of lokale politiezones voor de fouten gepleegd door leden van de lokale politie. Die mogelijkheid moet worden beschouwd als een daadwerkelijk rechtsmiddel in de zin van artikel 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Er dient in dit verband tevens een onderscheid te worden gemaakt tussen de voortvluchtige, ten aanzien van wie het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden gerechtvaardigd lijkt, en derden, ten opzichte van wie die methoden slechts denkbaar zijn met het oog op een schadeloosstelling. De Ministerraad stelt verder dat het feit dat personen die het voorwerp zijn van bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de strafuitvoering, hiervan niet op de hoogte zijn, als principe niet bekritisiseerbaar is.

De artikelen 13 en 14 van de wet van 27 december 2005 : de informantenwerking

A.6.1. In hun vierde middel stellen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 dat de nieuwe artikelen 47*decies*, § 7, en 47*undecies* van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schenden. Zij vinden het onaanvaardbaar dat aan een informant toestemming wordt verleend om

misdrijven te plegen die louter erop zijn gericht zijn informatiepositie te behouden en die niet noodzakelijk zijn voor zijn eigen veiligheid en fysieke integriteit als zodanig. De nagestreefde doelstelling kan niet als een redelijke verantwoording worden aanvaard. Nu de desbetreffende misdrijven die een informant mag plegen, niet nader worden gespecificeerd zodat alle mogelijke misdrijven in aanmerking komen, wordt afbreuk gedaan aan het legaliteitsbeginsel als bepaald in artikel 12 van de Grondwet, dat ook van toepassing is op het strafrechtelijk vooronderzoek. Vermits niet in de minste controle door een onpartijdige en onafhankelijke rechterlijke instantie wordt voorzien, wordt op onevenredige wijze afbreuk gedaan aan de in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gehuldigde beginselen van de rechten van verdediging en van wapengelijkheid tussen het openbaar ministerie en de verdediging. Doordat een onderscheid wordt doorgevoerd tussen personen ten aanzien van wie geen informantwerking werd toegepast en die niet het slachtoffer kunnen zijn van misdrijven gepleegd door die informanten, enerzijds, en personen ten aanzien van wie wel informantwerking werd toegepast waarbij misdrijven worden gepleegd zonder dat dienaangaande in enige rechterlijke controle wordt voorzien, anderzijds, worden bovendien de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden.

In het tweede onderdeel van hun derde middel beweren de verzoekende partijen dat de door de artikelen 47*decies*, § 7, 47*undecies*, vierde lid, 235*ter* en 235*quater* van het Wetboek van strafvordering uitgewerkte regeling op een onevenredige en in een democratische samenleving niet te verantwoorden wijze afbreuk doet aan de in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gewaarborgde rechten, nu elke controle wordt uitgesloten met betrekking tot misdrijven die door informanten na toestemming van de procureur des Konings worden gepleegd. Niet alleen voorziet de wet niet in enige inzagemogelijkheid vanwege de partijen, evenmin wordt voorzien in enige rechterlijke controle van de misdrijven die in dat verband door de informant worden gepleegd en die wel degelijk een rechtstreekse invloed kunnen uitoefenen op de bewijselementen die met betrekking tot die zaak worden verzameld. Aldus worden ook de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden, nu een niet redelijk te verantwoorden onderscheid wordt ingevoerd tussen personen die zich kunnen verdedigen tegen alle mogelijke bewijselementen en personen in wier zaak toepassing werd gemaakt van informantwerking, waarbij misdrijven werden gepleegd.

A.6.2. In het eerste onderdeel van het vierde middel stellen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 dat artikel 13, 2°, van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10, 11, 12, 14 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 3, 6 en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag, met de artikelen 7, 14, 15 en 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met artikel 142 van de Grondwet, met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en met het gezag van gewijsde en het beginsel van rechtszekerheid, schenden. Doordat de bestreden bepaling in de mogelijkheid voorziet voor een informant die zich in het misdaadmilieu begeeft, om deel te nemen aan criminele handelingen binnen dat milieu met als enige doelstelling zijn positie van informant te behouden, en aldus geen enkele subsidiariteitsvoorwaarde oplegt, in tegenstelling tot het bepaalde in artikel 47*quinquies* van het Wetboek van strafvordering, is de bestreden maatregel onevenredig ten opzichte van de doelstelling. De wettelijke omstandigheden die moeten zijn vervuld om het plegen van een misdrijf toe te laten, zijn naar hun oordeel te ontoereikend en te vaag : de ernstgraad van de toegelaten schendingen van de fysieke integriteit van personen wordt niet in de wet gedefinieerd maar valt onder de uitsluitende beoordelingsbevoegdheid van de procureur des Konings. Er is daarenboven in geen enkele wettigheidscontrole door een onafhankelijke en onpartijdige rechter voorzien om de wettigheid van de verleende toestemmingen en hun mogelijke implicaties in het latere proces te onderzoeken. Zij wijzen erop dat de bestreden bepaling geen strafuitsluitende verschoningsgrond inhoudt ten opzichte van de informant en aldus een valse schijn van « toestemming » creëert zodat afbreuk wordt gedaan aan het beginsel van de wettigheid van de strafbaarstellingen en de straffen. Dit is daarenboven discriminerend vermits de politieambtenaar en de burgerlijke deskundigen in dezelfde omstandigheden wel strafrechtelijke immuniteit genieten.

A.6.3. In het eerste onderdeel van hun vierde middel voeren de verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 aan dat de artikelen 13, 22, 23, 24 en 25 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schenden. Zij bekritisieren het feit dat de informantwerking aan geen enkele wettigheidstoetsing door een onafhankelijke en onpartijdige rechter wordt onderworpen en zij menen dat, nu het informant wordt toegelaten om misdrijven te plegen, de lering van het arrest nr. 202/2004 dienaangaande niet langer geldig is. Zij wijzen erop dat, wanneer een informant ertoe wordt gebracht te provoceren tot het plegen van een misdrijf waartoe hij zelf gedekt zou zijn, de vervolgte persoon niet het voordeel van een eerlijk proces geniet, aangezien de elementen op grond waarvan de provocatie kan worden aangetoond, geheim worden gehouden door het parket dat als enige toegang heeft tot het dossier. Onder verwijzing naar de arresten *Edwards* en *Lewis* t. Verenigd Koninkrijk van 22 juli 2003 en 27 oktober 2004, menen zij dat de informantwerking niet mag worden uitgesloten van de controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter.

A.6.4. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 4015 en 4016 stellen dat de artikelen 235ter van het Wetboek van strafvordering, in samenhang gelezen met artikel 235bis en 235^{quater} van hetzelfde Wetboek, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, schenden nu de informantenwerking wordt onttrokken aan het toezicht van de kamer van inbeschuldigingstelling zowel inzake het vertrouwelijk als inzake het toegankelijk strafdossier. Zij zien hierin een ongelijkheid tussen partijen die het voorwerp zijn van een observatie en/of infiltratietechniek en die toepassing kunnen maken van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering en diegenen die enkel het voorwerp uitmaken van de informantenwerking, vermits deze laatsten niet beschikken over enige controle door een onpartijdige rechter.

A.6.5. De Ministerraad wijst erop dat in het beroep op informanten reeds werd voorzien bij de wet van 6 januari 2003 en dat die maatregel door het Hof in zijn arrest nr. 202/2004 niet werd afgekeurd. Artikel 47^{decies}, § 7, van het Wetboek van strafvordering staat toe dat de procureur des Konings, onder een aantal precies bepaalde voorwaarden, aan een informant de toestemming geeft om misdrijven te plegen die strikt noodzakelijk zijn voor het behoud van de informatiepositie. De bestreden bepaling heeft uitsluitend als doel om in welbepaalde omstandigheden het behoud van het beroep op informanten mogelijk te maken. De Ministerraad benadrukt dat de toestemming gegeven aan een informant om een misdrijf te plegen, door de wetgever niet als een methode op zich wordt ingevoerd maar wel als een bijzondere modaliteit van de methode die erin bestaat beroep te doen op informanten. Het beroep op informanten staat de vervolgende partij niet toe rechtstreeks het bestaan van bewijselementen aan te voeren, waarvan zij gebruik zal kunnen maken in het strafproces : het gaat er enkel om, via het beroep op informanten, aanwijzingen te verkrijgen omtrent reeds gepleegde of nog te plegen misdrijven en niet om, op zich, bewijzen te verkrijgen. De toestemming gegeven aan een informant om misdrijven te plegen, komt dus tussen op het moment dat er nog geen sprake is van bewijsbepaling. De bestreden bepaling heeft geen of geen rechtstreeks gevolg voor de manier waarop de vervolgende partij haar bewijselementen zal voorleggen of mededelen noch voor de wijze waarop die bewijselementen zullen worden besproken door beide partijen. Aldus verandert de bestreden bepaling niets aan de stelling van het Hof in het voormelde arrest dat het vertrouwelijk dossier betreffende de informanten in principe geen bewijzen bevat die in een later proces zullen worden gebruikt. De bestreden bepaling voert bijgevolg, volgens de Ministerraad, geen onderscheid in tussen verdachten of beklaagden, vermits de omstandigheid dat een beroep werd gedaan op informanten of dat informanten misdrijven hebben gepleegd, geen invloed heeft op de manier waarop de verdachten of beklaagden zich kunnen verdedigen tegen alle bewijselementen die tegen hen worden aangevoerd : het vertrouwelijk dossier betreffende de informanten bevat geen bewijzen die in een later proces zullen worden gebruikt. Evenmin is er een onderscheid op het vlak van het uitoefenen van de waarborgen verbonden aan de rechten van verdediging en de wapengelijkheid. Het is evenmin pertinent om een onderscheid te maken tussen personen die het slachtoffer zijn van misdrijven gepleegd door informanten en personen die dat niet zijn : *normaliter* zullen de door de informanten gepleegde misdrijven de vorm aannemen van daden van mededaderschap bij een criminele onderneming en zullen zij niet zijn gericht tegen de persoon met wie de informant in contact staat.

Volgens de Ministerraad is het door de wetgever nagestreefde doel gerechtvaardigd en wel degelijk beperkt door de voorwaarden waarin is voorzien voor de toepassing van de maatregel. Die voorwaarden strekken juist ertoe dat het principe van evenredigheid zou worden nageleefd. Ook de parlementaire voorbereiding toont aan dat het bestreden mechanisme slechts is toegestaan indien er geen ander middel bestaat voor de informant om zijn informantenpositie te behouden. Volgens de Ministerraad kunnen op dat punt de informanten niet worden vergeleken met de leden van de politiediensten die, overeenkomstig artikel 47^{quinqüies}, § 2, van het Wetboek van strafvordering, ertoe worden gebracht misdrijven te plegen. De Ministerraad beklemtoont hun verschil in statuut en verwijst dienaangaande naar de parlementaire voorbereiding, waaruit duidelijk blijkt dat de wetgever geen burgerlijke infiltranten heeft willen scheppen. De Ministerraad wijst tevens de kritiek ten aanzien van het toepassingsgebied van de hand en aanvaardt niet dat alle mogelijke overtredingen zouden kunnen worden toegestaan door de procureur des Konings. Ook op dat punt verwijst de Ministerraad naar de uitleg verschaft in de parlementaire voorbereiding. De Ministerraad is het niet eens met de stelling als zou de bestreden bepaling onevenredige schade kunnen berokkenen aan de slachtoffers van de toegelaten misdrijven van informanten : niet alleen zijn er strikte voorwaarden; evenmin kan de informant worden toegestaan om het even welk misdrijf te plegen.

De Ministerraad meent dat de vereiste van voorzienbaarheid in strafzaken niet wordt miskend. De toestemming kan slechts aan de informant worden gegeven op zijn verzoek; hij zal noodzakelijkerwijze de draagwijdte ervan kennen en weten dat hij mogelijk het voorwerp kan zijn van vervolgingen voor de misdrijven die hij zou plegen.

De Ministerraad is het evenmin eens met de stelling van de verzoekende partijen dat de misdrijven gepleegd door informanten niet het voorwerp zouden kunnen zijn van een gerechtelijke controle : vermits de informanten in dat kader geen verschoningsgrond kunnen genieten, zullen zij kunnen worden vervolgd voor de door hen gepleegde misdrijven en nadien ten gronde worden berecht door een rechtbank. De Ministerraad benadrukt verder dat, zoals hiervoor is uiteengezet, de inhoud van het vertrouwelijk dossier betreffende de informanten, zonder weerslag is op het strafproces. Aldus kan niet worden aangenomen dat een wettigheidscontrole noodzakelijk is wat betreft het vertrouwelijk dossier betreffende het beroep op een informant. Nu het beroep op informanten niet rechtstreeks toelaat om bewijzen te verkrijgen of te verzamelen die dienstig zijn voor het strafproces, zal de eventuele miskenning van de gestelde voorwaarden zonder gevolg zijn voor de rechtsgeldigheid van de bewijzen die nadien zouden worden verkregen. De controle op de naleving van die voorwaarden is dus volgens de Ministerraad niet noodzakelijk. Het feit dat er geen controle bestaat, belet volgens de Ministerraad niet dat personen met wie de informanten nauwe banden onderhouden, al dan niet het voorwerp zijn geweest van provocatie in de zin van artikel 30 van het Wetboek van strafvordering. De toegang tot het vertrouwelijk dossier is geen noodzakelijke voorwaarde om de provocatie te kunnen bewijzen.

A.6.6.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 is het verweer van de Ministerraad volledig afhankelijk van het feit dat de toestemming die wordt gegeven aan een informant om een misdrijf te plegen, geen ander doel kan hebben dan het behoud van de informantenpositie en gaat het voorbij aan het feit dat hierop geen controlemogelijkheden bestaan.

A.6.6.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 herhalen in hun memorie van antwoord hun bezwaren en zij benadrukken dat het een informant kan worden toegestaan mededader of medeplichtige te worden van de zwaarste misdrijven. Het verschil in statuut tussen een informant en leden van de politiediensten en met name het feit dat een informant « delinquent » dient te blijven, kan volgens hen geen voldoende verantwoording bieden voor het feit dat de informant geen strafuitsluitende verschoningsgrond kan genieten.

A.6.6.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 menen dat het verweer van de Ministerraad de positie van het slachtoffer van een toegelaten misdrijf miskent, alsmede die van andere personen die dergelijke misdrijven hebben gepleegd, al dan niet op basis van provocatie door de informant. Zij stellen dat de inhoud van het vertrouwelijk dossier onmiskenbaar is gewijzigd, nu informanten misdrijven mogen plegen. Geen enkel argument van de Ministerraad rechtvaardigt de uitsluiting van elke vorm van controle.

A.6.6.4. De verzoekende partij in de zaak nr. 4015 wijst erop dat de verslagen van de informanten aan de procureur des Konings niet deel uitmaken van het dossier terwijl daaromtrent tegenspraak zou moeten mogelijk zijn. Bij gebreke van inzage van het vertrouwelijk dossier, kan de stelling van de Ministerraad dat het vertrouwelijk dossier betreffende de informanten geen bewijzen bevat die in een later dossier zullen worden gebruikt, niet worden gecontroleerd.

Ook de verzoekende partij in de zaak nr. 4016 blijft van mening dat de verslagen van de informanten aan de procureur des Konings aan een op tegenspraak gevoerd debat moeten worden onderworpen, zonder dat dit de identiteit van de informant zelf in het gedrang brengt. Wanneer op basis van die verdenkingen onderzoeksdaden worden bevolen, zou dan de nietigheid ervan kunnen worden aangevoerd, hetgeen nu niet mogelijk is, gelet op het feit dat die informatie zelfs niet bekend is. Evenmin kan nu worden gecontroleerd of het vertrouwelijk dossier betreffende de informanten bewijzen bevat die in een later proces zullen worden gebruikt.

A.6.6.5. De Ministerraad beklemtoont in zijn memorie van wederantwoord dat het slachtoffer van een « toegelaten » misdrijf begaan door een informant een klacht met burgerlijke partijstelling kan indienen en aldus de vervolging kan instellen, ongeacht de houding van de procureur des Konings dienaangaande. De Ministerraad is van oordeel dat de verzoekende partijen het plegen van « toegelaten » misdrijven door informanten ten onrechte assimileren met « provocatie ». De bestreden bepaling laat een informant enkel toe zelf een misdrijf te plegen; het laat hem niet toe anderen te provoceren tot het plegen van misdrijven. Evenmin staat de bestreden bepaling de procureur des Konings toe de informant een toestemming tot provocatie te geven. De Ministerraad is ten slotte van mening dat de verzoekende partijen het begrip « provocatie » bedoeld in artikel 2 van de bestreden wet verwarren met het begrip « deelneming » bedoeld in artikel 66 van het Strafwetboek. De Ministerraad ziet evenmin in waarom het behoud van de informatiepositie geen wettige doelstelling zou kunnen zijn zoals de

verzoekers beweren. De Ministerraad wijst opnieuw op de strikte voorwaarden van artikel 47*decies*, § 7, van het Wetboek van strafvordering.

De artikelen 9 tot 14, 22 tot 25 en 28 van de wet van 27 december 2005 : de controle van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie

De draagwijdte en toepassing van het vertrouwelijk dossier

A.7.1. In de zaak nr. 4003 vordert L.L. de vernietiging van artikel 23 van de wet van 27 december 2005, dat een nieuw artikel 235*ter* in het Wetboek van strafvordering heeft ingevoegd. In een eerste middel voert hij de schending aan van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en van het recht op een eerlijk proces als bedoeld in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Hij meent dat, indien het nieuwe artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering aldus zou moeten worden geïnterpreteerd dat het het openbaar ministerie toestaat voor recht te laten zeggen dat de uitgevoerde observaties en infiltraties regelmatig werden toegepast en dat de procedure wettig is, zodat over de algehele regelmatigheid van de onderzoekshandeling definitief zou worden geoordeeld en dit tevens op basis van het gewone strafdossier en zonder enige tegenspraak, artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens is geschonden. Dit is des te meer het geval, nu artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering niet voorziet in tegenspraak, het principe van wapengelijkheid niet wordt gerespecteerd, een volledige inzage gelet op de korte termijn niet mogelijk is en geen getuigen kunnen worden opgeroepen. De beoordeling van de geldigheid of regelmatigheid van bijzondere opsporingsmethoden in haar geheel dient immers verplicht te gebeuren in een op tegenspraak gevoerd debat en niet in het kader van de bijzondere niet-tegensprekelijke rechtspleging van artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering. Naar zijn mening kan de kamer van inbeschuldigingstelling in het kader van de rechtspleging waarin artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering voorziet, niet beslissen dat de bijzondere opsporingsmethoden in hun geheel en in al hun aspecten geldig en regelmatig zijn verlopen.

A.7.2. Ook de partijen bedoeld in A.1.7 stellen dat de artikelen 235*ter* en 235*quater* van het Wetboek van strafvordering tot gevolg hebben dat de hele wettigheidscontrole met betrekking tot de observatie en infiltratie - ook voor wat de niet-vertrouwelijke aspecten van die bijzondere onderzoeksmethoden betreft - aan tegenspraak wordt onttrokken. In hun tweede middel vorderen zij dan ook de vernietiging van de artikelen 9, 10, 11, 12, 23 en 24 van de wet van 27 december 2005 wegens schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. Zij zien geen enkele redelijke verantwoording waarom het niet-contradictoir karakter van het proces ingevolge de artikelen 235*ter* en 235*quater* van het Wetboek van strafvordering wordt uitgebreid tot de wettigheidscontrole van het « gewone » toegankelijke dossier en zij menen dat, op straffe van schending van het recht op een eerlijk proces, minstens over de niet-vertrouwelijke elementen van het strafdossier een debat op tegenspraak mogelijk moet zijn.

Zij zijn verder van mening dat tegenspraak moet kunnen worden gevoerd omtrent gegevens die thans enkel en alleen in het vertrouwelijk dossier zijn terug te vinden. Het feit dat de verdediging ingevolge de artikelen 47*sexies*, 47*septies*, 47*octies*, 47*novies* en 235*ter* en 235*quater* van het Wetboek van strafvordering, steeds volledig verstoken blijft van de controle op de uitvoering van de gemachtigde observatie en infiltratie en zodoende niet de aanwending ervan maar slechts de legaliteit van de machtiging tot observatie en infiltratie kan nagaan, maakt een schending uit van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en voldoet niet aan de vereisten van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, 22 juli 2003 en 27 oktober 2004, *Edwards* en *Lewis* t. Verenigd Koninkrijk). Dit klemt des te meer daar de uitvoering van de observatie en infiltratie gepaard kan gaan met het plegen van misdrijven door politiediensten en door derden, enerzijds, en tevens provocatie kan zijn gebruikt, anderzijds. De verdediging blijft niet alleen verstoken van informatie omtrent die misdrijven; ze zal evenmin de provocatie kunnen aantonen op basis van de vermeldingen van de machtiging tot observatie of infiltratie. De verzoekende partijen doen opmerken dat er een groot onderscheid bestaat tussen de verslagen in het vertrouwelijk dossier en die in het gewone dossier : alle voor de verdediging nuttige verslagen omtrent de uitvoering van de observatie en infiltratie bevinden zich in het vertrouwelijk dossier. De toegankelijke verslagen in het proces-verbaal, opgesteld overeenkomstig artikel 47*septies*, § 2, tweede lid, of 47*novies*, § 2, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering, bieden de verdediging geen enkele waarborg van enige doeltreffende legaliteitscontrole.

De partijen voeren aan dat de verdediging niet alleen geen enkele controle heeft op de wettigheid van het verloop van de observatie maar ook geen enkele garantie heeft dat de eventuele onwettigheid zal worden bestraft. De geviseerde regeling voorziet immers niet in een nietigheidsregeling wanneer wordt vastgesteld dat

het bewijs niet wettig is verlopen, hetgeen problematisch is gelet op de recente rechtspraak van het Hof van Cassatie (Cass., 14 oktober 2003, *R.W.*, 2003-04, p. 814; Cass. 15 november 2005, P.05.1275.N). Aldus schenden de in het middel bestreden bepalingen niet alleen het recht van verdediging maar ook de artikelen 10 en 11 van de Grondwet vermits andere even ingrijpende onderzoekshandelingen, waaronder de telefoontap, wel in een nietigheidssanctie voorzien.

Ten slotte stellen de partijen dat de bestreden bepalingen hun niet voldoende tijd en faciliteiten toekennen om hun recht van verdediging uit te oefenen en om terdege kennis te nemen van het dossier.

Zij besluiten dat het middel gegrond is daar de bestreden bepalingen op onevenredige wijze afbreuk doen aan de in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gehuldigde beginselen van tegenspraak, recht van verdediging en wapengelijkheid tussen het openbaar ministerie en de verdediging. Tevens zijn de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden, nu de bestreden bepalingen een niet redelijk verantwoord onderscheid invoeren tussen de personen die het voorwerp uitmaken van bijzondere opsporingsmethoden en wier recht op een eerlijk proces niet voldoende wordt gewaarborgd, enerzijds, en personen die het voorwerp uitmaken van opsporingsmethoden die niet als bijzonder worden omschreven en die zich op een behoorlijke manier kunnen verdedigen nadat hun voldoende tijd en faciliteiten daartoe werden geboden, met kennis van alle stukken van het dossier, in een op tegenspraak gevoerd debat waarbij alle middelen van verdediging kunnen worden aangewend, anderzijds.

A.7.3. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 4015 en 4016 stellen dat het nieuwe artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in de interpretatie dat de controle op grond van de bestreden bepaling niet alleen geldt voor de daden van observatie of infiltratie die voortkomen uit een vertrouwelijk dossier maar ook voor de geldigheid en regelmatigheid van die technieken die voortkomen uit het gewone strafdossier, nu in dat geval over het gewone strafdossier geen wederkerig debat op tegenspraak mogelijk is, terwijl er een fundamenteel verschil is tussen het vertrouwelijk dossier en het gewone strafdossier en terwijl wel een debat op tegenspraak mogelijk is over de regelmatigheid van andere opsporingsmethoden. Volgens hen kan de kamer van inbeschuldigingstelling niet oordelen over de wettigheid van de procedure noch over de algehele regelmatigheid van de onderzoeksmaatregelen. In het kader van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering is de kamer van inbeschuldigingstelling alleen bevoegd om te oordelen of hetgeen zich in het vertrouwelijk dossier bevindt erop wijst dat de maatregel regelmatig zou zijn bevolen en uitgevoerd. Een algemene zuiveringscontrole kan in het kader van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering niet.

A.7.4. In het tweede middel, eerste onderdeel, in de zaak nr. 4012 stellen de verzoekende partijen dat de artikelen 9, 2° en 3°, en de artikelen 10, 11, 12, 14, 22, 23, 24 en 25 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10, 11, 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met de artikelen 14 en 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met artikel 142 van de Grondwet, met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en met het grondwettelijk beginsel van het gezag van gewijsde, schenden doordat de personen die het voorwerp van bijzondere opsporingsmethoden zijn geweest, in bepaalde gevallen niet over enig daadwerkelijk beroep voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter beschikken om de regelmatigheid te controleren van die bijzondere opsporingsmethoden. Dit is met name zo wanneer het parket, na het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden, beslist om de zaak te seponeren. Dit is tevens het geval wanneer bijzondere opsporingsmethoden worden aangewend in het kader van de strafuitvoering (zie A.5.2). Dit is ten slotte zo in het geval van informantwerking, waar een controle noodzakelijk is, nu de procureur des Konings de informanten kan toestaan misdrijven te plegen. Volgens de verzoekende partijen moet kunnen worden nagegaan of de wettelijke voorwaarden waaronder een informant misdrijven kan plegen, zijn vervuld en of die misdrijven niet aan de oorsprong liggen van een daad van provocatie.

A.7.5. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 voeren in hun derde middel aan dat de nieuwe artikelen 47^{septies}, 47^{novies} en 47^{decies}, § 7, van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14.3, d) en e), van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, schenden. Zij menen dat het vertrouwelijk dossier de delicate vraag opwerpt naar de ontvankelijkheid van het strafrechtelijk bewijs en uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dienaangaande (EHRM, 16 februari 2000, *Jasper t. Verenigd Koninkrijk*; EHRM, 22 juli 2003 en 27 oktober 2004, *Edwards en Lewis t. Verenigd Koninkrijk*; EHRM, 20 november 1989, *Kostovski t. Nederland*) leiden zij af dat er een mogelijkheid moet bestaan om de vaststellingen te betwisten van de processen-verbaal die zijn gebaseerd op de vertrouwelijke verslagen waarop de beschuldiging rust. Er moet een adequate procedure voorhanden zijn die de hindernissen compenseert waarmee de verdediging wordt geconfronteerd. Zij betreuren dat de wet van 27 december 2005 in

verband met de agenten die de bijzondere opsporingsmethoden uitvoeren, niet in maatregelen voorziet die soortgelijk zijn aan die waarin is voorzien in de wet van 8 april 2002 in verband met de anonieme getuigenissen. Het feit dat in het strafdossier enkel processen-verbaal voorkomen die zijn gebaseerd op het vertrouwelijk dossier, doet afbreuk aan de voorwaarden die het Europees Hof voor de Rechten van Mens heeft opgelegd inzake de beperking van de rechten van verdediging. Het gebruik van het vertrouwelijk dossier is niet strikt evenredig met de nagestreefde doelstelling : andere, minder schadelijke maatregelen zoals die welke gelden in het kader van de anonieme getuigenissen of bij het verhoor van bepaalde slachtoffers, hadden kunnen worden overwogen. De beperking van de rechten van verdediging wordt niet voldoende gecompenseerd door de voorgeschreven procedure. Zij verwijten de wet van 27 december 2005 het vertrouwelijk dossier uitsluitend te benaderen vanuit het oogpunt van de controle van de regelmatigheid van de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden en niet vanuit het veel moeilijkere oogpunt van de problemen in verband met de bewijslast.

A.7.6. De Ministerraad stelt dat de wetten van 6 januari 2003 en 27 december 2005 ontegensprekelijk een substantiële vooruitgang teweegbrengen in vergelijking met de voorgaande situatie, vermits het beroep op de bijzondere opsporingsmethoden thans is afgebakend en de voorwaarden voor het gebruik ervan zijn bepaald. De machtigingen tot observatie en infiltratie zijn in principe schriftelijk en moeten bepaalde vermeldingen bevatten. Met toepassing van artikel 47ter, § 2, van het Wetboek van strafvordering staat de procureur des Konings in voor de permanente controle over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden.

De Ministerraad beklemtoont dat het vertrouwelijk dossier enkel de machtigingen tot observatie en infiltratie alsmede de wijzigende, uitbreidende of verlengende beslissingen bevat, alsook de verslagen opgesteld door de officier van gerechtelijke politie die de leiding heeft over de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethoden, over elke uitvoeringsfase ervan. Deze laatste stelt, op basis van die verslagen, processen-verbaal op van de verschillende fasen van de uitvoering van de observatie of de infiltratie die aan het strafdossier worden gevoegd. De Ministerraad benadrukt dat het systeem dat werd gecreëerd door de wet van 6 januari 2003 en de wet van 27 december 2005, gegrond is op het uitzonderlijk karakter van het vertrouwelijk dossier, waarin zich hoofdzakelijk bevinden de identiteit van de officier van gerechtelijke politie die de leiding heeft over de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethode, enerzijds, en de beschrijving van het technisch hulpmiddel of het scenario van de infiltratie, anderzijds. Het strafdossier zelf bevat de identiteit van de persoon die wordt geïdentificeerd door het onderzoek, de periode gedurende welke de bijzondere opsporingsmethode werd uitgevoerd, informatie-elementen betreffende de evenredigheid van het gebruik van die methoden alsook de motivatie voor het gebruik ervan. De Ministerraad wijst erop dat de onderzoekers alle belang erbij hebben de strikt vertrouwelijke elementen te beperken, aangezien de elementen van het vertrouwelijk dossier niet als bewijs kunnen worden gebruikt. Ook al hebben de burgerlijke partijen en de verdachten of in verdenking gestelden geen inzage in het vertrouwelijk dossier, toch laten de elementen van het strafdossier hun voldoende toe de gebruikte opsporingsmethode te bepalen, alsmede de redenen ervan en de verschillende uitvoeringsfasen.

De Ministerraad wijst erop dat in het arrest nr. 202/2004 het principe van het vertrouwelijk dossier niet is veroordeeld. Enkel de afwezigheid van een controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter op de elementen die bij het vertrouwelijk dossier worden gevoegd, werd bekritiseerd. De Ministerraad stelt dat de keuze van de wetgever voor de kamer van inbeschuldigingstelling hoofdzakelijk berust op twee motieven waarvan de gegrondheid onbetwistbaar is : enerzijds, dient de controle over de bijzondere opsporingsmethoden in de beginfase van de procedure te geschieden zodat zij niet aan de rechter ten gronde kon worden toevertrouwd; anderzijds, fungeert de kamer van inbeschuldigingstelling in het Wetboek van strafvordering reeds als de controlerechter van de wettigheid van de gerechtelijke en opsporingsonderzoeken. De Ministerraad legt verder uit dat door de kamer van inbeschuldigingstelling twee soorten van controle worden uitgeoefend : een facultatieve controle, zoals daarin is voorzien in artikel 235quater van het Wetboek van strafvordering, waarbij niets belet dat de verdachte of in verdenking gestelde de kamer van inbeschuldigingstelling zou vragen die controle uit te oefenen, en de dwingende wettigheidscontrole, waarin is voorzien in artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering.

De Ministerraad is verder van mening dat de kritiek van de verzoekende partijen op de afwezigheid van enige controle op de wettigheid van bijzondere opsporingsmethoden in geval van seponering ongegrond is. Seponering is slechts een voorlopige beslissing; wanneer het dossier in geval van nieuwe elementen wordt heropend, zal worden overgegaan tot de procedure ingesteld door de bestreden wet. De Ministerraad meent verder dat de bijzondere opsporingsmethoden die door de procureur des Konings kunnen worden bevolen, niet noodzakelijk een zwaardere inbreuk op de fundamentele rechten uitmaken dan andere maatregelen die in het kader van een opsporingsonderzoek kunnen worden uitgevoerd. De Ministerraad beklemtoont dat de meest indringende bijzondere opsporingsmethode, namelijk de observatie aan de hand van technische hulpmiddelen, enkel kan worden bevolen door de onderzoeksrechter.

A.7.7.1. De verzoekende partij in de zaak nr. 4003 en de verzoeker in de zaak nr. 4016 stellen in hun memorie van antwoord dat, vermits zij geen kennis hebben van het vertrouwelijk dossier, de elementen van nietigheid die uit dat dossier zouden kunnen blijken, aan de rechter ten gronde worden onttrokken. Nochtans is kennis van het vertrouwelijk dossier wat betreft de toegepaste onderzoeksmethodes en de geheime informatie die zich erin bevindt, essentieel. *In casu* lijkt het hun niet onwaarschijnlijk dat provocatie aan de basis van hun vervolging ligt. Het verhinderen van inzage in het vertrouwelijk dossier is volgens hen moeilijk aanvaardbaar daar het gaat om essentiële rechten die aan een verdachte worden ontzegd. Dit kan niet worden verantwoord door de ernst van de feiten.

A.7.7.2. In hun memorie van antwoord stellen de verzoekende partijen bedoeld in A.1.7 dat hun stelling steun vindt in uiteenlopende arresten van de kamer van inbeschuldigingstelling en in uiteenlopende vorderingen van het openbaar ministerie, waaruit blijkt dat de onduidelijkheid van de wet leidt tot de grootste verwarring. Zij verwijzen dienaangaande ook naar het arrest van het Hof van Cassatie van 31 oktober 2006 (Cass., 31 oktober 2006, P.06.1016.N/1). Zij voeren aan dat de artikelen 23 en 24 van de wet van 27 december 2005 ongrondwettig zijn, omdat zij naast de al bestaande wettigheidscontroles door de onderzoeksgerechten en de rechters ten gronde een derde weg creëren waarbij de procedure zo is georganiseerd dat de kamer van inbeschuldigingstelling, in een niet-contradictoir debat, uitspraak doet over de wettigheid van de volledige bewijsgaring waarbij gebruik werd gemaakt van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie.

A.7.7.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 hebben in hun memorie van antwoord twijfels bij de stelling van de Ministerraad dat de wetten van 6 januari 2003 en 27 december 2005 een vooruitgang betekenen. Die wetten wijzigen immers de traditionele regels inzake de bewijslast. Met hun beroep willen de verzoekers de fundamentele vraag voorleggen inzake de mogelijkheid die aan de vervolgende partij wordt gegeven om, in strafzaken, sommige bewijsstukken niet te onthullen. Zij bestrijden het gebruik dat kan worden gemaakt van bewijsstukken die niet aan de verdediging worden medegedeeld en het feit dat het vertrouwelijk dossier bewijskracht wil geven aan elementen die van de debatten op tegenspraak worden uitgesloten.

A.7.7.4. De Ministerraad herhaalt dat het bestaan van een vertrouwelijk dossier op zich geen schending inhoudt van de rechten van verdediging en van het recht op een eerlijk proces, noch van het gelijkheidsbeginsel. Er is volgens hem geen reden om terug te komen op dit debat, waarover reeds werd geoordeeld in het arrest nr. 202/2004. De Ministerraad beklemtoont verder dat het de wetgever is - en niet de vervolgende partij - die de inhoud van het vertrouwelijk dossier heeft bepaald.

De jurisdictionele waarborgen ten aanzien van de controle door de kamer van inbeschuldigingstelling

A.8.1. In de zaak nr. 4010 vorderen de verzoekende partijen in hun derde middel de vernietiging van de artikelen 9, 10, 11, 12, 13, 14, 22, 23, 24, 25 en 28 van de wet van 27 december 2005 wegens schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

In een eerste onderdeel voeren de verzoekende partijen aan dat de bestreden bepalingen een niet te verantwoorden onderscheid doorvoeren tussen verdachten die zich kunnen verdedigen tegen alle mogelijke bewijselementen die tegen hen worden ingebracht, enerzijds, en verdachten ten aanzien van wie bijzondere opsporingsmethoden werden aangewend en een vertrouwelijk dossier werd aangelegd, wier rechten van verdediging niet afdoend worden gewaarborgd door de controlebevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling, anderzijds. Ofschoon het recht om kennis te nemen van alle bewijselementen niet absoluut is, kan geheimhouding slechts redelijk worden verantwoord in zoverre ze strikt evenredig is met het nagestreefde doel en indien ze wordt gecompenseerd door een procedure die een onafhankelijke en onpartijdige rechter in staat stelt de wettigheid van de procedure te onderzoeken. De controle door de kamer van inbeschuldigingstelling kan volgens hen niet worden beschouwd als een afdoende compensatie : (1) de partijen hebben geen inzage in het vertrouwelijk dossier, dat alleen door de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling mag worden ingezien; (2) doordat niet in enige nietigheidssanctie is voorzien met betrekking tot het vertrouwelijk dossier, wordt de verdediging gelet op de rechtspraak van het Hof van Cassatie (Cass., 14 oktober 2003, R.W., 2003-04, p. 814; Cass. 15 november 2005, P.05.1275.N) in de onmogelijkheid gesteld om zelf een eventuele onregelmatigheid te toetsen aan de hand van de criteria vooropgesteld in die rechtspraak, namelijk de betrouwbaarheid van het bewijs en het recht op een eerlijk proces; (3) doordat de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling die moeten oordelen over de toepassing van de artikelen 235ter en 235quater van het Wetboek van strafvordering, nadien nog zitting nemen in de

verwijzingsprocedure waarbij moet worden geoordeeld over het bestaan van voldoende bezwaren om een inverdenkinggestelde naar een vonnisgerecht te verwijzen, dreigt haar optreden in het kader van de artikelen 235ter en 235^{quater} van het Wetboek van strafvordering te interfereren met haar rol als verwijzingsgerecht en als gerecht in hoger beroep voor het gerechtelijk onderzoek in dezelfde zaak; (4) de bestreden bepalingen waarborgen niet dat in het vertrouwelijk dossier slechts die gegevens zullen worden opgenomen die strikt noodzakelijk zijn ter vrijwaring van de nationale veiligheid of de noodzaak om getuigen te beschermen of ter geheimhouding van deze of gene onderzoeksmethode. Meer nog, doordat niet de verplichting wordt opgelegd om melding te maken van misdrijven die bij de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie of infiltratie werden gepleegd, blijft de verdediging verstoken van de relevante informatie die haar moet toelaten aan te voeren dat de door de politieambtenaren of derden gepleegde misdrijven als provocatie moeten worden aangemerkt.

De verzoekende partijen stellen dat, nu de controle door de kamer van inbeschuldigingstelling op een onevenredige wijze afbreuk doet aan de bij artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gewaarborgde vereisten van een eerlijk proces, het tevens vaststaat dat ook in de fase van de vonnisgerichten op eenzelfde wijze afbreuk wordt gedaan aan de vereisten van een eerlijk proces, aangezien overeenkomstig de artikelen 189ter en 335bis van het Wetboek van strafvordering, zoals ingevoerd bij de artikelen 22 en 25 van de wet van 27 december 2005, die controle ook in de fase voor de vonnisgerichten door de kamer van inbeschuldigingstelling met toepassing van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering moet worden doorgevoerd.

In het derde onderdeel van hun middel stellen de verzoekende partijen dat de voormelde artikelen 189ter en 335bis van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet miskennen, in zoverre ze bepalen dat over een verzoek tot controle van de observatie en infiltratie in de assisenprocedure louter door de voorzitter van dat hof wordt beslist, dit in tegenstelling tot de andere vonnisgerichten waar het de rechtbank als zodanig is die de desbetreffende beslissing moet wijzen en tevens in tegenstelling tot de andere juridische betwistingen die in de assisenprocedure worden opgeworpen, nu daarover door de voorzitter en de assessoren wordt beslist.

In het vierde onderdeel van hun derde middel stellen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 dat artikel 28 van de wet van 27 december 2005, in samenhang gelezen met de artikelen 10, 12, 23 en 24 van dezelfde wet, een schending uitmaakt van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, vermits een discriminatoir onderscheid wordt ingevoerd tussen, enerzijds, partijen ten aanzien van wie er bijzondere opsporingsmethoden werden toegepast vóór de inwerkingtreding van de bestreden wet, zijnde vóór 27 december 2005, waarbij die partijen het recht hebben op inzage in het volledige strafdossier, inclusief de gegevens betreffende de bijzondere opsporingsmethoden en, anderzijds, de partijen ten aanzien van wie bijzondere opsporingsmethoden werden toegepast na de inwerkingtreding van de bestreden wet, en die geen recht op inzage van het volledige strafdossier hebben, vermits een vertrouwelijk dossier wordt aangelegd waarvan de inhoud niet aan tegenspraak van de partijen is onderworpen.

A.8.2. In het tweede middel in de zaak nr. 4003, waarin L.L. de vernietiging van artikel 23 van de wet van 27 december 2005 vordert, stelt de verzoekende partij dat artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, het vermoeden van onschuld, het principe van de wapengelijkheid en de rechten van verdediging en het recht op een eerlijk proces conform artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens schendt in de interpretatie, zoals uiteengezet in A.7.1, dat over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden definitief zou worden geoordeeld zonder dat de personen die het voorwerp ervan uitmaken, over de mogelijkheid beschikken om de regelmatigheid van het bevelen en het uitvoeren van die methoden aan te vechten voor enige rechterlijke instantie (1) in een debat dat op tegenspraak wordt gevoerd, (2) aan de hand van alle relevante stukken van het dossier, (3) waarbij de wet een afdoende termijn voorziet om hun verweer voor te bereiden, (4) waarbij zij niet alle middelen van verdediging, zoals het oproepen van getuigen, kunnen benutten, (5) waarbij geen rechtsmiddel kan worden aangewend tegen de uitspraak door de kamer van inbeschuldigingstelling, terwijl personen die het voorwerp uitmaken van niet-bijzondere opsporingsmethoden, daartoe wel in staat zijn.

In zijn derde middel stelt hij dat de termijnen waarin is voorzien voor de inzage (48 uur) en voor de uitspraak (30 dagen), zonder dat hierbij uitstel mogelijk is rekening houdend met specifieke omstandigheden, een behandeling op tegenspraak en dus een uitspraak door een onpartijdige rechter onmogelijk maken.

A.8.3. In het tweede middel, tweede onderdeel, in de zaak nr. 4012 stellen de verzoekende partijen dat de artikelen 9, 2° en 3°, 10, 11, 12, 14, 22, 23, 24 en 25 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10, 11, 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met de artikelen 14 en 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met artikel 142 van de Grondwet, met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en met het grondwettelijk beginsel van het gezag van gewijsde, schenden doordat personen die betrokken zijn bij opsporingsonderzoeken en gerechtelijke onderzoeken waarin bijzondere opsporingsmethoden zijn toegepast, niet over dezelfde waarborgen beschikken als personen betrokken in onderzoeken waarin die methoden niet zijn toegepast. In het eerste geval worden de verdachte of in verdenkinggestelde en de burgerlijke partij bijna volledig uitgesloten bij de controle op de wettigheid van de bijzondere opsporingsmethoden : ze hebben geen recht van aanhangigmaking bij de kamer van inbeschuldigingstelling en geen toegang tot het vertrouwelijk dossier. Zij beschikken over slechts 48 uur om het dossier te raadplegen en hun verdediging voor te bereiden. Zij mogen niet aanwezig zijn op de terechtzitting waarbij de onderzoeksrechter en het openbaar ministerie worden gehoord. De kamer van inbeschuldigingstelling kan de burgerlijke partij of de verdachte niet horen in verband met elementen die het vertrouwelijk dossier zou bevatten. Dezelfde kamer mag haar beslissing niet motiveren wat de inhoud van het vertrouwelijk dossier betreft terwijl dit volledig wordt samengesteld door het parket. De kamer van inbeschuldigingstelling vermag niet bij het strafdossier een element te voegen dat zich volgens haar ten onrechte in het vertrouwelijk dossier bevindt. Er is geen beroep mogelijk. In dergelijke omstandigheden menen de verzoekende partijen dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet ten volle en objectief kan worden ingelicht zodat er geen daadwerkelijke controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter is, zoals vereist is in het arrest nr. 202/2004.

De schending van de in het middel aangevoerde bepalingen is volgens de verzoekende partijen des te erger, nu de gevolgen van de controle zowel voor de burgerlijke partij als voor de verdachte of in verdenkinggestelde bijzonder ernstig zijn. Zo moet de burgerlijke partij de gevolgen van een buitenvervolginstelling ondergaan zonder dat zij op enig ogenblik de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling heeft kunnen betwisten. Omgekeerd kan dezelfde kamer de ontvankelijkheid van de strafvordering gelasten en de vastgestelde onregelmatigheden toch geldig verklaren conform de hierboven geciteerde rechtspraak van het Hof van Cassatie, zonder dat de verdachte of de in verdenkinggestelde hieromtrent zijn verweermiddelen kan laten gelden. De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling wordt aldus opgelegd aan de feitenrechter die van het dossier kennis zal moeten nemen in het raam van de latere procedure.

De verzoekende partijen wijzen erop dat in andere materies, zoals bijvoorbeeld betreffende de anonieme getuigenissen, de wetgever wel een evenwicht wist te vinden tussen het beginsel van het contradictoir debat en de dwingende vereisten inzake veiligheid.

A.8.4. In hun vierde middel voeren de verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 aan dat de artikelen 22, 23, 24 en 25 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schenden.

In het tweede onderdeel van het middel stellen zij dat, zelfs indien het beginsel van het vertrouwelijk dossier zou moeten worden aangenomen - *quod non* -, uit de bestreden bepalingen en uit de parlementaire voorbereiding dienaangaande moet worden afgeleid dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet de bevoegdheid heeft om te oordelen of het noodzakelijk is de vertrouwelijkheid van de verslagen of van de elementen die eigen zijn aan de gebruikte techniek of de anonimiteit van de betrokken personen te handhaven. Evenmin staan de artikelen 235ter en 235quater van het Wetboek van strafvordering een controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter toe.

In het derde onderdeel van het middel bekritisieren de verzoekende partijen het bepaalde in artikel 235ter, § 6, van het Wetboek van strafvordering, dat geen rechtsmiddel toelaat. In de parlementaire voorbereiding vinden zij geen aanvaardbare verantwoording voor het verschil in behandeling dienaangaande tussen de arresten uitgesproken op grond van artikel 235bis van het Wetboek van strafvordering en de arresten uitgesproken in het kader van artikel 235ter van hetzelfde Wetboek. Niets toont aan dat de magistraten van het Hof van Cassatie niet op dezelfde wijze als de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling de vertrouwelijkheid in acht zouden kunnen nemen.

A.8.5. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 4015 en 4016 stellen dat de nieuwe artikelen 47sexies, 47septies en 235ter van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden doordat zij personen die het voorwerp uitmaken van de bijzondere opsporingsmethoden, niet toestaan om de regelmatigheid van het bevelen en het uitvoeren van die onderzoeksmethoden aan te vechten voor enige

rechterlijke instantie in een op tegenspraak gevoerd debat, aan de hand van alle relevante stukken van het dossier, met een afdoende termijn om het verweer voor te bereiden, en hun tevens de mogelijkheid ontzegt om alle middelen van verdediging en bewijs, zoals het oproepen van getuigen, te benutten en om een rechtsmiddel aan te wenden tegen de uitspraak van de kamer van inbeschuldigingstelling, terwijl personen die het voorwerp uitmaken van andere niet-bijzondere opsporingsmethoden, zowel de regelmatigheid van het bevelen als het uitvoeren ervan kunnen aanvechten en daarbij wel over de bedoelde waarborgen beschikken. Artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering, in samenhang gelezen met artikel 235bis en 235^{quater} van hetzelfde Wetboek, schendt eveneens de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten doordat de zuivering van het strafdossier op grond van artikel 131 van het Wetboek van strafvordering en de regeling van de rechtspleging op grond van de artikelen 127, 135 en 235bis van hetzelfde Wetboek op tegenspraak gebeurt, terwijl artikel 235ter niet in die mogelijkheid voorziet. Doordat artikel 235^{quater} van het Wetboek van strafvordering niet de zuiveringsmogelijkheden biedt van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering, ontstaat er een onderscheid tussen partijen die het voorwerp zijn van de toepassing van de eerste bepaling en diegenen die enkel het voorwerp zijn van de toepassing van de tweede bepaling. Zij menen dat de kamer van inbeschuldigingstelling niet als een onpartijdige rechter kan worden aangezien, nu zij, in dezelfde samenstelling en met kennis van de inhoud van het vertrouwelijk dossier, bij de regeling van de rechtspleging oordeelt over het strafdossier. Zij stellen dat de artikelen 47^{sexies}, 47^{septies} en 235ter van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden, in zoverre zij personen die het voorwerp uitmaken van de bijzondere opsporingsmethode van observatie het recht ontzeggen om kennis te nemen van het adres of van een zo nauwkeurig mogelijke plaatsbepaling van de woning waarop de observatie betrekking heeft en daaromtrent tegenspraak te voeren.

A.8.6. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 stellen in hun derde middel dat de artikelen 23 en 24 van de wet van 27 december 2005 een schending inhouden van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 235bis van het Wetboek van strafvordering, met de artikelen 6, 8, 10, 13 en 14 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 142 van de Grondwet, met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en met de algemene beginselen van het recht op een daadwerkelijk beroep, van het gezag van gewijsde en van de evenredigheid, doordat het niet mogelijk is een voorziening in cassatie in te stellen tegen de beslissingen genomen door de kamer van inbeschuldigingstelling krachtens de artikelen 235ter en 235^{quater} van het Wetboek van strafvordering, in tegenstelling tot elke andere rechtszoekende die te allen tijde een voorziening in cassatie kan instellen tegen elke in laatste aanleg gewezen beslissing. Een controle op de wettigheid van de arresten van de kamer van inbeschuldigingstelling door het Hof van Cassatie is volgens de verzoekende partijen vereist teneinde de inachtneming van de wettelijke voorwaarden te waarborgen en teneinde het regelmatig karakter te onderzoeken van de controle die door de kamer van inbeschuldigingstelling op dat vlak wordt uitgevoerd. Het argument van het behoud van het vertrouwelijk karakter kan als verantwoording niet worden aanvaard, nu het *in casu* magistraten van het hoogste rechtscollege betreft.

In hun vijfde middel voeren de verzoekende partijen aan dat artikel 27 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, doordat het een discriminatie in het leven roept ten aanzien van plaatsvervangende raadsheren bij het hof van beroep die geen zitting kunnen nemen in de kamer van inbeschuldigingstelling wanneer deze de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden controleert, in tegenstelling tot de raadsheren bij het hof van beroep die dit, zonder beperking, wel kunnen. Voor dat verschil in behandeling bestaat volgens de verzoekende partijen geen redelijk en evenredige verklaring, aangezien de bevoegdheden en de kwaliteit van de plaatsvervangende raadsheren bij het hof van beroep en de raadsheren bij dat hof identiek zijn en zij dezelfde waarborgen van integriteit vertonen.

A.8.7. Volgens de Ministerraad waarborgt de controle uitgeoefend door de kamer van inbeschuldigingstelling en meer bepaald de manier waarop die controle wordt uitgeoefend, wel degelijk voor de burgerlijke partij en voor de verdachte of de inverdenkinggestelde een daadwerkelijk en volledig onderzoek van de wettigheid van de bijzondere opsporingsmethoden. In de volgende procedurele waarborgen is voorzien : de verdediging heeft het recht het strafdossier te raadplegen, de verdediging moet worden gehoord, ze kan haar argumenten laten gelden en haar geschreven besluiten neerleggen voor de kamer van inbeschuldigingstelling teneinde haar vragen nader te bepalen en haar grieven mede te delen; de kamer van inbeschuldigingstelling is verplicht het openbaar ministerie te horen; ze kan de onderzoeksrechter horen alsook de officier die de leiding heeft over de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethoden; ze kan zelfs de onderzoeksrechter gelasten de politieambtenaren die zijn belast met de uitvoering van de observatie en infiltratie te horen. Aldus is ook voldaan aan de vereiste gesteld in de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens dat elke

moeilijkheid opgelegd aan de verdediging door een beperking van haar rechten, voldoende moet worden gecompenseerd door een rechterlijke procedure.

Wat de kritiek op de te korte termijnen betreft, stelt de Ministerraad dat de verdediging kennisgeving ontvangt van het feit dat de zaak zal worden behandeld door de kamer van inbeschuldigingstelling ten laatste 48 uren vóór het verhoor. Ook de termijn verleend aan de kamer van inbeschuldigingstelling om haar arrest uit te spreken, laat haar toe om een daadwerkelijke controle uit te oefenen, vermits die termijn dertig dagen bedraagt vanaf de ontvangst van de vordering van het openbaar ministerie.

Wat de verwijten inzake tegenspraak en inzage betreffen, meent de Ministerraad dat het afzonderlijk horen van het openbaar ministerie en van de verdachte of in verdenking gestelde en de burgerlijke partij voortvloeit uit het bestaan van het vertrouwelijk dossier zelf zodat elke tegenspraak dient te worden uitgesloten. De Ministerraad benadrukt dat de verdediging, gelet op de beperkte inhoud van het vertrouwelijk dossier, wel degelijk de wettigheid van bijzondere opsporingsmethoden kan betwisten op basis van het open dossier. Zo kan zij opmerkingen uitbrengen over de motivatie van die methoden, vermits deze in het strafdossier vermeld staan. Tevens kan zij het bestaan van provocatie aanvoeren en bewijzen : wanneer de verdachte via het strafdossier verneemt dat er infiltratie heeft plaatsgevonden, kan hij aan de kamer van inbeschuldigingstelling vragen of de infiltrant niet diegene is die bij hem de wil om de inbreuk te begaan heeft doen ontstaan. De Ministerraad wijst tevens op de rol van de onderzoeksrechter, die zijn onderzoek zowel ten laste als ten gunste voert.

Ten aanzien van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, geciteerd door de verzoekende partijen, is de Ministerraad van oordeel dat de verzoekende partijen die rechtspraak hetzij foutief interpreteren, hetzij daaraan een draagwijdte toekennen die zij niet bezit. De Ministerraad is van mening dat de procedure waarin de bestreden wet voorziet niet strijdig is met de vereisten van een eerlijk proces. In dat verband benadrukt de Ministerraad dat de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling niet definitief is, zodat zij niet kan worden vergeleken met de feitenrechter bedoeld in de arresten *Edwards* en *Lewis* t. Verenigd Koninkrijk : enerzijds, bepaalt de wet uitdrukkelijk dat elk nieuw element dat aan het licht is gekomen aan de kamer van inbeschuldigingstelling kan worden voorgelegd door de rechtbank of door de voorzitter van het hof van assisen, hetzij ambtshalve, hetzij op vordering van het openbaar ministerie, hetzij op verzoek van de beklaagde, de burgerlijke partij of hun advocaten. De Ministerraad wijst de kritiek van de hand op het feit dat een dergelijke beslissing enkel toekomt aan de voorzitter van het hof van assisen : zowel uit artikel 269 van het Wetboek van strafvordering als uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie blijkt dat het nieuwe artikel 335*bis* van het Wetboek van strafvordering kan worden gezien in het kader van de discretionaire bevoegdheid van de voorzitter en derhalve geen schending van het gelijkheidsbeginsel inhoudt; anderzijds, kan de controle uitgeoefend door de kamer van inbeschuldigingstelling geenszins worden beschouwd als een definitieve zuivering van de nietigheden op niveau van de onderzoeksgerechten. Aldus kunnen de middelen die werden opgeworpen voor de kamer van inbeschuldigingstelling, opnieuw worden opgeworpen voor de feitenrechter in eerste aanleg en in hoger beroep, wanneer ze verband houden met de openbare orde of de bewijswaardering. Zo kan het bestaan van provocatie steeds worden opgeworpen voor de feitenrechter, vermits het verband houdt zowel met de openbare orde als met de bewijswaardering.

Wat de kritiek op de uitsluiting van de plaatsvervangende raadsheren betreft, stelt de Ministerraad dat de vertrouwelijkheid van het dossier vereist dat het aantal personen dat toegang krijgt tot het dossier bijzonder beperkt moet zijn om de bescherming verleend aan de politieambtenaren die de bijzondere opsporingsmethoden uitvoeren, niet van elke essentie te ontdoen.

Wat de afwezigheid van een voorziening in cassatie betreft, stelt de Ministerraad dat het strafproces in zijn geheel moet worden beschouwd : enerzijds, kan elke belanghebbende een voorziening in cassatie instellen tegen elke beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling die uitspraak doet over onregelmatigheden, verzuimen en nietigheden bepaald in artikel 131, § 1, van het Wetboek van strafvordering of over gronden van verval of onontvankelijkheidsgronden van de strafvordering; anderzijds, is de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling geen eindbeslissing en kan de rechter, volgens de rechtspraak van het Hof van Cassatie, geen rekening houden met onrechtmatig verkregen bewijs, hetzij wanneer de begane onrechtmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast, hetzij wanneer het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces. De Ministerraad wijst erop dat de afwezigheid van een voorziening voortvloeit uit de noodzaak de toegang tot vertrouwelijke gegevens te beperken en verwijst in dit verband naar andere procedures, zoals de anonieme getuigenis.

De Ministerraad verwijst verder naar de rechtspraak van het Hof waarin wordt gesteld dat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie geen belemmering kan zijn voor de wetgevende evolutie, zelfs niet indien die beperkend zou zijn.

De Ministerraad besluit dat de noodzaak om het vertrouwelijk karakter van de bepaalde elementen betreffende bijzondere opsporingsmethoden te behouden, beperkingen van het principe van tegenspraak verantwoordt en dat de waarborgen die het strafproces omringen, in hun geheel genomen, van dien aard zijn dat een eerlijk proces wordt gewaarborgd voor de personen die het voorwerp uitmaken van die methoden. Het verschil in behandeling tussen verdachten en in verdenking gestelden die kennis kunnen nemen van alle elementen van hun dossier en diegenen die het voorwerp uitmaken van een observatie of een infiltratie strekt tot vrijwaring van het algemeen belang en berust op een redelijke verantwoording. Het uitzonderlijk karakter van het vertrouwelijk dossier waarborgt de evenredigheid van de maatregel tot het beoogde doel, zodat er geen schending voorhanden is van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

A.8.8.1. In hun memorie van antwoord stellen de verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 dat de Ministerraad niet erin slaagt hun grieven te onkrachten, meer in het bijzonder omdat wordt voorbijgegaan aan de vaststelling dat bewijsgegevens worden verzameld op grond van onderzoeksmethoden waaromtrent de gegevens niet worden meegedeeld aan de verdediging en die worden beoordeeld door een rechterlijke instantie waarvan de leden zich in een later stadium nog dienen uit te spreken over het bestaan van voldoende bezwaren die een verwijzing naar het vonnisgerecht al dan niet rechtvaardigen. De Ministerraad laat ook na te antwoorden op het derde en het vierde onderdeel van hun derde middel.

A.8.8.2. De verzoekende partijen in de zaken nrs. 4003, 4015, 4016 herhalen dat de te korte termijn van 48 uur en de onmogelijkheid van de kamer van inbeschuldigingstelling om die termijnen te verlengen, gelet op de termijn waarbinnen uitspraak moet worden gedaan, een ongelijkheid ten opzichte van de procureur des Konings inhoudt die de rechten van verdediging schendt. Volgens hen is een onderzoek op tegenspraak de enige mogelijkheid om een afdoende controle op het vertrouwelijk dossier mogelijk te maken; het eenzijdig horen door de kamer van inbeschuldigingstelling kan niet als voldoende worden beschouwd. De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling is *de facto* wel degelijk een definitieve beslissing, waarbij mogelijke onregelmatigheden worden gedekt zonder dat enig beroep door de verdachte of in verdenking gestelde daaromtrent mogelijk is: de mogelijkheid om nietigheden nog aan te voeren bij de rechter ten gronde is een utopie, vermits deze niet zal beschikken over het vertrouwelijk dossier en dus noch de schending van de openbare orde, noch de betrouwbaarheid van het bewijs zal kunnen vaststellen.

A.8.8.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 blijven van mening dat de bestreden bepalingen de rechten van verdediging, het principe van tegenspraak, de wapengelijkheid en de vereisten van een eerlijk proces schenden. Zij stellen dat het vertrouwelijk dossier niet zo beperkt is als de Ministerraad het voorstelt. Volgens hen bevat het strafdossier niet de redenen voor het gebruik van de bijzondere opsporingsmethoden, maar dient slechts naar het bestaan van die redenen te worden verwezen. Zij zien ook niet in waarom de identiteit van de officier van gerechtelijke politie die de leiding heeft over de bijzondere opsporingsmethoden, niet in het strafdossier mag worden opgenomen terwijl hij diegene is die overeenkomstig artikel 47septies, § 2, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering het proces-verbaal opstelt dat bij het strafdossier zal worden gevoegd. Ze begrijpen evenmin waarom de toestemming tot een observatie met gebruik van technische hulpmiddelen of de toestemming om misdrijven te plegen niet in het strafdossier zou mogen worden opgenomen, terwijl dat van belang kan zijn voor het slachtoffer en de vervolgte partij. De Ministerraad antwoordt niet op afdoende wijze op hun kritiek dat het de officier van gerechtelijke politie die de leiding heeft over de bijzondere opsporingsmethoden, is, die de inhoud van het vertrouwelijk dossier bepaalt zonder dat de kamer van inbeschuldigingstelling misbruiken dienaangaande kan bestraffen of herstellen. De procedure bepaald in artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering laat de burgerlijke partij en de verdachte of de in verdenking gestelde niet toe om de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden na te gaan en voldoet dus niet aan de vereisten gesteld in de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Zij menen dat de Ministerraad de gevolgen van de beperkingen aan het recht van verdediging schromelijk onderschat: zowel ten aanzien van de burgerlijke partij als ten aanzien van de verdachte of de in verdenking gestelde menen zij dat de toegang tot het vertrouwelijk dossier de enige manier is om een efficiënte controle op de aangewende bijzondere opsporingsmethoden mogelijk te maken. Zij maken opnieuw de vergelijking met de regeling van de anonieme getuigenissen en menen dat de wetgever de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt, doordat hij niet expliciet heeft voorzien dat de veroordeling van een persoon niet uitsluitend mag zijn gegrond op de resultaten van de bijzondere opsporingsmethoden.

A.8.8.4. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 4027 zijn de waarborgen die de Ministerraad beklemtoont, minimaal en zijn zij eigen aan elke strafprocedure. Die waarborgen compenseren evenwel niet op afdoende wijze de inbreuken op de rechten van verdediging, hetgeen nochtans is vereist door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. De Ministerraad antwoordt niet op afdoende wijze op het derde onderdeel van hun vierde middel.

A.8.8.5. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 benadrukken in hun memorie van antwoord dat de wetgever, door geen voorziening in cassatie toe te staan, niet alleen het gezag van gewijsde van het arrest nr. 202/2004 schendt maar ook de rechtspraak van het Hof die aan de burgerlijke partij het recht toekent om tegen een buitenvervolginstelling een effectief rechtsmiddel aan te wenden (arrest nr. 29/98 van 18 maart 1998). Aan de burgerlijke partij wordt immers ook het recht ontnomen om een voorziening in cassatie in te stellen in een procedure waarin ten aanzien van de vervolgte partij bijzondere opsporingsmethoden zijn toegepast. Het argument van de Ministerraad dat elke belanghebbende een voorziening in cassatie kan instellen, wijzen ze van de hand, nu het Hof van Cassatie onbevoegd is niet alleen ten aanzien van de inhoud van het vertrouwelijk dossier maar ook ten aanzien van de controle erop. Aldus ontsnapt de kamer van inbeschuldigingstelling aan elke rechterlijke controle en wordt het haar toegestaan haar eigen rechtspraak uit te bouwen, zonder enige motivering. Door aan de partijen in het strafproces elk recht te ontnemen om een voorziening in cassatie in te stellen, heeft de wetgever het evenredigheidsbeginsel geschonden vermits andere, minder verre gaande oplossingen waarbij de vertrouwelijkheid van het vertrouwelijk dossier zou kunnen worden bewaard, mogelijk zijn. De vergelijking met de procedure van de anonieme getuigenissen wijzen de verzoekende partijen van de hand : de doelstelling is van een andere orde; het is een rechter die beslist of een getuige anoniem kan zijn of niet; het vertrouwelijk dossier is ook veel verre gaander.

A.8.8.6. De Ministerraad beklemtoont in zijn memorie van wederantwoord dat het bestaan van het vertrouwelijk dossier noodzakelijkerwijze procedurele implicaties heeft. De procedure ingesteld door de wet van 27 december 2005 laat de kamer van inbeschuldigingstelling toe om alle noodzakelijke inlichtingen te verzamelen teneinde te kunnen oordelen over de regelmatigheid van de onderzoeksmethode. Het verhoor van de verdachte of de inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij stelt hen ertoe in staat op nuttige wijze hun rechten te doen gelden. Ze hebben toegang tot een aantal essentiële gegevens betreffende de uitvoering van de observatie en infiltratie : de ernstige aanwijzingen van het misdrijf, de motieven, de namen van de personen die worden geobserveerd of waarmee de politie contacten onderhoudt in het kader van een infiltratie, alsmede het proces-verbaal van de verschillende fasen van de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethoden. De termijn van 48 uren die aan de verdachte of de inverdenkinggestelde of de burgerlijke partij wordt gelaten om hun verhoor voor te bereiden, is een termijn waarop veel bepalingen van de strafprocedure zijn gebaseerd en is dus niet uitzonderlijk. Wat de afwezigheid van een rechtsmiddel tegen het toezicht van de kamer van inbeschuldigingstelling betreft, herhaalt de Ministerraad dat het altijd mogelijk is om te voorzien in cassatie tegen een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling volgend op een toezicht over de wettigheid van de procedure in toepassing van artikel 235*bis* van het Wetboek van strafvordering. De Ministerraad ziet niet op welke wijze de rechtspraak van het Hof inzake de buitenvervolginstelling zou worden geschonden. Immers, indien een onregelmatigheid de kamer van inbeschuldigingstelling ertoe brengt de bijzondere opsporingsmethoden te annuleren en op basis daarvan wordt bij de regeling van de rechtspleging een buitenvervolginstelling uitgesproken, dan is die uitspraak vatbaar voor hoger beroep en zelfs voor cassatie. De burgerlijke partijen zijn dus niet verstoken van enig rechtsmiddel.

A.9. In zijn memories neergelegd bij toepassing van artikel 78 van de bijzondere wet, stelt F.C. zich aan te sluiten bij het standpunt van de verzoekende partijen inzake de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, door de artikelen 47*sexies*, 47*septies*, 235*ter* en 235*quater* van het Wetboek van strafvordering.

- B -

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

B.1. Met de bestreden wet wil de wetgever, enerzijds, zich gedragen naar het arrest nr. 202/2004 van 21 december 2004 waarin het Hof een aantal bepalingen heeft vernietigd die bij de wet van 6 januari 2003 in het Wetboek van Strafvordering werden ingevoerd en, anderzijds, rekening houden met de noodzaak van uitbreiding van de werkingssfeer van sommige opsporings- en onderzoeksmethoden die uit de toepassing ervan was gebleken.

Het Hof zal in het deel dat aan de grond van de beroepen is gewijd, de bestreden bepalingen onderzoeken die betrekking hebben op :

1. De definitie en de gevolgen van de provocatie (artikel 2) (B.4).
2. De uitbreiding van de mogelijkheid voor de procureur des Konings om inlichtingen in te winnen over bankrekeningen, bankkluizen, financiële instrumenten en bankverrichtingen (artikel 5) (B.5).
3. De wijziging van de procedure voor het uitvoeren van de inijkoperatie (artikelen 6 en 18) (B.6).
4. De mogelijkheid tot aanwending van de bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de strafuitvoering (artikel 7) (B.7).
5. De toestemming aan informanten om misdrijven te plegen (artikel 13, 2°) (B.8).
6. De rechterlijke controle op de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden (artikelen 7 tot 14, 22 tot 25 en 27) (B.9). Het Hof zal inzonderheid onderzoeken :
 - a) de onmogelijkheid voor de inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij om het vertrouwelijk dossier te raadplegen (B.9.4 tot B.12.5);

- b) de betwiste onpartijdigheid van de kamer van inbeschuldigingstelling (B.13);
- c) het afzonderlijk horen van de partijen en het niet-tegensprekelijk karakter van de rechtspleging (B.14.1 tot B.14.5);
- d) de termijn voor inzage in het strafdossier (B.14.6);
- e) de procedure voor de controle, door de kamer van inbeschuldigingstelling, van het vertrouwelijk dossier en van het strafdossier (B.15);
- f) de ontstentenis van een beroep tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling (B.16.1 tot B.16.11);
- g) de aangevoerde ontstentenis van sancties voor de nietigheden (B.16.12);
- h) de ontstentenis van controle op de bijzondere opsporingsmethoden in geval van seponering, wanneer zij zijn toegepast in het kader van de strafuitvoering en in geval van een beroep op informanten (B.17).

7. De rechtspleging voor het hof van assisen (B.18).

8. De uitsluiting van plaatsvervangende raadsheren (B.19).

9. De toepassing van de wet in de tijd (B.20).

Ten aanzien van de bevoegdheid van het Hof

B.2.1. In hun onderscheiden middelen voeren de verzoekende partijen de schending aan van de Grondwet, inzonderheid de artikelen 10, 11, 12, 14, 15, 22 en 142 ervan, al dan niet in samenhang gelezen met :

- het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, inzonderheid de artikelen 3, 6, 7, 8, 10 en 13 ervan;

- het Eerste Aanvullend Protocol bij het voormeld Europees Verdrag, inzonderheid artikel 1 ervan;

- het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, inzonderheid de artikelen 7, 14, 15 en 17 ervan;

- de beginselen van gezag van gewijsde, evenredigheid, rechtzekerheid en de algemene beginselen van strafrecht;

- de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989.

B.2.2. Op grond van artikel 1 van die bijzondere wet, gewijzigd bij de bijzondere wet van 9 maart 2003, is het Hof bevoegd om uitspraak te doen over de beroepen tot vernietiging van een wetskrachtige norm wegens schending van :

« 1° de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten; of

2° de artikelen van titel II ‘ De Belgen en hun rechten ’, en de artikelen 170, 172 en 191 van de Grondwet ».

B.2.3. De beroepen zijn ontvankelijk in zoverre de schending van de artikelen 10, 11, 12, 14, 15 en 22 van de Grondwet wordt aangevoerd.

De beroepen zijn daarentegen onontvankelijk in zoverre de rechtstreekse schending van artikel 142 wordt aangevoerd. In zoverre de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 142 ervan, wordt aangevoerd, zetten de partijen niet uiteen op welke wijze de bestreden wet van 27 december 2005 die bepalingen zou schenden, zodat het beroep ook op dat punt onontvankelijk is.

B.2.4. Wanneer een verdragsbepaling die België bindt, een draagwijdte heeft die analoog is aan die van een van de grondwetsbepalingen waarvan de toetsing tot de bevoegdheid van het Hof behoort en waarvan de schending wordt aangevoerd, vormen de waarborgen vervat in die verdragsbepaling een onlosmakelijk geheel met de waarborgen die in de betrokken grondwetsbepalingen zijn opgenomen.

Daaruit volgt dat het Hof, bij de toetsing aan de in de eerste alinea van B.2.3 vermelde grondwetsbepalingen, rekening houdt met internationaalrechtelijke bepalingen die analoge rechten of vrijheden waarborgen.

Ten gronde

B.3.1. De bestrijding van bepaalde vormen van criminaliteit, in het bijzonder zware misdaden of misdaden die worden gepleegd door criminele organisaties die over aanzienlijke middelen beschikken, kan de overheden die zijn belast met het opsporen van de misdrijven en de vervolging van de daders ervan, ertoe nopen opsporingsmethoden aan te wenden die ten aanzien van de personen tegen wie die onderzoeken worden ingesteld, noodzakelijkerwijze een inmenging in bepaalde grondrechten tot gevolg hebben. Het staat aan de wetgever om, onder toezicht van het Hof, de bepalingen waarbij de aanwending van die opsporingsmethoden wordt toegestaan en gecontroleerd, op die manier te formuleren dat de erin vervatte inmenging in de grondrechten wordt beperkt tot hetgeen noodzakelijk is om de beschreven doelstelling te bereiken.

B.3.2. De bijzondere opsporings- en onderzoeksmethoden die het voorwerp uitmaken van de bestreden wet, hebben gemeen dat zij een diepgaande inmenging kunnen inhouden in diverse grondrechten. Zowel uit het ingrijpend karakter van die methoden, als uit de zorg waarmee de wetgever het juridisch kader heeft omschreven voor de aanwending ervan, volgt dat, in geval van niet-naleving van de essentiële voorwaarden voor de aanwending van die methoden, het met overtreding daarvan verkregen bewijs ongeldig is.

Hiermede rekening houdend onderzoekt het Hof de aangevoerde middelen.

1. De definitie en de gevolgen van de provocatie (artikel 2)

B.4.1. Artikel 47^{quater} van het Wetboek van strafvordering, zoals ingevoegd bij artikel 4 van de wet van 6 januari 2003, bepaalde dat een politieambtenaar, bij de tenuitvoerlegging van een bijzondere opsporingsmethode, een verdachte niet mag brengen tot andere strafbare feiten dan degene waarop diens opzet reeds tevoren was gericht. Een

miskenning van dat verbod had de onontvankelijkheid van de strafvordering tot gevolg wat die feiten betreft.

B.4.2. In het arrest nr. 202/2004 stelde het Hof vast dat die bepaling aan het begrip provocatie een restrictieve interpretatie gaf, waardoor onder vervolgte personen een discriminatie in het leven werd geroepen naargelang ten aanzien van hen al dan niet de wet betreffende de bijzondere opsporingsmethoden was toegepast. Om die reden vernietigde het Hof de bepaling.

B.4.3. Om tegemoet te komen aan dat bezwaar voegt artikel 2 van de bestreden wet in de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering een nieuw hoofdstuk V in met als opschrift « Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens provocatie ». Het hoofdstuk omvat een nieuw artikel 30, dat bepaalt :

« Provocatie van misdrijven is verboden.

Er is provocatie wanneer in hoofde van de dader het voornemen om een misdrijf te plegen rechtstreeks is ontstaan of versterkt, of is bevestigd terwijl hij dit wilde beëindigen, door de tussenkomst van een politieambtenaar of van een derde handelend op het uitdrukkelijk verzoek van deze ambtenaar.

In geval van provocatie is de strafvordering onontvankelijk wat deze feiten betreft ».

B.4.4. Nu het verbod van provocatie en de wettelijke omschrijving ervan in de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering zijn opgenomen, zijn zij voortaan van toepassing op alle misdrijven en niet langer enkel op de misdrijven die in het raam van de aanwending van een bijzondere opsporingsmethode zijn uitgelokt.

Aldus heeft de wetgever de in B.4.2 bedoelde discriminatie ongedaan gemaakt.

B.4.5. In zoverre de verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 een schending aanvoeren van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en met de beginselen van rechtszekerheid en van gezag van gewijsde, is hun grief niet gegrond; de wetgever heeft immers het gezag van gewijsde van het arrest nr. 202/2004 niet geschonden.

Hun grief is niet ontvankelijk in zoverre zij een schending aanvoeren van artikel 22 van de Grondwet en van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, nu zij niet uiteenzetten in welk opzicht die bepalingen zouden zijn geschonden.

B.4.6. De verzoekende partijen voeren een schending aan van het recht op een eerlijk proces, alsook van de beginselen van wettigheid en van voorzienbaarheid in strafzaken, in zoverre het derde lid van artikel 30, dat in B.4.3 is geciteerd, de onontvankelijkheid van de strafvordering beperkt tot de uitgelokte feiten en niet uitbreidt tot de gehele strafvordering.

B.4.7. Artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens waarborgt de rechten van de verdediging van elke beklaagde. Hoewel die bepaling in beginsel niet eraan in de weg staat dat het bewijs van een misdrijf wordt verkregen door de infiltratie van politieambtenaren, verzet zij zich tegen elke vorm van uitlokking van het misdrijf. Er is sprake van uitlokking wanneer niets erop wijst dat het misdrijf zonder het optreden van de politie ook zou zijn gepleegd (EHRM, 9 juni 1998, *Teixeira de Castro t. Portugal*, § 39; 24 april 2007, *V. t. Finland*, § 69).

Wanneer een onwettige handeling aan de oorsprong ligt van het plegen van de inbreuk, doet de strafvervolging ten aanzien van die feiten op fundamentele wijze afbreuk aan het recht op een eerlijk proces, in zoverre ze betrekking heeft op die inbreuk.

De strafvervolging ten aanzien van andere feiten, daarentegen, die van vóór de provocatie dateren of geen verband ermee houden en die op wettige wijze zijn vastgesteld, schendt niet het recht op een eerlijk proces.

B.4.8. Het kan enkel aan de rechter worden overgelaten om, op grond van alle feitelijke omstandigheden en gegevens van de zaak, te oordelen welke feiten een verband vertonen met de uitgelokte feiten en te beslissen of de onontvankelijkheid van de strafvordering zich tot andere dan de rechtstreeks geprovoceerde feiten dient uit te strekken. Een dergelijke beoordelingsbevoegdheid van de rechter is niet strijdig met de beginselen van wettigheid en van voorzienbaarheid in strafzaken.

B.4.9. Het eerste onderdeel van het eerste middel in de zaak nr. 4012 en het vijfde middel in de zaak nr. 4027 zijn niet gegrond.

B.4.10. In het tweede onderdeel van hun eerste middel in de zaak nr. 4012 voeren de verzoekende partijen aan dat de personen die een provocatie hebben ondergaan in het raam van de aanwending van een bijzondere opsporingsmethode, ongunstiger worden behandeld dan diegenen die een provocatie hebben ondergaan in het kader van het onderzoek waarbij geen bijzondere opsporingsmethode is aangewend, aangezien de eerste categorie van personen, doordat ze geen toegang hebben tot het vertrouwelijk dossier, over geen enkel middel beschikken om na te gaan of de feiten waarvoor zij worden vervolgd, al dan niet zijn geprovoceerd.

B.4.11. Aangezien dat onderdeel van het middel betrekking heeft op de ontstentenis van toegang tot het vertrouwelijk dossier valt het samen met de middelen die de jurisdictionele waarborgen inzake dat dossier betreffen, en die zullen worden onderzocht in B.9.

2. De uitbreiding van de mogelijkheid voor de procureur des Konings om inlichtingen in te winnen over bankrekeningen, bankkluizen, financiële instrumenten en bankverrichtingen (artikel 5)

B.5.1. Artikel 46^{quater} van het Wetboek van strafvordering, zoals ingevoegd bij artikel 13 van de wet van 6 januari 2003, verleende reeds de mogelijkheid aan de procureur des Konings om onder bepaalde voorwaarden gegevens in te winnen over bankrekeningen en bankverrichtingen en die verrichtingen tijdelijk onder toezicht te plaatsen.

Om tegemoet te komen aan de behoefte aan een ruimere werkingssfeer die uit de praktijk was gebleken, heeft het bestreden artikel 5 van de wet van 27 december 2005 de aan de procureur des Konings verleende bevoegdheid in twee opzichten verruimd.

In de eerste plaats is de mogelijkheid om gegevens in te winnen en om toezicht uit te oefenen niet langer beperkt tot bankrekeningen en bankverrichtingen, maar kan zij voortaan ook betrekking hebben op bankkluizen en financiële instrumenten als bedoeld in artikel 2, 1°, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

In de tweede plaats wordt aan de procureur des Konings de bevoegdheid gegeven om onder bepaalde voorwaarden een zogenaamde « bevrozingsmaatregel » te vorderen, waardoor de bank of kredietinstelling de tegoeden en verbintenissen die aan de bankrekening, de bankkluis of het financiële instrument zijn verbonden, voor een bepaalde periode niet uit handen mag geven.

Volgens de verzoekende partijen schendt het nieuwe artikel 46^{quater} van het Wetboek van strafvordering, zoals ingevoegd bij artikel 5 van de wet van 27 december 2005, de artikelen 10, 11 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

B.5.2. In het verzoekschrift dat aanleiding heeft gegeven tot het arrest nr. 202/2004 werden de uitbreiding van het toepassingsgebied alsook de toepassingsmodaliteiten van de maatregel bedoeld in het oorspronkelijke artikel 46^{quater} bekritiseerd.

Het Hof was allereerst van oordeel dat het inwinnen en analyseren van gegevens in verband met bankrekeningen en banktransacties maatregelen zijn die afbreuk doen aan het recht op eerbiediging van het privéleven van de ermee beoogde personen, alsmede van de personen die financieel contact hebben met laatstgenoemden. Die maatregelen moeten dus beantwoorden aan de vereisten van wettigheid en van voorzienbaarheid bedoeld in artikel 22 van de Grondwet, een legitiem doel nastreven en een redelijk verband van evenredigheid vertonen met dat doel.

Het Hof heeft vastgesteld dat was voldaan aan de vereiste van evenredigheid in zoverre de mogelijkheid om de maatregel in werking te stellen werd beperkt tot vrij ernstige misdrijven: de procureur des Konings kan daartoe enkel overgaan indien er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kunnen hebben.

Die voorwaarde werd in het nieuwe artikel 46^{quater} ongewijzigd overgenomen. In dat opzicht schendt het bestreden artikel 5 van de wet van 27 december 2005 artikel 22 van de Grondwet niet.

B.5.3. In het arrest nr. 202/2004 werd het vervolgens verantwoord geacht dat de procureur des Konings van de bank eveneens inlichtingen kan verkrijgen in verband met de rekeningen waarvan de verdachte niet de houder of gevolmachtigde is maar de « uiteindelijk gerechtigde », waaronder moet worden begrepen de persoon die door de bank is geïdentificeerd op basis van artikel 5 van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

Onder voorbehoud van die interpretatie werd het oorspronkelijke artikel 46^{quater} van het Wetboek van strafvordering in dat opzicht bestaanbaar bevonden met artikel 22 van de Grondwet.

Het nieuwe artikel 46^{quater} bepaalt nog steeds dat de verdachte houder, gevolmachtigde of « uiteindelijk gerechtigde » moet zijn, zodat de door het Hof aanvaarde verantwoording kan worden gehandhaafd ten aanzien van de thans bestreden bepaling.

B.5.4. Ten slotte heeft het Hof in hetzelfde arrest nr. 202/2004 geoordeeld dat het toepassingsgebied *ratione temporis* van de oorspronkelijke maatregel geen onevenredige inbreuk teweegbracht op de rechten van de betrokken personen en dat met de toepassing van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer op de ingewonnen gegevens het recht op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer voldoende was gewaarborgd.

Artikel 46^{quater} bevat in dat opzicht geen enkele wijziging.

B.5.5. De grieven van de verzoekende partijen slaan evenwel niet op het feit dat de bevoegdheid van de procureur des Konings wordt verruimd, maar op het ontbreken van enig optreden van de onderzoeksrechter. Zij voeren aan dat het nieuwe artikel 46^{quater} op dat punt niet dezelfde waarborgen biedt als artikel 88bis (inzake het opsporen en lokaliseren van telecommunicatie), de artikelen 46ter en 88^{sexies} (inzake het onderscheppen, in beslag nemen en openen van post) en artikel 90ter (inzake het afluisteren, kennisnemen en opnemen van privécommunicatie en telecommunicatie) van het Wetboek van strafvordering (derde onderdeel van het vierde middel in de zaak nr. 4012 en eerste middel in de zaak nr. 4027).

B.5.6. Artikel 88*bis* van het Wetboek van strafvordering gaat uit van de principiële bevoegdheid van de onderzoeksrechter. De procureur des Konings kan het opsporen of lokaliseren van telecommunicatie slechts bevelen wanneer het gaat om een ontdekking op heterdaad van strafbare feiten opgesomd in artikel 90*ter*, §§ 2, 3 en 4, van het Wetboek van strafvordering en op voorwaarde dat de maatregel binnen vierentwintig uur wordt bevestigd door een onderzoeksrechter. Hij kan die maatregel ook bevelen als de klager erom vraagt, indien de maatregel onontbeerlijk lijkt voor het vaststellen van een strafbaar feit bedoeld in artikel 145, § 3, van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie.

Overeenkomstig artikel 90*ter* van het Wetboek van strafvordering is slechts de onderzoeksrechter, onder bepaalde voorwaarden, bevoegd om het bevel te geven tot het afluisteren, het kennisnemen en het opnemen van private communicatie en telecommunicatie tijdens de overbrenging ervan. Artikel 90*ter*, § 5, van hetzelfde Wetboek verleent die bevoegdheid ook aan de procureur des Konings maar alleen, in geval van ontdekking op heterdaad, voor de misdrijven bedoeld in de artikelen 347*bis* of 470 van het Strafwetboek. De maatregel dient binnen vierentwintig uur door de onderzoeksrechter te worden bevestigd. De mini-instructie als bedoeld in artikel 28*septies* van het Wetboek van strafvordering is uitgesloten.

Ingevolge artikel 46*ter* van het Wetboek van strafvordering kan de procureur des Konings, bij het opsporen van misdaden en wanbedrijven, aan een postoperator toevertrouwde post onderscheppen en in beslag nemen wanneer er ernstige aanwijzingen zijn dat de strafbare feiten een correctionele hoofdgevangenisstraf van een jaar of een zwaardere straf tot gevolg kunnen hebben. Om die post te openen en kennis te nemen van de inhoud ervan is evenwel, behoudens in geval van ontdekking op heterdaad, het optreden van een onderzoeksrechter vereist (artikel 88*sexies*, § 1, eerste en tweede lid, van het Wetboek van strafvordering).

B.5.7. Zonder dat de situatie van de personen die het voorwerp zijn van verschillende onderzoeksmaatregelen puntsgewijs dient te worden vergeleken, blijkt dat het inwinnen van gegevens over bankrekeningen, bankkluizen, financiële instrumenten en bankverrichtingen van een andere aard is dan de in B.5.6 beschreven maatregelen die het mogelijk maken rechtstreeks binnen te dringen in communicaties die betrekking kunnen hebben op het privéleven in zijn meeste intieme vorm.

B.5.8. De bestreden maatregel dient vervolgens te worden beschouwd in het licht van andere soortgelijke maatregelen zoals het beslag op vorderingen bedoeld in artikel 37, §§ 2 tot 4, van het Wetboek van strafvordering en het bijzonder onderzoek naar vermogensvoordelen als bedoeld in de artikelen 524*bis* en 524*ter* van hetzelfde Wetboek, waarin, ook al wordt dat onderzoek bevolen door een rechter, aan de procureur des Konings eveneens een centrale rol is toebedeeld. In dat verband beklemtoonde de wetgever niet alleen dat de doelstelling van de maatregel erin bestond de onzekerheid weg te werken die voordien bestond en die voortvloeide uit het feit dat « de gerechtelijke autoriteiten [...] [afhankelijk zijn] van de goede wil en de medewerking van de banksector » (*Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, DOC 50-1688/001, p. 65), maar ook zijn wens om de maatregel af te stemmen op de wet van 19 december 2002 tot uitbreiding van de mogelijkheden tot inbeslagneming en verbeurdverklaring in strafzaken (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, pp. 11 e.v.).

B.5.9. Uit het voorgaande blijkt dat het inwinnen van bankgegevens eigen kenmerken vertoont waardoor die methode zich onderscheidt van het afluisteren van privécommunicatie of telecommunicatie en het openen van post, en aanleunt bij de in B.5.8 vermelde maatregelen. De wetgever vermocht de centrale rol die hij aan de procureur des Konings heeft toevertrouwd, uit te breiden wat die laatstvermelde maatregelen betreft. Om dezelfde redenen is de toepassing van de maatregel in het kader van het minionderzoek, bedoeld in artikel 28*septies* van het Wetboek van strafvordering, aanvaardbaar.

B.5.10. De middelen zijn niet gegrond.

3. *De wijziging van de procedure voor het uitvoeren van de inijkoperatie (artikelen 6 en 18)*

B.6.1. Een aantal middelen (eerste middel in de zaak nr. 4010, tweede onderdeel van het vierde middel in de zaak nr. 4012, tweede middel in de zaak nr. 4027) hebben betrekking op de « inijkoperatie ». De « inijkoperatie » bestaat erin dat de politiediensten te allen tijde buiten medeweten van de eigenaar of van zijn rechthebbende, of zonder hun toestemming, een private plaats betreden teneinde hetzij « die plaats op te nemen en zich te vergewissen van de

eventuele aanwezigheid van zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, die gediend hebben of bestemd zijn tot het plegen ervan of die uit een misdrijf voortkomen, van de vermogensvoordelen die rechtstreeks uit het misdrijf zijn verkregen, van de goederen en waarden die in de plaats ervan zijn gesteld of van de inkomsten uit de belegde voordelen », hetzij de bewijzen te verzamelen van de aanwezigheid van die zaken, hetzij het plaatsens, in het kader van een observatie, van een technisch hulpmiddel als bedoeld in artikel 47*sexies*, § 1, derde lid, van het Wetboek van strafvordering (artikel 46*quinqüies*, §§ 1 en 2, van hetzelfde Wetboek). Het aanwenden van technische hulpmiddelen die toelaten hetzelfde resultaat te bereiken zonder een private plaats fysiek te betreden, wordt gelijkgesteld met het betreden van die plaats (artikel 46*quinqüies*, § 4).

Wanneer de inijkoperatie een private plaats betreft die « kennelijk geen woning is, geen door een woning omsloten eigen aanhorigheid in de zin van de artikelen 479, 480 en 481 van het Strafwetboek is, geen lokaal aangewend voor beroepsdoeleinden of de woonplaats van een advocaat of een arts is als bedoeld in artikel 56*bis*, derde lid », dient de machtiging te worden verstrekt door de procureur des Konings (artikel 46*quinqüies*, § 2, van het Wetboek van strafvordering). Gaat het om een andere private plaats dan die welke is bedoeld in artikel 46*quinqüies*, § 1, van het Wetboek van strafvordering, dan kan alleen de onderzoeksrechter de politiediensten daartoe machtigen (artikel 89*ter*, eerste lid).

B.6.2. De verzoekende partijen bekritisieren in essentie het door de wet van 27 december 2005 gemaakte onderscheid tussen de private plaatsen bedoeld in artikel 46*quinqüies* van het Wetboek van strafvordering en die welke zijn bedoeld in artikel 89*ter* van hetzelfde Wetboek, in zoverre voor een inijkoperatie in de eerste categorie van private plaatsen de machtiging van de procureur des Konings volstaat, terwijl voor een dergelijke operatie in de tweede categorie van private plaatsen de machtiging van de onderzoeksrechter is vereist. Zij voeren de schending aan van de artikelen 10, 11, 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met het gezag van gewijsde van het arrest nr. 202/2004.

B.6.3. Het verschil in behandeling berust op een objectief criterium, namelijk de aard van de private plaats waarin de inkijkoperatie plaatsvindt.

De eerste categorie van private plaatsen beoogt « opslagplaatsen, loodsen en garageboxen » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, p. 16). In dat verband werden vermeld :

« loodsen zoals er bestaan, containers in de haven van Antwerpen of containers die zich in die haven bevinden, die al te vaak hard drugs bevatten die bijvoorbeeld van Zuid-Amerika afkomstig zijn. Het betreft ook volledig afgelegen garageboxen waar soms wapens verborgen zijn » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/005, p. 20).

De tweede categorie van private plaatsen betreft door artikel 15 van de Grondwet en door artikel 8 van het Europees Verdrag van de rechten van de mens beschermde woningen (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, p. 17). Hierbij verwijst de wetgever naar de omschrijving van het begrip « woning » in de rechtspraak van het Hof van Cassatie (*ibid.*).

B.6.4. Uit wat voorafgaat blijkt dat de private plaatsen bedoeld in artikel 46*quinquies* van het Wetboek van strafvordering geen woningen zijn in de zin van artikel 15 van de Grondwet en van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Dit neemt niet weg dat de door artikel 22 van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens gewaarborgde bescherming van het privéleven zich kan uitstrekken tot dergelijke plaatsen.

B.6.5. De inkijkoperatie in de in artikel 46*quinquies*, § 1, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering omschreven private plaatsen kan een inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven inhouden.

B.6.6. Zelfs al kan de graad van inmenging van de inkijkoperatie in het privéleven worden vergeleken met die van de huiszoeking, is het niet onredelijk dat de machtiging daartoe door de procureur des Konings kan worden toegestaan wanneer zij geen betrekking heeft op een woning. Ofschoon het optreden van een rechter een belangrijke waarborg is, is een afwijking hiervan voor private plaatsen die niet tot woning dienen, toelaatbaar als daarvoor een verantwoording kan worden gegeven, steunend op redenen eigen aan de misdrijven waarop ze betrekking hebben, als die afwijking is beperkt tot hetgeen strikt

noodzakelijk is om het wettige doel te bereiken en als het ontbreken van de waarborg van een voorafgaand rechterlijk optreden wordt gecompenseerd door andere voldoende waarborgen ter voorkoming van misbruik.

B.6.7. Te dien aanzien dient te worden vastgesteld dat de inkijkoperatie in de private plaatsen bedoeld in artikel 46*quinquies* van het Wetboek van strafvordering enkel mogelijk is in het geval waarin de in het geding zijnde strafbare feiten een misdrijf « uitmaken of zouden uitmaken » als bedoeld in artikel 90*ter*, §§ 2 tot 4, van hetzelfde Wetboek, of « gepleegd worden of zouden worden » in het kader van een criminele organisatie, gedefinieerd in artikel 324*bis* van het Strafwetboek, en voor zover de andere onderzoeksmiddelen niet lijken te volstaan om de waarheid aan het licht te brengen (artikel 46*quinquies*, § 1, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering).

Trouwens, wat een inkijkoperatie betreft, kan de procureur des Konings enkel beslissen ten aanzien van plaatsen waarvan op basis van precieze aanwijzingen wordt vermoed dat de in B.6.1 beschreven zaken, vermogensvoordelen, goederen en waarden er zich bevinden. Bovendien wordt geëist dat bewijzen ervan zouden kunnen worden verzameld of dat het zou gaan om plaatsen waarvan wordt verondersteld dat ze gebruikt worden door personen op wie een verdenking rust (artikel 46*quinquies*, § 2, 1°, en § 3).

Ten slotte, indien de beslissing waarbij machtiging wordt gegeven tot de inkijkoperatie, wordt genomen in het kader van de toepassing van bijzondere opsporingsmethoden, bedoeld in de artikelen 47*ter* tot 47*decies* van het Wetboek van strafvordering, worden die beslissing en alle ermee verband houdende processen-verbaal bij het strafdossier gevoegd, ten laatste na het beëindigen van de bijzondere opsporingsmethode (artikel 46*quinquies*, § 1, vierde lid, van hetzelfde Wetboek).

Bijgevolg is aan de in B.6.6 vermelde voorwaarden voldaan en is het in B.6.2 vermelde verschil in behandeling in redelijkheid verantwoord.

B.6.8. De middelen zijn niet gegrond.

4. *De mogelijkheid tot aanwending van de bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de strafuitvoering (artikel 7)*

B.7.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4010 leiden een middel af uit de schending van de artikelen 15 en 22 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre artikel 47*ter*, § 1, derde lid, van het Wetboek van strafvordering het mogelijk maakt alle bijzondere opsporingsmethoden, met uitzondering van die welke moeten worden bevolen door de onderzoeksrechter, zonder onderscheid aan te wenden, met het oog op de strafuitvoering. Die uitbreiding van het beroep op de bijzondere opsporingsmethoden zou onverantwoord zijn en zou niet beantwoorden aan het subsidiariteitsbeginsel, aangezien die methoden een ernstige inbreuk zouden behelzen op de fundamentele rechten en vrijheden zoals gewaarborgd door de voormelde grondwets- en verdragsbepalingen. Die schending zou des te meer duidelijk zijn daar in geen enkele rechterlijke controle is voorzien wat de uitvoering van die bijzondere opsporingsmethoden betreft. Zij voegen daaraan toe dat de toepassing van die methoden niet is beperkt tot een observatie met de bedoeling een voortvluchtige op te sporen die zich aan de uitvoering van zijn straf onttrekt maar eveneens de aanwending van een infiltratie mogelijk maakt, wat niet kan worden verantwoord vermits die veronderstelt dat een politieambtenaar, onder een fictieve identiteit, duurzame contacten onderhoudt met personen « waarvan er ernstige aanwijzingen zijn dat zij strafbare feiten [...] plegen of zouden plegen » (artikel 47*octies*, § 1, van het Wetboek van strafvordering). Ten slotte zou de algemene mogelijkheid om zonder onderscheid alle bijzondere opsporingsmethoden aan te wenden in het raam van de strafuitvoering eveneens de personen uit de omgeving van de veroordeelde raken die, per definitie, niet van een strafbaar feit worden verdacht of van een feit waarvoor bijzondere onderzoeksmethoden zouden kunnen worden aangewend.

B.7.2. Bij zijn arrest nr. 202/2004 had het Hof een middel verworpen dat was afgeleid uit de schending van de bij de artikelen 12, tweede lid, 15 en 22 van de Grondwet gewaarborgde rechten, omdat de bijzondere onderzoeksmethoden die het voorwerp uitmaken van artikel 47*ter* van het Wetboek van strafvordering kunnen worden aangewend « uitsluitend met het doel gepleegde of nog te plegen misdaden of wanbedrijven op te sporen, de bewijzen ervan te verzamelen en de daders ervan te identificeren en te vervolgen » (B.3.2).

B.7.3. Bij artikel 47ter, § 1, derde lid, maakt de wetgever het mogelijk een beroep te doen op de observatie en de infiltratie en de informantenwerking « in het kader van de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen, wanneer de persoon zich heeft onttrokken aan de uitvoering daarvan ».

Het opsporen van een veroordeelde die zich onttrekt aan de uitvoering van zijn straf, gebeurt niet in het raam van de opsporing van misdaden of wanbedrijven. De controle die bij artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering voortaan aan de kamer van inbeschuldigingstelling wordt toevertrouwd, en die in B.9 tot B.15 zal worden onderzocht, kan dus niet worden uitgeoefend.

Overeenkomstig artikel 40, tweede lid, van de Grondwet, is de uitvoerende macht bevoegd om uit te voeren wat de strafrechter heeft beslist, onder voorbehoud van de aan de strafuitvoeringsrechtbank toegekende bevoegdheid wanneer het erom gaat de aard of de duurtijd van de straf te wijzigen. De wettigheidstoetsing van de in het geding zijnde maatregelen kan dus in principe worden toevertrouwd aan de procureur des Konings en aan de procureur-generaal, zoals artikel 47undecies van het Wetboek van strafvordering bepaalt.

B.7.4. De toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden kan echter een inmenging vormen in het recht op de eerbiediging van het privéleven en de woonplaats, dat wordt gewaarborgd bij de in het middel aangevoerde bepalingen en dat, in principe, het voorwerp moet uitmaken van een beroep bij, of ten minste van een controle door, een onafhankelijke en onpartijdige rechter.

B.7.5. In het advies dat het heeft gewezen over het voorontwerp dat de bestreden wet zou worden, had de afdeling wetgeving van de Raad van State, terwijl ze oordeelde dat « de wijziging van artikel 47ter, § 1, [...] niet vatbaar [lijkt] voor kritiek », geoordeeld dat de tekst niet voldeed aan « het voorzienbaarheids-, subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel », in zoverre geen enkele precisering werd gegeven « met betrekking tot de aard van de gepleegde strafbare feiten of de ernst van de uitgesproken veroordeling » (*Parl. St.*, Kamer, DOC 51-2055/001, p. 108). De wetgever heeft met die opmerking rekening gehouden door te preciseren dat, in het raam van de uitvoering van de straffen of de vrijheidsberovende maatregelen, de methoden zullen kunnen worden aangewend « onder dezelfde voorwaarden

als die welke gelden voor de observatie, de infiltratie en de informantenwerking » (artikel 47*ter*, § 1, derde lid).

B.7.6. Doordat de wetgever zich ertoe beperkt op algemene wijze te verwijzen naar voorwaarden die het totaal andere geval beogen van maatregelen die worden toegepast op personen die worden verdacht van het plegen van misdrijven en die passen in het kader van een opsporingsonderzoek of een gerechtelijk onderzoek, heeft hij niet op voldoende wijze de toepassingsvoorwaarden van die maatregelen gedefinieerd in het raam van de strafuitvoering. Bovendien zou geen enkele onafhankelijke en onpartijdige rechter de tenuitvoerlegging van de bijzondere opsporingsmethoden kunnen controleren, vermits die buiten het in artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering beoogde geval is gesitueerd en geen enkele bepaling die controle aan een andere rechter toevertrouwt. Die controle is des te meer noodzakelijk daar de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden afbreuk zal kunnen doen aan de fundamentele rechten van andere personen dan de persoon die werd veroordeeld.

B.7.7. De Ministerraad doet in zijn memorie van wederantwoord opmerken dat de Staat, net zoals de gemeenten of de lokale politiezones, aansprakelijk zal kunnen worden gesteld voor de fouten gemaakt door leden van het openbaar ministerie of door de politiediensten en dat die mogelijkheid zou moeten worden beschouwd als een daadwerkelijk rechtsmiddel in de zin van artikel 13 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Een dergelijke vordering kan echter niet worden beschouwd als een controle of een nuttig beroep vermits niet erin is voorzien dat de veroordeelde in kennis wordt gesteld van het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden met het oog op zijn gevangenneming en zelfs zo hij hiervan kennis zou hebben, de rechter bij wie de zaak aanhangig wordt gemaakt, geen toegang zal hebben tot het vertrouwelijk dossier.

B.7.8. Het middel is gegrond en bijgevolg dient artikel 47*ter*, § 1, derde lid, te worden vernietigd. Bij wege van gevolgtrekking dient in artikel 47*undecies*, tweede lid, de tweede zin te worden vernietigd volgens welke het door de procureur-generaal opgestelde verslag handelt over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden in het kader van de uitvoering van straffen of vrijheidsberovende maatregelen, alsmede de tweede zin van artikel 47*undecies*, derde lid, die een identieke bepaling bevat betreffende het verslag dat door de federale procureur wordt opgesteld.

5. De toestemming aan informanten om misdrijven te plegen (artikel 13, 2°)

B.8.1. Een informant is een persoon van wie wordt verondersteld dat hij nauwe relaties onderhoudt met één of meer personen van wie er ernstige aanwijzingen zijn dat ze misdrijven plegen of zouden plegen, en die de politieambtenaar, al dan niet gevraagd, inlichtingen en gegevens verstrekt (artikel 47*decies*, § 1, van het Wetboek van strafvordering).

Bij de totstandkoming van de wet van 6 januari 2003, had de wetgever uitgesloten dat een operatie van infiltratie kon worden toevertrouwd aan personen die geen daartoe opgeleide en speciaal getrainde politieambtenaren zijn. Hij had geoordeeld dat « het handelen met een burgerinfiltrant, zeker met een criminele burgerinfiltrant (wat doorgaans het geval is), [...] immers een erg hoge risicograad [heeft], gezien deze persoon moeilijk controleerbaar is en vaak opereert met een zogenaamde ‘ dubbele agenda ’ of gedreven wordt door persoonlijke belangen » (*Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, DOC 50-1688/001, p. 34).

B.8.2. De bestreden wet « hanteert nog steeds deze logica, maar wil tegelijkertijd een bredere invulling geven aan het werken met informanten, teneinde tegemoet te komen aan een nood die zich op het terrein in hoge mate laat voelen en aldus een belangrijke lacune in de strijd tegen het terrorisme en de georganiseerde criminaliteit op te vullen ». De wetgever heeft geoordeeld dat « na de aanslagen in New York, Madrid en Londen, [...] het wenselijk [was] de strijd tegen het terrorisme te verstevigen door de gerechtelijke autoriteiten toe te staan onderzoeksmiddelen te gebruiken die meer aangepast zijn aan de complexiteit van dit criminele fenomeen ». De bestreden maatregel werd in het bijzonder verantwoord met volgende argumenten :

« De praktijk toont immers aan dat in een aantal belangrijke en hoogdrempelige onderzoeken inzake terrorisme en georganiseerde criminaliteit de procureur des Konings meer dan eens wordt geconfronteerd met de vraag of een informant die reeds ‘ op actieve wijze ’ informatie over een bepaald crimineel milieu of dadergroepering inwint, eveneens kan worden toegelaten onder welbepaalde omstandigheden deel te nemen aan het crimineel handelen binnen dit milieu of deze dadergroepering.

Deze vraag raakt in het bijzonder de moeilijke afweging voor de magistraat tussen, enerzijds, het behoud van een soms unieke informatiepositie in een bepaald crimineel milieu door de informant strafbare daden van mededaderschap of medeplichtigheid te laten stellen en, anderzijds, het verlies van deze informatiepositie door er een zeer strikte interpretatie van het werken met informanten op na te houden.

Of anders gesteld, de vraag naar de doelmatigheid van de opsporing : wat mag een informant - die veelal uit het criminele milieu afkomstig is of daar dicht tegenaan zit - doen om zich in die positie te kunnen handhaven ?

Bijvoorbeeld de informant die in een terrorismezaak door de terroristische groep verzocht wordt het appartement te huren van waaruit een aanslag zal worden voorbereid. Of die mee een voorverkenning van het doelwit dient uit te voeren. Of die tijdelijk de valse reispassen en identiteitsdocumenten voor deze terroristische groep dient bij te houden. Dit vormt een inbreuk op artikel 140, § 1 strafwetboek.

Dit kan beschouwd worden als daden van mededaderschap zoals bedoeld in artikel 66 strafwetboek. En wat met de informant die nauwe banden heeft met leden van een criminele organisatie en die de politiedienst meldt dat hij vermoedelijk door deze organisatie in het bezit zal worden gesteld van een uiterst gevaarlijk wapen of een nieuw soort drugs die op de markt zullen komen ?

In elk van de hierboven opgesomde gevallen is de realiteit op vandaag dat de procureur des Konings eigenlijk zou dienen te oordelen dat deze handelingen niet stroken met de definitie van informantwerking *sensu stricto*, zoals bedoeld in artikel 47*decies*, § 1 Sv., en dat derhalve de informant zijn informatiepositie moet opgeven, met als gevolg dat de terroristische aanslag of gewapende overval die verder gepland en voorbereid en later wellicht ook uitgevoerd zal worden, zal kunnen plaatshebben buiten elk politieel medeweten en ' controle ' om.

In deze gevallen neemt de procureur des Konings op dit ogenblik doorgaans zijn verantwoordelijkheid op en laat hij de openbare veiligheid en het algemeen maatschappelijk belang bij het nemen van zijn beslissing primeren.

Het hoeft echter weinig betoog dat deze erg zware beslissingen zijn. Het wetsontwerp beoogt de magistraat het juridisch kader en de rechtszekerheid te bieden waarop hij recht heeft bij het nemen van dergelijke beslissingen in de context van de strijd tegen het terrorisme of de georganiseerde criminaliteit. Aldus creëert het wetsontwerp voor de procureur des Konings de mogelijkheid een informant onder strenge omstandigheden strafbare feiten te laten plegen » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, pp. 33 tot 35).

B.8.3. Volgens de verzoekende partijen schendt de bestreden maatregel de artikelen 10, 11, 12, 14 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 3, 6 en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij dat Verdrag, met de artikelen 7, 14, 15 en 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, met artikel 142 van de Grondwet, met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en met het beginsel van het gezag van gewijsde.

Zij betwisten zowel de wettigheid van de doelstelling, als de evenredigheid van de bestreden maatregel en voeren aan dat de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zijn geschonden

doordat de informant zich - in tegenstelling tot de infiltrant-politieambtenaar en de burgerlijke deskundige - niet kan beroepen op een strafuitsluitende verschoningsgrond.

Ten slotte vragen zij de vernietiging van artikel 47*undecies*, vierde lid, van het Wetboek van strafvordering, vervangen bij artikel 14 van de bestreden wet, en van de artikelen 22, 23, 24 en 25 van dezelfde wet, in zoverre ten aanzien van de nieuwe informantenwerking niet wordt voorzien in enige controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter.

B.8.4. Volgens de voormelde parlementaire voorbereiding heeft de praktijk aangetoond dat voor sommige types van criminaliteit de noodzaak om de « informatiepositie » van de informant te behouden hem in staat moest stellen bepaalde misdrijven te plegen. In dat verband dient rekening te worden gehouden met het feit dat de beoogde criminaliteit zeer vaak internationale criminaliteit is en dat de gerechtelijke en politieke overheden vaak ertoe zullen worden gebracht samen te werken met de overheden van landen die, op een of andere wijze, de noodzaak voor de informanten om misdrijven te plegen teneinde hun informatiepositie te behouden, in aanmerking hebben genomen. Het staat het Hof te onderzoeken of de aangewende middelen om aan die noodzaak het hoofd te bieden, verband houden met de nagestreefde doelstelling en of ze daarmee evenredig zijn.

De bekommernis om een wettelijk kader te geven aan een praktijk die door de evolutie van de zware misdaad noodzakelijk werd gemaakt, is van dien aard dat zij bijdraagt tot de legaliteitsvereisten van het strafrecht en van de strafprocedure.

B.8.5. Ofschoon bij wijze van uitzondering kan worden aanvaard dat de wetgever magistraten belast met de opsporing en de vervolging van bepaalde categorieën van misdrijven in staat stelt de informanten die een cruciale hulp zouden kunnen zijn bij hun taak, toe te staan misdrijven te plegen om het succes van het onderzoek dat zij voeren, te waarborgen, dient hij evenwel artikel 12 van de Grondwet, dat vereist dat de strafrechtspleging voorspelbaar is, in acht te nemen. De magistraten moeten op zeer precieze wijze weten welke de misdrijven zijn waarvoor zij een informant toestemming kunnen geven ze te plegen. Die vereiste is hier des te dwingender daar het voor een gerechtelijke overheid erop neerkomt een persoon die niet is beëdigd, noch door de openbare overheid met een opdracht is belast, toe te laten een misdrijf te plegen dat tot gevolg kan hebben dat inbreuk wordt gemaakt op de grondrechten van derden.

B.8.6. Wat betreft de misdrijven die de informant zelf zou mogen plegen, zou de wetgever, in beginsel, daarvan een limitatieve opsomming moeten geven. Er kan echter worden aangenomen dat « er [...] duidelijk niet gewerkt [kan] worden met een limitatieve lijst van misdrijven die de informant, mits toelating van de procureur des Konings, zou mogen plegen, omdat de terroristische of criminele organisatie dan zeer snel de proef op de som zou nemen door, bij het minste vermoeden, de informant bepaalde misdrijven die niet op de lijst staan, te laten plegen » (*ibid.*, p. 36).

De wetgever kan dus enkel optreden door criteria te bepalen, maar die moeten zeer precies zijn teneinde te vermijden dat de toestemming verder gaat dan datgene wat strikt noodzakelijk is om de nagestreefde doelstelling te bereiken.

B.8.7. Allereerst is vereist dat de toestemming om misdrijven te plegen enkel wordt gegeven met het oog op het behoud van de informatiepositie van de informant, en de strafbare feiten die de informant pleegt, moeten absoluut noodzakelijk zijn voor het behoud van die positie (artikel 47*decies*, § 7, eerste lid, *in fine*).

B.8.8. Bovendien moeten die misdrijven « noodzakelijkerwijze evenredig zijn met het belang om de informatiepositie te behouden ».

B.8.9. Daarnaast moet een schriftelijke procedure worden nageleefd : de strafbare feiten die de informant toegelaten wordt te plegen, moeten schriftelijk en voorafgaandelijk aan de procureur des Konings ter kennis worden gebracht door de lokale informantenbeheerder, bedoeld in artikel 47*decies*, § 3, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering. De procureur des Konings vermeldt de misdrijven die door de informant kunnen worden gepleegd in een afzonderlijke en schriftelijke beslissing. Hij mag daarbij geen misdrijven vermelden die zwaarder zijn dan diegene die hem voorafgaandelijk ter kennis zijn gebracht door de lokale informantenbeheerder.

De beslissing van de procureur des Konings wordt in het vertrouwelijk dossier bedoeld in artikel 47*decies*, § 6, derde lid, van het Wetboek van strafvordering bewaard.

B.8.10. Dergelijke criteria en een dergelijke procedure zijn van dien aard dat ze vermijden dat het gebruik dat van de bestreden bepaling zal worden gemaakt, de grenzen overschrijdt van wat noodzakelijk is om de nagestreefde doelstelling te bereiken.

B.8.11. Die grenzen worden daarentegen overschreden in zoverre enkel misdrijven verboden zijn die een « rechtstreekse en ernstige » schending van de fysieke integriteit van personen zouden inhouden.

Hoewel kan worden aangenomen dat de informant, als hoofddader, misdrijven pleegt of dat hij, op de wijzen bepaald in de artikelen 66 en 67 van het Strafwetboek, deelneemt aan misdrijven die zouden kunnen worden gepleegd door personen met wie hij in verbinding staat, kan, om de in B.8.1 uiteengezette redenen, niet worden aangenomen dat personen die noch politieambtenaren, noch burgerlijke deskundigen zijn en die nauwe banden onderhouden met het criminele milieu, de voorafgaande toestemming zouden kunnen krijgen om zelf afbreuk te doen aan de fysieke integriteit van personen.

B.8.12. Bijgevolg schendt artikel 47*decies*, § 7, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet.

B.8.13. Tot slot is vereist dat de informant « nauwe banden heeft met één of meerdere personen, waarvan er ernstige aanwijzingen zijn dat ze strafbare feiten plegen of zouden plegen die een misdrijf uitmaken of zouden uitmaken zoals bedoeld in de artikelen 137 tot 141, zoals bedoeld in de artikelen 324*bis* en 324*ter* of zoals bedoeld in artikelen 136*bis*, 136*ter*, 136*quater*, 136*sexies*, 136*septies* van het Strafwetboek of zoals bedoeld in artikel 90*ter*, § 2, 4°, 7°, 7°*bis*, 7°*ter*, 8°, 11°, 14°, 16° en 17°, op voorwaarde dat deze laatste misdrijven bedoeld in artikel 90*ter*, § 2, gepleegd zijn of zouden gepleegd worden in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324*bis* van het Strafwetboek » (artikel 47*decies*, § 7, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering).

B.8.14. Die bepaling geeft op voldoende precieze wijze aan in welke omstandigheden de bestreden maatregel kan worden aangewend doordat zij verwijst naar bepalingen die betrekking hebben op terroristische misdrijven, ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht alsmede ernstige misdrijven « gepleegd [...] in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324*bis* van het Strafwetboek ». De wetgever is binnen de

grenzen gebleven van zijn doelstelling die erin bestaat met uitzonderlijke maatregelen het terrorisme en de georganiseerde criminaliteit te bestrijden. Door de strafbare feiten die zouden kunnen worden gepleegd door personen met wie de informant nauwe banden heeft, beperkend op te sommen, voldoet de bestreden bepaling overigens aan de vereiste van voorzienbaarheid die in B.8.5 in herinnering is gebracht.

B.8.15. Hetzelfde geldt voor de verwijzing naar artikel 324*ter* van het Strafwetboek. Die bepaling vermeldt de strafbare handelingen of wijzen die een criminele organisatie aanwendt alsmede de voorwaarden van strafbare betrokkenheid bij een dergelijke organisatie (§ 1); zij preciseert onder welke voorwaarden de persoon strafbaar is die deelneemt aan de voorbereiding of de uitvoering van enige geoorloofde activiteit ervan (§ 2), alsmede de persoon die deelneemt « aan het nemen van welke beslissing dan ook in het raam van de activiteiten van de criminele organisatie » (§ 3). In elk geval preciseert de bepaling de straf die op het erin beschreven misdrijf van toepassing is.

B.8.16. Door op een algemene manier te verwijzen naar de strafbare feiten die een misdrijf zouden vormen « in de zin van artikel 324*bis* » van het Strafwetboek, eigent de bestreden bepaling zich daarentegen een onvoldoende afgebakend toepassingsgebied toe.

Artikel 324*bis* bepaalt :

« Met criminele organisatie wordt bedoeld iedere gestructureerde vereniging van meer dan twee personen die duurt in de tijd, met als oogmerk het in onderling overleg plegen van misdaden en wanbedrijven die strafbaar zijn met gevangenisstraf van drie jaar of een zwaardere straf, om direct of indirect vermogensvoordelen te verkrijgen.

[...] ».

B.8.17. De verwijzing naar een bepaling waarvan het toepassingsgebied zo ruim is, voldoet niet aan de vereisten die in B.8.5 in herinnering zijn gebracht. Bovendien ontnemt zij aan de bestreden maatregel het uitzonderlijk karakter ervan. Tot slot maakt zij de opsomming nutteloos, die is vervat in artikel 47*decies*, § 7, eerste lid, van sommige van de misdrijven bedoeld in artikel 90*ter*, § 2, van het Wetboek van strafvordering waarvan wordt gepreciseerd dat zij « in het kader van een criminele organisatie zoals bedoeld in artikel 324*bis* » zijn gepleegd of zullen worden gepleegd.

B.8.18. Artikel 47*decies*, § 7, eerste lid, schendt de artikelen 10, 11 en 12 van de Grondwet in zoverre het op een algemene manier verwijst naar strafbare feiten die een misdrijf zouden uitmaken in de zin van artikel 324*bis* van het Strafwetboek.

B.8.19. Wat de ontstentenis van een strafuitsluitende verschoningsgrond betreft, kan worden aangenomen dat de wetgever een grotere voorzichtigheid aan de dag legt ten aanzien van de informant, die wordt verondersteld nauwe relaties te hebben met het criminele milieu, dan ten aanzien van politieambtenaren en burgerinfiltranten zonder banden met dat milieu. De kans kan immers groter worden geacht dat hij de grenzen van de toelating overschrijdt, door de misdrijven ook te plegen met een ander doel dan het behoud van zijn informatiepositie of door de vereiste van evenredigheid niet na te leven.

Evenwel, doordat de maatregel niet aangeeft welk gevolg de toestemming kan hebben voor de strafrechtelijke situatie van de informant, terwijl wordt bepaald dat de magistraat die toestemming verleent vrij blijft van straf (artikel 47*decies*, § 7, vierde lid) en dat de politieambtenaren die misdrijven plegen met de toestemming van de procureur des Konings vrij blijven van straf (artikel 47*quinquies*, § 2), voldoet hij niet aan de eisen van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.8.20. In zoverre dat artikel ten slotte de toetsing van de aanwending van artikel 47*decies*, § 7, niet toevertrouwt aan een onafhankelijke en onpartijdige rechter, schendt het de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Het vertrouwelijk dossier bevat voortaan, wat de informanten betreft, elementen die een draagwijdte hebben die analoog is met die in verband met de infiltratie, wat voordien niet het geval was, zoals het Hof had opgemerkt in B.27.2 van zijn arrest nr. 202/2004. Dat dossier moet dus, wat die elementen betreft, het voorwerp uitmaken van een toetsing door een onafhankelijke en onpartijdige rechter.

B.8.21. De middelen zijn gegrond in de hiervoor aangegeven mate.

B.8.22. Artikel 47*decies*, § 7, van het Wetboek van strafvordering moet worden vernietigd.

B.8.23. Het staat aan de wetgever, indien hij van mening is dat hij een bepaling moet overnemen met hetzelfde onderwerp als de vernietigde bepaling :

- de informant niet toe te staan zelf de fysieke integriteit van personen te schenden (B.8.11);

- niet op algemene wijze te verwijzen naar de strafbare feiten die een misdrijf uitmaken of zouden uitmaken zoals bedoeld in artikel 324*bis* van het Strafwetboek (B.8.18);

- het gevolg te preciseren dat de aan de informant verleende toestemming voor de strafrechtelijke situatie van laatstgenoemde kan hebben (B.8.19);

- ervoor te zorgen dat de elementen die, in verband met de aan de informant verleende toestemming, bij het afzonderlijke dossier zijn gevoegd, bedoeld in artikel 47*decies*, § 6, derde lid, van het Wetboek van strafvordering, het voorwerp uitmaken van een toetsing door een onafhankelijke en onpartijdige rechter (B.8.20).

6. De rechterlijke controle op de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden (artikelen 7 tot 14, 22 tot 25 en 27)

B.9.1.1. Diverse middelen zijn gericht tegen de artikelen 9, 2° en 3°, 10, 11, 12, 13, 14, 22, 23, 24 en 25 van de wet van 27 december 2005 en betreffen de controle door de kamer van inbeschuldigingstelling op het « afzonderlijk en vertrouwelijk dossier » dat de procureur des Konings, die machtiging verleent tot een observatie, een infiltratie of een informantenwerking, moet bijhouden (artikel 47*septies*, § 1, tweede lid, in het kader van de observatie, artikel 47*novies*, § 1, tweede lid, in het kader van de infiltratie, artikel 47*decies*, § 6, derde lid, in het kader van de informantenwerking).

B.9.1.2. In zoverre de verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 de schending aanvoeren van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 142 van de Grondwet, met de artikelen 8 en 9 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 en met het beginsel van het gezag van gewijsde, is het middel niet gegrond, nu de wetgever, door een rechterlijke controle op de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie te

organiseren, de ongrondwettigheid heeft rechtgezet die door het arrest nr. 202/2004 werd afgekeurd.

B.9.1.3. Artikel 235ter belast de kamer van inbeschuldigingstelling met de controle over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie. De controle is verplicht en is gesitueerd bij het afsluiten van het opsporingsonderzoek vooraleer het openbaar ministerie tot rechtstreekse dagvaarding overgaat of op het einde van het gerechtelijk onderzoek wanneer de onderzoeksrechter zijn dossier aan de procureur des Konings verzendt krachtens artikel 127, § 1, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering. De kamer van inbeschuldigingstelling kan die controle ook voorlopig verrichten, tijdens het gerechtelijk onderzoek, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de onderzoeksrechter, hetzij op vordering van het openbaar ministerie (artikel 235^{quater} van hetzelfde Wetboek). Die controle kan eveneens worden gelast door het vonnisgerecht (artikel 189ter van hetzelfde Wetboek), of door de voorzitter van het hof van assisen (artikel 335bis van hetzelfde Wetboek) wanneer, na de controle door de kamer van inbeschuldigingstelling, nieuwe en concrete elementen aan het licht zijn gekomen die zouden kunnen wijzen op het bestaan van een onregelmatigheid met betrekking tot die bijzondere opsporingsmethoden.

Nu de controle op de beide bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie op identieke wijze wordt geregeld, dient het Hof bij het beantwoorden van de middelen geen onderscheid te maken naargelang alleen de observatie dan wel ook de infiltratie wordt beoogd.

B.9.2. Met de invoeging van de artikelen 235ter, 235^{quater}, 189ter en 335bis in het Wetboek van strafvordering heeft de wetgever rekening willen houden met het arrest nr. 202/2004. In dat arrest heeft het Hof vastgesteld dat « mogelijke onwettigheden waardoor de aanwending van de observatie of de infiltratie zijn aangetast en die uitsluitend zouden blijken uit de stukken vervat in het vertrouwelijk dossier, niet het voorwerp kunnen uitmaken van een controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter, en dat *a fortiori* die onwettigheden niet kunnen worden afgekeurd » (B.27.9). Het Hof heeft geoordeeld dat « de controle op de wettigheid van de aanwending van bepaalde bijzondere opsporingsmethoden ontoereikend is om na te gaan of de erdoor veroorzaakte inmenging in de grondrechten verantwoord is, en of niet op onevenredige wijze afbreuk wordt gedaan aan de vereisten van

een eerlijk proces, gewaarborgd in artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens » (B.28).

B.9.3. Ofschoon de bestrijding van bepaalde vormen van criminaliteit de aanwending van bepaalde bijzondere opsporingsmethoden die noodzakelijkerwijze een inmenging in bepaalde grondrechten tot gevolg hebben, kan rechtvaardigen, dient de wetgever niettemin erover te waken dat bij de rechterlijke controle op de aanwending van die methoden het recht op een eerlijk proces wordt gevrijwaard. Het Hof onderzoekt hierna de verschillende grieven die door de verzoekende partijen zijn geformuleerd.

a) De onmogelijkheid voor de inverdenkinggestelde en de burgerlijke partij om het vertrouwelijk dossier te raadplegen

B.9.4.1. Volgens de verzoekende partijen schenden de bestreden bepalingen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, doordat bij de controle door de kamer van inbeschuldigingstelling op de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie, aan de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde geen inzage wordt verleend in het vertrouwelijk dossier, terwijl de regelmatigheid van andere opsporingsmethoden, hetzij voor de onderzoeksgerechten, hetzij voor de vonnisgerechten, kan worden betwist aan de hand van alle stukken van het strafdossier.

B.9.4.2. De artikelen 47*septies* en 47*novies* van het Wetboek van strafvordering bepalen dat de procureur des Konings, die machtiging verleent tot een observatie of een infiltratie, of die uitvoert, « een afzonderlijk en vertrouwelijk » dossier moet bijhouden.

In verband met de observatie en de infiltratie bevat het vertrouwelijk dossier de machtiging van de procureur des Konings of van de onderzoeksrechter om die methoden aan te wenden, een machtiging waarin de aanwijzingen worden vermeld die verantwoordelijk zijn dat een beroep wordt gedaan op die methode, de redenen waarom die methode onontbeerlijk is, de naam of de beschrijving van de beoogde personen, de wijze waarop de methode zal worden uitgevoerd, de periode tijdens welke zij kan worden uitgevoerd en de naam en de

hoedanigheid van de officier van gerechtelijke politie die de operatie leidt (artikelen 47*sexies*, § 3, en 47*octies*, § 3). Het vertrouwelijk dossier bevat ook de door de procureur des Konings aan de politieambtenaren toegekende machtigingen om strafbare feiten te plegen tijdens de uitvoering van de opsporingsmethode (artikelen 47*sexies*, § 4, en 47*octies*, § 4), de beslissingen tot wijziging, aanvulling of verlenging (artikelen 47*septies*, § 2, en 47*novies*, § 2) en de aan de procureur des Konings door de officier van gerechtelijke politie uitgebrachte verslagen over elke fase van de uitvoering van de methode (artikelen 47*septies*, § 1, en 47*novies*, § 1).

B.9.4.3. Het bestaan van een vertrouwelijk dossier impliceert niet dat het strafdossier geen gegevens zou bevatten betreffende het inzetten van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie.

De officier van gerechtelijke politie die de tenuitvoerlegging van de observatie of de infiltratie leidt, is immers ermee belast een proces-verbaal op te stellen over de verschillende fasen van de tenuitvoerlegging daarvan, zonder daarbij evenwel elementen te vermelden die de aangewende technische middelen en onderzoekstechnieken, alsmede de waarborg van de veiligheid en de anonimiteit van de betrokken informanten en politieambtenaren in het gedrang kunnen brengen. Bovendien moet in het proces-verbaal worden verwezen naar de machtiging tot aanwending van de observatie of de infiltratie en moeten de in artikel 47*sexies*, § 3, 1°, 2°, 3° en 5° (in geval van observatie) en de in artikel 47*octies*, § 3, 1°, 2°, 3° en 5° (in geval van infiltratie) bedoelde vermeldingen worden opgenomen. Die vermeldingen zijn de ernstige aanwijzingen van het strafbaar feit die de observatie of infiltratie wettigen, de redenen waarom het gebruik van die methode onontbeerlijk is om de waarheid aan het licht te brengen, de naam of beschrijving van de persoon of personen waarop de methode betrekking heeft en de periode tijdens welke de observatie of infiltratie kan worden uitgevoerd.

De bedoelde processen-verbaal worden, samen met de schriftelijke beslissing waarbij de procureur des Konings of de onderzoeksrechter het bestaan van de door hem verleende machtiging tot observatie of infiltratie bevestigt, bij het strafdossier gevoegd, na het beëindigen van de observatie of de infiltratie (artikelen 47*septies*, § 2, en 47*novies*, § 2).

B.10. Bij de controle voorgeschreven bij artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering, legt het openbaar ministerie aan de magistraten van de kamer van

inbeschuldigingstelling het vertrouwelijk dossier voor. De burgerlijke partij of de in verdenking gestelde hebben geen recht om het vertrouwelijk dossier in te zien. De onderzoeksrechter heeft een inzage recht wanneer hij zelf een machtiging tot observatie heeft gegeven of wanneer een gerechtelijk onderzoek wordt gevorderd in een zaak waarin reeds een observatie of infiltratie heeft plaatsgevonden.

B.11.1. De rechten van de verdediging en het recht op een eerlijk proces zijn fundamenteel in een rechtsstaat. Het beginsel van de wapengelijkheid tussen de vervolgende partij en de verdediging, alsook het contradictoir karakter van het proces, met inbegrip van de procedure, zijn fundamentele elementen van het recht op een eerlijk proces. Het recht op een strafproces op tegenspraak houdt in dat zowel de vervolgende partij als de verdediging de mogelijkheid moeten hebben kennis te nemen van en te antwoorden op de opmerkingen en bewijselementen van de andere partij. Hieruit vloeit eveneens de verplichting voor de vervolgende partij voort om in beginsel alle bewijselementen aan de verdediging mee te delen.

Het recht om kennis te nemen van alle bewijselementen van de vervolgende partij is evenwel niet absoluut. In sommige strafrechtelijke procedures kunnen tegenstrijdige belangen aanwezig zijn, zoals de nationale veiligheid, de noodzaak om getuigen af te schermen of onderzoeksmethoden geheim te houden, die dienen te worden afgewogen tegen de rechten van de beklaagde. In sommige gevallen kan het noodzakelijk zijn om bepaalde bewijselementen geheim te houden voor die partij teneinde de fundamentele rechten van andere personen of een behartenswaardig algemeen belang te vrijwaren.

De inmenging in de rechten van de verdediging kan echter enkel worden verantwoord indien zij strikt evenredig is met het belang van de te bereiken doelstellingen en indien zij wordt gecompenseerd door een procedure die een onafhankelijke en onpartijdige rechter in staat stelt de wettigheid van de procedure te onderzoeken (EHRM, 22 juli 2003 en 27 oktober 2004, *Edwards en Lewis t. Verenigd Koninkrijk*).

B.11.2. De doelstelling om de bescherming te verzekeren van de fysieke integriteit van personen die deelnemen aan de bijzondere opsporingsmethoden, is legitiem en is dermate belangrijk dat zij verantwoordt dat hun anonimiteit ten aanzien van de procespartijen en het publiek volkomen wordt gewaarborgd. De noodzaak om de doeltreffendheid van de

toegepaste methoden te waarborgen voor de toekomst door bepaalde technieken te verhullen, kan eveneens verantwoord worden dat zij een vertrouwelijk karakter hebben.

B.12.1. Zoals vermeld in B.9.2, heeft het Hof in het arrest nr. 202/2004 evenwel geoordeeld dat afbreuk wordt gedaan aan de vereisten van een eerlijk proces wanneer het vertrouwelijk dossier niet het voorwerp kan uitmaken van een controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter.

Met artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering beoogt de wetgever een volledig en daadwerkelijk onderzoek van de wettigheid van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie te waarborgen, zonder daarbij evenwel het noodzakelijk geheim karakter van bepaalde informatie in het vertrouwelijk dossier prijs te geven.

B.12.2. De gegevens die niet voor de partijen ter inzage zijn, werden door de wetgever strikt en beperkend omschreven. De wet zou niet kunnen worden omzeild door in het vertrouwelijk dossier stukken op te nemen die zich in het strafdossier moeten bevinden (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/005, pp. 32, 36 en 66). De gegevens van het vertrouwelijk dossier kunnen niet als bewijs worden gebruikt ten nadele van de inverdenkinggestelde (*ibid.*, pp. 66-67).

B.12.3. Enkel de inlichtingen die van dien aard zijn dat zij de bescherming van de uitvoerders en de aanwending zelf van de opsporingsmethoden in het gedrang kunnen brengen, worden aan inzage door de verdediging onttrokken. Hieronder moet worden begrepen de informatie betreffende de misdrijven die de politiediensten en de personen bedoeld in artikel 47^{quinquies} § 2, derde lid, van het Wetboek van strafvordering gemachtigd zijn te plegen in het kader van de observatie (artikel 47^{sexies}, §§ 4 en 7) of de infiltratie (artikel 47^{octies}, §§ 4 en 7), daar die informatie van dien aard is dat zij de identiteit en de veiligheid van de betrokken personen en de aanwending zelf van de opsporingsmethode in het gedrang kan brengen.

Alle andere informatie over de aanwending en de uitvoering van die opsporingsmethoden moet worden opgenomen in het strafdossier, dat bij de rechtspleging van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering voor de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde ter inzage ligt. Dat dossier bevat inlichtingen over de aanwending en de aard van de gebruikte

opsporingsmethoden, de redenen die dat gebruik verantwoorden en de verschillende fasen van de uitvoering ervan. De partijen hebben kennis van de volledige uitvoering van de gemachtigde bijzondere opsporingstechnieken van observatie en infiltratie en, in tegenstelling met wat sommige verzoekende partijen beweren, zal de inverdenkinggestelde het verbod om provocatie aan te wenden, voorgeschreven bij artikel 30 van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, kunnen aanvoeren.

In het geval waarin de kamer van inbeschuldigingstelling de onderzoeksrechter hoort en deze inzage heeft in het vertrouwelijk dossier, beschikken de partijen over de waarborg dat de onderzoeksrechter, die het onderzoek *à charge* en *à décharge* voert, waakt over de wettigheid van de bewijsmiddelen en de loyauteit waarmee ze worden verzameld.

B.12.4. De wil van de wetgever om de zware criminaliteit doeltreffend te bestrijden en de noodzaak om daartoe bepaalde gevoelige gegevens geheim te houden, zouden in het gedrang worden gebracht indien, bij dat soort van criminaliteit, de inverdenkinggestelden, bij de controle van het vertrouwelijk dossier door de kamer van inbeschuldigingstelling, toegang zouden kunnen hebben tot dat dossier. Het is niet onredelijk een rechtspleging te organiseren die verschilt van die waarvoor de geheimhouding niet noodzakelijk is en waarin de partijen inzage kunnen hebben in alle stukken van het strafdossier.

B.12.5. In zoverre zij voor de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde de onmogelijkheid bekritisieren om het vertrouwelijk dossier te raadplegen in het kader van de controle door de kamer van inbeschuldigingstelling op de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie, zijn de middelen niet gegrond.

b) *De betwiste onpartijdigheid van de kamer van inbeschuldigingstelling*

B.13.1. De verzoekende partijen bekritisieren vervolgens de toekenning van de controle over het vertrouwelijk dossier aan de kamer van inbeschuldigingstelling terwijl dat onderzoeksgerecht in een latere fase, en mogelijk in dezelfde samenstelling, zal moeten oordelen over de regeling van de rechtspleging, en terwijl het zal beslissen met kennis van het vertrouwelijk dossier en dus met kennis van elementen waarover de partijen niet beschikken en waarover geen tegensprekelijk debat heeft plaatsgevonden.

B.13.2. De keuze om de controle over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie toe te vertrouwen aan de kamer van inbeschuldigingstelling werd door de wetgever als volgt verantwoord :

« Zoals gezegd is het de betrachting van het wetsontwerp aan de gerezen situatie te remediëren door de kamer van inbeschuldigingstelling aan te duiden als de onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie belast met de controle van de aanwending van de bijzondere opsporingsmethoden observatie en infiltratie.

De wetgever legde trouwens vroeger reeds in de artikelen 136, 136*bis*, 235 en 235*bis* van het Wetboek van Strafvordering, die de kamer van inbeschuldigingstelling een cruciale rol toebedelen in het toezicht op de gerechtelijke onderzoeken, de kiem voor deze nieuwe rol die de kamer van inbeschuldigingstelling in de toekomst in het kader van de controle en het toezicht over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden zal vervullen. De keuze voor de kamer van inbeschuldigingstelling als onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke controle-instantie is dan ook logisch en voor de hand liggend » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, pp. 54 en 55).

B.13.3. De gegevens die aan inzage door de verdediging worden onttrokken, zijn door de wetgever strikt en beperkend omschreven. De informatie met betrekking tot de aanwending en de uitvoering van de observatie en de infiltratie, met uitzondering van de gevoelige gegevens, bevindt zich in het strafdossier, dat zowel in het kader van de rechtspleging van artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering als bij de regeling van de rechtspleging wel voor de partijen ter inzage ligt.

Het feit dat de verdediging gegevens uit het vertrouwelijk dossier waarvan de kamer van inbeschuldigingstelling kennis heeft genomen niet kan raadplegen, kan niet leiden tot gewettigde twijfel omtrent de onpartijdigheid van dat rechtscollege bij de regeling van de rechtspleging.

B.13.4. Het eerlijk karakter van een proces moet worden onderzocht rekening houdend met het hele verloop van de procedure. De controle van het vertrouwelijk dossier door de kamer van inbeschuldigingstelling wordt uitgeoefend in de voorbereidende procesfase, voordat de zaak aanhangig wordt gemaakt bij de vonnisgerechten, die zelf geen inzage krijgen in het vertrouwelijk dossier en dus op dat gebied niet anders worden behandeld dan de partijen. Die rechtscolleges zullen dus niet oordelen op grond van gegevens waarvan zij wel

en de partijen geen kennis hebben, zodat geen afbreuk wordt gedaan aan de vereisten van het eerlijk proces.

B.13.5. In zoverre de middelen de onpartijdigheid van de kamer van inbeschuldigingstelling in twijfel trekken, zijn ze ongegrond.

c) Het afzonderlijk horen van de partijen en het niet-contradictoir karakter van de rechtspleging

B.14.1. Volgens de verzoekende partijen tast artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering de rechten van de verdediging aan doordat, bij de rechtspleging voor de kamer van inbeschuldigingstelling, de partijen afzonderlijk worden gehoord.

B.14.2. Volgens artikel 235ter, § 2, van het Wetboek van strafvordering hoort de kamer van inbeschuldigingstelling, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen, de opmerkingen van de procureur-generaal. Ze hoort op dezelfde wijze de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde, na kennisgeving die hun uiterlijk achtenveertig uur vóór de zitting wordt gedaan en waarbij hun ter kennis wordt gebracht dat het strafdossier tijdens die periode op de griffie ter inzage ligt.

De kamer van inbeschuldigingstelling kan ook de onderzoeksrechter horen. Wanneer de onderzoeksrechter de machtiging tot observatie verleende of wanneer een gerechtelijk onderzoek wordt gevoerd in een zaak waarin reeds een observatie of infiltratie heeft plaatsgehad, heeft de onderzoeksrechter inzage in het vertrouwelijk dossier (artikel 56bis van het Wetboek van strafvordering).

Ten slotte kan de kamer van inbeschuldigingstelling de officier van gerechtelijke politie die de leiding heeft over de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethoden, afzonderlijk en buiten de aanwezigheid van de partijen horen of de onderzoeksrechter gelasten de politieambtenaren die met de uitvoering van de bijzondere opsporingsmethoden zijn belast, en de burgerlijke deskundige te horen met toepassing van de artikelen 86bis en 86ter van het Wetboek van strafvordering en beslissen bij dat verhoor aanwezig te zijn of één van haar leden daartoe af te vaardigen.

B.14.3. Artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering verplicht de kamer van inbeschuldigingstelling tot controle over de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie bij het afsluiten van het opsporingsonderzoek vooraleer het openbaar ministerie tot rechtstreekse dagvaarding overgaat of op het einde van het gerechtelijk onderzoek wanneer de onderzoeksrechter zijn dossier aan de procureur des Konings verzendt krachtens artikel 127, § 1, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering. De controle is dus in beginsel gesitueerd op het einde van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek, vermits het in zijn voorbereidende fase principieel inquisitoriaal en geheim is.

B.14.4. De wetgever kon van oordeel zijn dat een effectieve controle van het vertrouwelijk dossier door de kamer van inbeschuldigingstelling vereist dat zij kan overgaan tot de hoorzittingen vermeld in B.14.2. Teneinde de vertrouwelijkheid van de gevoelige gegevens veilig te stellen is het gerechtvaardigd dat een dergelijk onderzoek kan plaatsvinden in afwezigheid van de partijen.

Hoewel het debat voor de kamer van inbeschuldigingstelling niet contradictoir is, biedt de wet de waarborg dat alle betrokken partijen worden gehoord zodat het onderzoeksgerecht zo volledig mogelijk wordt geïnformeerd alvorens te beslissen. Aangezien de partijen de mogelijkheid hebben om vooraf inzage te hebben in het strafdossier, dat met uitzondering van de gevoelige gegevens alle informatie over de aangewende opsporingsmethoden bevat, kunnen zij een nuttig verweer voeren (vgl. EHRM, 16 februari 2000, *Jasper t. Verenigd Koninkrijk*, §§ 55 en 56).

B.14.5. In zoverre de controle bedoeld in artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering betrekking heeft op het vertrouwelijk dossier, en rekening houdend met het feit dat de stukken uit het vertrouwelijk dossier niet als bewijs kunnen worden gebruikt, worden de rechten van de verdediging niet op onevenredige wijze aangetast doordat de partijen afzonderlijk worden gehoord.

d) *De termijn voor inzage in het strafdossier*

B.14.6. Vergeleken met de termijnen die van toepassing zijn bij andere verschijningen voor de onderzoeksgerechten, blijkt niet dat de termijn van achtenveertig uur voorgeschreven in artikel 235*ter*, § 2, derde lid, van het Wetboek van strafvordering, waarover de partijen beschikken om het strafdossier in te zien, als onevenredig kort kan worden beschouwd.

e) *De procedure voor controle, door de kamer van inbeschuldigingstelling, van het vertrouwelijk dossier en van het strafdossier*

B.15.1. De rechtspleging van artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering sluit niet uit dat de kamer van inbeschuldigingstelling na de controle van het vertrouwelijk dossier overgaat tot de controle van de regelmatigheid van de aanwending van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie aan de hand van het strafdossier. Met name kan ze daartoe worden gebracht wanneer na de controle van het vertrouwelijk dossier, op grond van artikel 235*ter*, § 5, wordt gehandeld overeenkomstig artikel 235*bis*, §§ 5 en 6.

B.15.2. Volgens de verzoekende partijen schendt artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en het recht op een eerlijk proces indien die bepaling zo wordt geïnterpreteerd dat alsdan over het strafdossier geen procedure op tegenspraak wordt gevoerd, terwijl in de gevallen waarin de kamer van inbeschuldigingstelling, met toepassing van artikel 235*bis* van het Wetboek van strafvordering, uitspraak doet over de regelmatigheid van de aanwending van andere opsporingsmethoden en over de regelmatigheid van de rechtspleging in haar geheel, een contradictoir debat dat betrekking heeft op de elementen van het strafdossier wordt georganiseerd.

B.15.3. Een dergelijke interpretatie is niet bestaanbaar met de tekst van de artikelen 235, 235*bis* en 235*ter* van het Wetboek van strafvordering. Artikel 235*ter* staat het afzonderlijk horen van de partijen slechts toe wanneer de controle betrekking heeft op de inhoud van het vertrouwelijk dossier.

B.15.4. Indien, ter gelegenheid van de controle van het vertrouwelijk dossier die zij op grond van artikel 235ter uitvoert, de kamer van inbeschuldigingstelling beslist over te gaan tot een onderzoek van de regelmatigheid van de haar voorgelegde procedure met inbegrip van de wettigheid en de regelmatigheid van de observatie en infiltratie aan de hand van het strafdossier, dient zij de heropening van de debatten te bevelen, met toepassing van artikel 235bis, § 3, en het contradictoir karakter in acht te nemen van de rechtspleging bedoeld in paragraaf 4 van hetzelfde artikel, volgens hetwelk zij « in openbare terechtzitting indien ze op verzoek van een partij daartoe besluit, de opmerkingen van de procureur-generaal, de burgerlijke partij en de inverdenkinggestelde » hoort (Cass., 31 oktober 2006, P.06.0841.N en P.06.0898.N, en Cass., 5 december 2006, P.06.1232.N).

B.15.5. De middelen die het niet-contradictoir karakter van de rechtspleging voor de kamer van inbeschuldigingstelling en de termijn waarover de partijen beschikken om hun verweer voor te bereiden, bekritisieren, zijn niet gegrond.

f) De ontstentenis van een beroep tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling

B.16.1. De partijen voeren ook nog aan dat artikel 235ter, § 6, van het Wetboek van strafvordering de rechten van de verdediging schendt doordat het bepaalt dat tegen de controle van het vertrouwelijk dossier door de kamer van inbeschuldigingstelling geen rechtsmiddel openstaat. Aldus zou zonder verantwoording een verschil in behandeling worden ingesteld in vergelijking met andere procedures, zoals die van artikel 235bis van het Wetboek van strafvordering, waarin tegen de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling over de regelmatigheid van de strafprocedure wel cassatieberoep mogelijk is.

B.16.2. De artikelen 407, 408, 409 en 413 van het Wetboek van strafvordering laten cassatieberoep toe tegen elk eindarrest of eindvonnis. Overeenkomstig artikel 416, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering staat beroep in cassatie tegen voorbereidende arresten en arresten van onderzoek of tegen in laatste aanleg gewezen vonnissen van dezelfde soort eerst open na het eindarrest of het eindvonnis. Artikel 416, tweede lid, laat bij uitzondering in een beperkt aantal gevallen onmiddellijk cassatieberoep toe tegen een arrest of een vonnis dat geen eindarrest of eindvonnis is. Tot die uitzonderingen behoren onder meer de beslissingen

van de kamer van inbeschuldigingstelling met toepassing van artikel 235*bis* van het Wetboek van strafvordering over de regelmatigheid van de strafprocedure.

B.16.3. Door te bepalen dat « tegen de controle van het vertrouwelijk dossier door de kamer van inbeschuldigingstelling [...] geen rechtsmiddel open[staat] », beperkt artikel 235*ter*, § 6, zich niet ertoe de regel toe te passen volgens welke het cassatieberoep slechts open zal staan na het definitief arrest of vonnis. Het sluit uit dat zelfs een cassatieberoep dat wordt ingesteld na een definitief arrest of vonnis, betrekking zal kunnen hebben op de door de kamer van inbeschuldigingstelling uitgeoefende controle van het vertrouwelijk dossier op het einde van het opsporings- of gerechtelijk onderzoek.

Een dergelijke afwijking van de in B.16.2 in herinnering gebrachte regels kan enkel worden aangenomen indien het redelijkerwijze verantwoord is een categorie van personen de mogelijkheid om een beroep voor het Hof van Cassatie in te stellen, te ontzeggen.

B.16.4. De uitsluiting van het cassatieberoep tegen de arresten gewezen met toepassing van artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering werd verantwoord door het noodzakelijk geheim karakter van de gegevens vervat in het vertrouwelijk dossier, die uitsluitend het voorwerp kunnen zijn van de controle door de magistraten van de kamer van inbeschuldigingstelling (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, p. 63).

Een dergelijke bekommernis zou kunnen verantwoord worden dat enkel de magistraten van het Hof van Cassatie het recht zouden hebben om het vertrouwelijk dossier te raadplegen en dat de voorzitter van de kamer waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, de noodzakelijke maatregelen zou dienen te nemen teneinde de bescherming van het vertrouwelijk dossier te verzekeren zoals, wat betreft de procedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling, artikel 235*ter*, § 3, daarin voorziet. Door echter elk beroep tegen de controle van het vertrouwelijk dossier uit te sluiten is de wetgever verder gegaan dan datgene wat noodzakelijk was om de geheimhouding van de in dat dossier vervatte gevoelige gegevens te waarborgen.

B.16.5. De bekritiseerde maatregel wordt verantwoord door een vergelijking « met de toestand die wordt teweeg gebracht door de wet van 8 april 2002 inzake de anonimiteit van de getuigen », waarbij het Hof van Cassatie « geen direct toezicht [kan] uitoefenen op de naleving van de voorschriften van art. 156 van het Wetboek van strafvordering, of op het feit

dat de getuige een persoon is die ontzet is uit het recht om te getuigen of een minderjarige beneden de vijftien jaar oud zou betreffen, die bijgevolg de eed niet mogen afleggen », aangezien die identiteitsgegevens ingeschreven zijn in een geheim of vertrouwelijk register dat « uiteraard onder het beroepsgeheim [valt] en [...] nooit bij het strafdossier [kan] gevoegd worden » en dat « bijgevolg niet aan het Hof van Cassatie [kan] worden meegedeeld » (*ibid.*).

De verantwoording van een maatregel kan niet voortvloeien uit het feit dat een soortgelijke maatregel is genomen in een andere aangelegenheid die niet vergelijkbaar is. De maatregelen van infiltratie en observatie kunnen een inmenging vormen in het recht op de eerbiediging van het privéleven en de woning, die worden gewaarborgd door grondwettelijke en verdragsrechtelijke normen waaraan het Hof van Cassatie, zelfs ambtshalve, rechterlijke beslissingen vermag te toetsen, wat veronderstelt dat het toegang heeft tot de vertrouwelijke gegevens. Bovendien moeten die maatregelen voldoen aan de vereisten van evenredigheid en subsidiariteit, vermeld in de artikelen 47*sexies*, § 2, en 47*octies*, § 2, van het Wetboek van strafvordering, wat deel uitmaakt van de wettigheidscontrole die het Hof van Cassatie moet uitoefenen.

B.16.6. Voorts wordt aangevoerd dat de bescherming van het vertrouwelijk dossier een hoger belang is en dat geen enkel risico mag worden genomen, vermits met name het leven van de infiltranten op het spel staat.

Aangezien elke magistraat gehouden is tot het beroepsgeheim, is het niet verantwoord dat aan het Hof van Cassatie de toegang wordt geweigerd tot een dossier dat wordt gecontroleerd door de kamer van inbeschuldigingstelling, aangezien de vertrouwelijkheid van dat dossier op dezelfde wijze kan worden gewaarborgd in de beide rechtscolleges.

B.16.7. In de memorie van toelichting bij de bestreden wet werd tevens aangedrongen op de « verregaande procedurele garanties [...] die het recht op een eerlijk proces moeten veilig stellen tijdens de behandeling voor de kamer van inbeschuldigingstelling op basis van artikel 235*ter* van het Wetboek van strafvordering » (*ibid.*, p. 82; *Parl. St.*, Senaat, 2005-2006, 3-1491/3, p. 17).

B.16.8. De omstandigheid dat in verregaande waarborgen wordt voorzien tijdens de door de kamer van inbeschuldigingstelling uitgevoerde controle, kan niet verantwoorden dat de

wettigheidscontrole door het Hof van Cassatie wordt uitgesloten die inzonderheid betrekking moet hebben op de inachtneming van die waarborgen.

B.16.9. Er wordt tevens aangevoerd dat het Hof van Cassatie toezicht uitoefent op de juridische gevolgen van de controle van de kamer van inbeschuldigingstelling wanneer bij het Hof van Cassatie een zaak wordt aanhangig gemaakt met toepassing van artikel 235*bis*. Dat toezicht stelt het Hof van Cassatie echter niet in staat kennis te nemen van gegevens waarvan het onderzoek de kamer van inbeschuldigingstelling vermocht ertoe te brengen tot de wettigheid of de onwettigheid van de bekritiseerde maatregelen te besluiten.

B.16.10. Ten slotte wordt betoogd dat de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling niet definitief is en dat de feitenrechter, met toepassing van de artikelen 189*ter* en 335*bis* van het Wetboek van strafvordering, de kamer van inbeschuldigingstelling zal kunnen gelasten de toepassing van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie opnieuw te controleren, met toepassing van artikel 235*ter*.

Die mogelijkheid, waarin enkel wordt voorzien in het geval waarin concrete gegevens « aan het licht zijn gekomen na de controle van de kamer van inbeschuldigingstelling », staat niet gelijk met de wettigheidscontrole die het Hof van Cassatie in strafzaken uitoefent.

B.16.11. Uit wat voorafgaat vloeit voort dat artikel 235*ter*, § 6, een verschil in behandeling invoert dat niet redelijkerwijze is verantwoord. Die bepaling dient te worden vernietigd.

g) *De aangevoerde ontstentenis van sancties voor de nietigheden*

B.16.12. Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling een onregelmatigheid, een verzuim, of een nietigheid, bedoeld in artikel 131, § 1, of een grond van niet-ontvankelijkheid of verval van de strafvordering vaststelt, spreekt zij de nietigheid uit van de handeling die erdoor is aangetast en van een deel of het geheel van de erop volgende rechtspleging (artikel 235*ter*, § 5, en artikel 235*bis*, §§ 5 en 6, van het Wetboek van strafvordering) : de

nietig verklaarde stukken worden uit het dossier verwijderd en neergelegd ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg na het verstrijken van de termijn van het cassatieberoep.

Die bepalingen leggen aan de kamer van inbeschuldigingstelling de verplichting op om onregelmatigheden te bestraffen die des te erger zijn daar zij betrekking hebben op onderzoeksmethoden die een inmenging vormen in de fundamentele rechten en vrijheden, zoals vermeld in B.3.2.

De verzoekende partijen doen echter gelden dat, overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Cassatie (Cass., 14 oktober 2003, P.03.0762.N, 23 maart 2004, P.04.0012.N, en 2 maart 2005, P.04.1644.F), door de kamer van inbeschuldigingstelling vastgestelde weglatingen of onregelmatigheden, niet eraan in de weg staan dat zij de verdachte naar de feitenrechter verwijst. Deze zou immers kunnen oordelen dat die weglatingen of onregelmatigheden geen schending inhouden van een op straffe van nietigheid voorgeschreven formaliteit, niet het recht op een eerlijk proces in het gedrang brengen en de betrouwbaarheid van de bewijzen niet aantasten.

Een dergelijke argumentatie is niet tegen de bestreden bepalingen gericht maar wel tegen een rechtspraak van de kamers van inbeschuldigingstelling en van het Hof van Cassatie.

Het Hof is niet bevoegd om de wettigheid te beoordelen van de uitvoering die aan een wetsbepaling wordt gegeven door de rechtscollages die belast zijn met de toepassing ervan.

h) De ontstentenis van controle op de bijzondere opsporingsmethoden in geval van seponering, wanneer zij zijn toegepast in het kader van de strafuitvoering en in geval van een beroep op informanten

B.17.1. De ontstentenis van controle op de bijzondere opsporingsmethoden door een onafhankelijke en onpartijdige rechter wanneer zij zijn aangewend in het kader van de strafuitvoering is onderzocht in B.7. De ontstentenis van controle in geval van een beroep op informanten is onderzocht in B.8.

B.17.2. Het Hof dient te onderzoeken of de bestreden bepalingen een schending inhouden van de artikelen 10, 11, 15 en 22 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 6 en 8 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met de artikelen 14 en 17 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, in zoverre zij niet voorzien in een controle door een onafhankelijke en onpartijdige rechter wanneer het openbaar ministerie, na het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden, beslist de zaak te seponeren.

B.17.3. Overeenkomstig artikel 47*undecies*, eerste lid, van het Wetboek van strafvordering, zoals ingevoegd bij artikel 14 van de wet van 27 december 2005, zendt de procureur des Konings minstens om de drie maanden alle dossiers waarin hij toepassing heeft gemaakt van de bijzondere opsporingsmethoden van observatie en infiltratie en waarin hij heeft besloten niet tot vervolging over te gaan, over aan de procureur-generaal teneinde deze in staat te stellen een controle uit te oefenen op de wettigheid van de gebruikte methoden. De procureur-generaal maakt een verslag op van die controle. Dat verslag wordt overgezonden aan het college van procureurs-generaal, dat de algehele evaluatie en de statistische gegevens met betrekking tot die verslagen opneemt in zijn jaarverslag bedoeld in artikel 143*bis*, § 7, van het Gerechtelijk Wetboek (artikel 47*undecies*, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering).

Ook voor de federale procureur is in een soortgelijke verslaggeving voorzien (artikel 47*undecies*, derde lid, van het Wetboek van strafvordering).

B.17.4. Artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens waarborgt de naleving van de rechten van de verdediging en de eerlijke behandeling van de zaak van elke rechtzoekende. Wanneer, vóór de strafvervolging (EHRM, 24 november 1993, *Imbrioscia* t. Zwitserland), opsporingsmethoden worden toegepast die afbreuk doen aan de grondrechten, houden die beginselen de waarborg in dat een daadwerkelijke rechterlijke controle wordt uitgeoefend op die toepassing. De ontstentenis van een dergelijke controle op de toepassing van de opsporings- en onderzoeksmethoden aan de hand waarvan de vervolgende partij elementen kan verzamelen die tijdens het proces zullen worden voorgesteld *à charge*, is immers van dien aard dat het eerlijke karakter van het proces ernstig in het gedrang kan worden gebracht.

B.17.5. De juridische context is evenwel anders wanneer de procureur des Konings overeenkomstig artikel 28^{quater} van het Wetboek van strafvordering beslist om geen vervolging in te stellen. Zolang het openbaar ministerie niet op die beslissing terugkomt, is er niet langer sprake van een strafvervolging in de zin van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en van artikel 14 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

B.17.6. Weliswaar kan het gebruik van bijzondere opsporingsmethoden ten aanzien van personen die uiteindelijk niet worden vervolgd, een inmenging betekenen in het recht op eerbiediging van hun privéleven, van hun woning of van hun briefgeheim of op een andere wijze aan die personen schade toebrengen.

B.17.7. Zolang de elementen die worden verzameld dankzij de opsporingstechnieken geen enkel gevolg hebben voor de situatie van de personen ten aanzien van wie zij zijn aangewend, kan echter worden aanvaard dat het vertrouwelijk dossier enkel het voorwerp dient uit te maken van de in B.17.3 beschreven controles.

B.17.8. Wat betreft de ontstentenis van een jurisdictionele toetsing van de bijzondere opsporingsmethodes van observatie en infiltratie in de geseponeerde dossiers, is het middel niet gegrond.

7. De rechtspleging voor het hof van assisen

B.18.1. Het Hof dient verder nog te onderzoeken of artikel 335bis van het Wetboek van strafvordering, zoals ingevoegd bij artikel 25 van de wet van 27 december 2005, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre het aan de voorzitter van het hof van assisen toekomt de kamer van inbeschuldigingstelling te gelasten de controle over de bijzondere opsporingstechnieken nogmaals uit te oefenen met toepassing van artikel 235ter van het Wetboek van strafvordering en niet aan de voorzitter en de assessoren van dat hof samen, zoals dit het geval is voor andere juridische betwistingen in de assisenprocedure.

B.18.2. Artikel 335*bis* van het Wetboek van strafvordering geeft aan de voorzitter van het hof van assisen de mogelijkheid om de kamer van inbeschuldigingstelling nogmaals te gelasten haar controle op de bijzondere opsporingsmethoden uit te oefenen met toepassing van artikel 235*ter* van hetzelfde Wetboek, wanneer, op basis van concrete gegevens, die aan het licht zijn gekomen na de controle van de kamer van inbeschuldigingstelling krachtens artikel 235*ter* vragen rijzen over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethoden.

Het moet hierbij gaan om « gegevens die niet van enige geloofwaardigheid zijn ontbloot, niet vaag of algemeen zijn, maar welomschreven, duidelijk en bepaald zijn » (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, p. 47) :

« Er kan bijvoorbeeld worden gedacht aan nieuwe gegevens die zouden kunnen wijzen op het bestaan van een grond van niet-ontvankelijkheid ten gevolge van politionele provocatie, die de verdediging pas voor de bodemrechter kan naar voren brengen en die door de kamer van inbeschuldigingstelling, op het ogenblik dat zij de controle bedoeld in artikel 235*ter* uitoefende, nog niet gekend waren en derhalve ook niet konden onderzocht worden » (*ibid.*, p. 46).

Die vordering of dat verzoek dient, op straffe van verval, voor ieder ander rechtsmiddel te worden opgeworpen, behalve indien het middel betrekking heeft op nieuwe en concrete elementen die tijdens de terechtzitting aan het licht zijn gekomen (artikel 335*bis*, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering).

B.18.3. Krachtens artikel 268 van het Wetboek van strafvordering bezit de voorzitter van het hof van assisen een discretionaire macht, krachtens welke hij alles mag doen wat hij nuttig acht om de waarheid te vinden. Die discretionaire macht mag enkel worden uitgeoefend tijdens de terechtzitting, in aanwezigheid van de gezworenen en de partijen.

B.18.4. Bijgevolg is de bestreden maatregel niet zonder redelijke verantwoording.

B.18.5. Het middel is niet gegrond.

8. *De uitsluiting van plaatsvervangende raadsheren*

B.19.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 4012 voeren in hun vijfde middel aan dat artikel 27 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt en discriminerend is in zoverre de plaatsvervangende raadsheren in het hof van beroep geen zitting kunnen nemen in de kamer van inbeschuldigingstelling wanneer deze uitspraak doet met toepassing van de artikelen 235ter en 235quater van het Wetboek van strafvordering.

B.19.2. Teneinde te verantwoorden dat de plaatsvervangende raadsheren geen zitting kunnen nemen in de kamer van inbeschuldigingstelling wanneer die de opdrachten vervult die haar zijn toevertrouwd bij de artikelen 235ter en 235quater van het Wetboek van strafvordering, zijn de specificiteit en de vertrouwelijkheid van de procedure door de Regering aangevoerd (*Parl. St.*, Kamer, 2005-2006, DOC 51-2055/001, p. 68).

B.19.3. De vertrouwelijkheid van de procedure kan niet verantwoorden dat de plaatsvervangende leden daarvan worden uitgesloten. Zij zijn tot dezelfde geheimhouding gehouden als de effectieve raadsheren, zij vertonen dezelfde waarborgen van integriteit en zijn aan dezelfde tucht onderworpen.

B.19.4. De nieuwe aan de kamer van inbeschuldigingstelling toegekende bevoegdheid veronderstelt dat die, binnen de in de wet vastgestelde termijnen, een bijzondere controle uitoefent die substantieel afwijkt van de regels van de strafprocedure. Rekening houdend met de specificiteit van de procedure, vermocht de wetgever te oordelen dat, teneinde een dergelijke opdracht te vervullen, geen beroep kon worden gedaan op artikel 102, § 1, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, dat het mogelijk maakt dat plaatsvervangende raadsheren worden geroepen om zitting te nemen wanneer de bezetting niet volstaat om de zetel samen te stellen.

B.19.5. Het middel is niet gegrond.

9. De toepassing van de wet in de tijd

B.20.1. Ten slotte dient het Hof te onderzoeken of artikel 28 van de wet van 27 december 2005 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, schendt doordat het een verschil in behandeling invoert tussen partijen ten aanzien van wie bijzondere opsporingsmethoden werden toegepast vóór de inwerkingtreding van de bestreden wet en die een inzagerecht in het volledige strafdossier zouden hebben, enerzijds, en partijen ten aanzien van wie de bijzondere opsporingsmethoden zijn toegepast na die datum, en die geen recht op inzage van het volledige strafdossier hebben, anderzijds.

B.20.2. Met de wet van 27 december 2005 wilde de wetgever tegemoetkomen aan het arrest nr. 202/2004 van het Hof, waarin een aantal bepalingen van de wet van 6 januari 2003 werden vernietigd. Van sommige van die bepalingen, waaronder de artikelen 47*septies*, § 1, tweede lid, en 47*novies*, §1, tweede lid, heeft het Hof de gevolgen gehandhaafd tot 31 december 2005. Krachtens die bepalingen diende de procureur des Konings inzake de bijzondere opsporingstechnieken van observatie en infiltratie een vertrouwelijk dossier aan te leggen, waartoe hij als enige toegang had, onverminderd het inzagerecht van de onderzoeksrechter in de gevallen bedoeld in artikel 56*bis*. Noch de onderzoekgerechten, noch de vonnisgerechten, noch de verdachte, noch de burgerlijke partij hadden toegang tot het vertrouwelijk dossier.

B.20.3. Het middel, dat op een onjuiste beoordeling van de gevolgen van de bestreden wet berust, is niet gegrond.

Ten aanzien van de handhaving van de gevolgen van de vernietigde bepalingen

B.21. Teneinde de buitensporige gevolgen te vermijden die de terugwerkende kracht van het vernietigingsarrest zou hebben, dienen, met toepassing van artikel 8, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989, de gevolgen van sommige van de vernietigde bepalingen te worden gehandhaafd zoals aangegeven in het beschikkend gedeelte.

Om die redenen,

het Hof

1. vernietigt, in het Wetboek van strafvordering, zoals gewijzigd bij de wet van 27 december 2005 « houdende diverse wijzigingen van het Wetboek van strafvordering en van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op de verbetering van de onderzoeksmethoden in de strijd tegen het terrorisme en de zware en georganiseerde criminaliteit » :

- artikel 47ter, § 1, derde lid;
- artikel 47decies, § 7;
- de tweede zin in artikel 47undecies, tweede lid;
- de tweede zin in artikel 47undecies, derde lid;
- artikel 235ter, § 6;

2. verwerpt de beroepen voor het overige;

3. handhaaft de gevolgen van de maatregelen bevolen of toegestaan met toepassing van artikel 47ter, § 1, derde lid, en van artikel 47decies, § 7, tot de bekendmaking van dit arrest in het *Belgisch Staatsblad*.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, op de openbare terechtzitting van 19 juli 2007.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

A. Arts